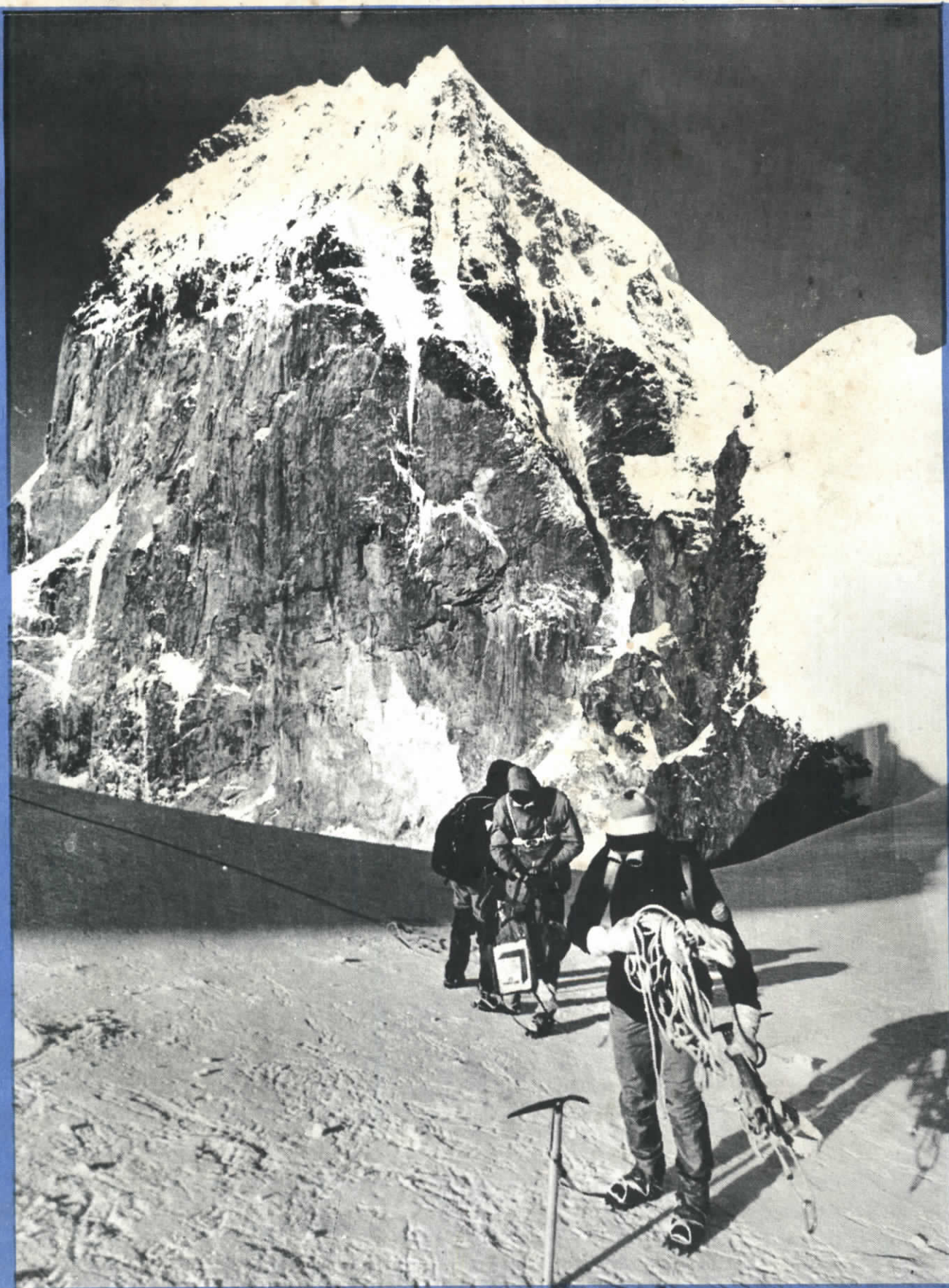

8/9

HORY

1978

INFORMAČNÍ BULLETIN HOROLEZCŮ A VYSOKOHORSKÝCH TURISTŮ

Vydává metodická a politickovýchovná komise HO TJ SLAVIA VŠ Praha, HO TS Břevnov

Jan pro vnitřní potřebu !

Vychází nepravidelně.

Povoleno usnesením politickovýchovné komise TJ SLAVIA VŠ PRAHA

REDIGUJE : Ivan BOHÁČEK

GRAFICKÁ ÚPRAVA : Jiří KRÁČALÍK

Distribuci bulletinu zajišťuje :

MUDr Olga KOHOUTOVÁ

Nad Kazankou 26, Praha 7, tel. 84 26 92

Příspěvky do Bulletinu, zprávy o prvovýstupech, vašich výstupech jakož i výstupech vašich kamarádů a vše ostatní, co se týče hor, zasílejte na adresu :
Ivan BOHÁČEK

Slavíkova 14, 130 00 Praha 3
tel. 320 141, linka 381

*

Na přípravě tohoto bulletinu spolupracovali :

Lida Baborová, Petr Baudiš, Andrej Belica, L. Bednář, Ing K. Benedikt, J. Dolanský, M. Doležal, M. Doudner, V. Forst, M. Hejná, Dr. Z. Hokr, M. Hrobařová, Ing J. Jurák, Ing Jan Kándl, Helena Kráčalíková, J. Kulhavý, Ing J. Lorenc, V. Matuška, Ing arch. M. Neumann, Ing Igor Novák, Ing Jiří Novák, D. Obuchová, Ing J. Obuch, A. Perná, Vlad. Procházka Jr., J. Schier, T. Schreier, J. Skandera, Vl. Slouka, R. Teissler, Ing L. Veselý, Dr. M. Vitek, L. Weigner, V. Zdrubecký, B. Zicha, M. Zicha.

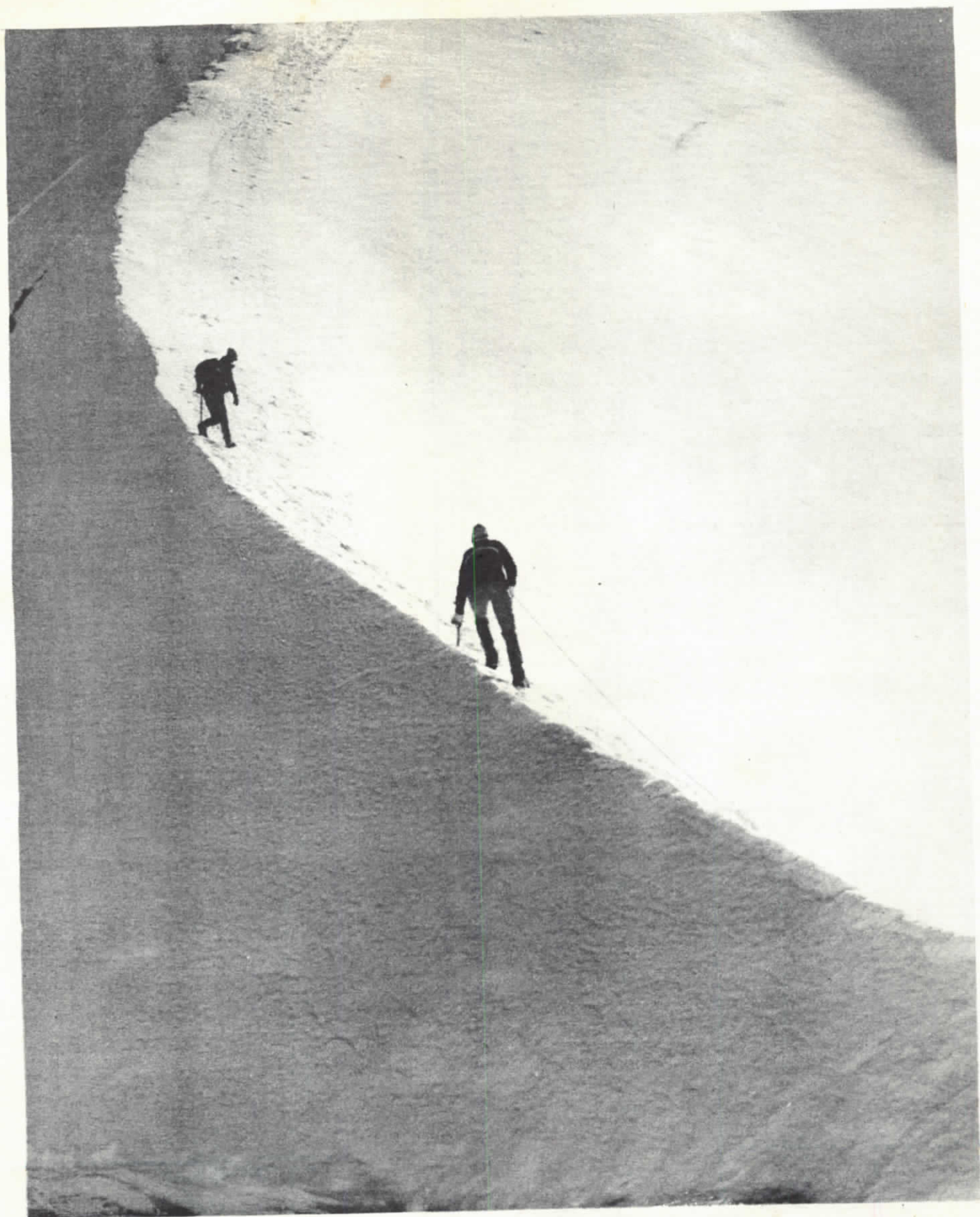

OBSAH :

GODFREY Bob :	Colorado Free - Climbing the Seventieth	3
MARCH Bill :	Brodění	7
LUKAN Karl :	Wilde gesellen	12
ZICHA Bogan :	Prisojnik	14
HEJNÁ Marie :	Rumunská alpiniáda	17
HIEBULER Tony :	Dougal Haston in memoriam	
MATUŠKA Vlado :	Pod Marmoladou	18
OBUCH Ján :	Prechod Mont Blancu	18
STIBRANYI Gustav :	Bogibbs	21
SCHIER Jirka :	S noci o závod	22
Příloha Pamír - foto ing. J. NOVÁK		23 - 26
ZICHA Bogan :	Retezat	27
PROCHÁZKA Vladimír :	Gore/Tex	31
K R O N I K A		32
KULHAVÝ Josef :	Džanga	36
HROBAŘOVÁ Marie :	Vzpomínky	37
BENEDIKT Karel ing. :	Ederlid	38
WEIGNER Vladimír ing. :	Jeseníky ano či ne ?	41
JURÁK Josef ing. :	Recenze	42
Drobné zprávy		44

OBÁLKA

1. strana : Ušba z Podušky
 2. strana : Pik Ščurovského
 3. strana : Pomíjející symbióza - hřib na Šcheldském ledovci
 4. strana : Pěšinkou po Ušbinském platě
- Foto - Jiří KRÁČALÍK

Hřebenem na Čatyn Tau
Foto - Jiří KRÁČALÍK

Bob Godfrey & Dudley Chelton

COLORADO FREE - CLIMBING THE SEVENTIETH

/aneb EXTREMISTÉ V COLORÁDU, volně přeložil Václav Forst/

Horolezectví v Coloradu na počátku sedmdesátých let můžeme charakterisovat jako renesanci volného, čistého lezení. Lezení s umělými pomůckami v předchozím období přineslo řadu nových cest. Jejich výsledek můžeme shrnout: jestliže bylo dost času, mohl vytrvalý horolezec vytvořit cestu, kdekoli se mu zachtělo. Právě tak, jako se s vývojem lidstva "změnil svět", tak se horolezcům všechny skály scvrkly. Výsledkem všech skobovaček bylo, že se skály zdály menší.

Také se začal brát ohled na přírodní prostředí. Když se všeobecně začal používat materiál z legovaných ocelí, elegance lezení zmizela v zjizvených spárách. Tom Frost* se v American Alpine Journal 1972 vyjádřil, že díky opakovanému užívání tvrdých skob "to na některých populárních cestách vypadá, jako kdyby tam někdo lezl se sbíječkou."

Nikoho nepřekvapilo, že odpověď na toto ničení skal vznikla mezi lezci na počátku sedmdesátých let. Je zde totiž přímá souvislost mezi skálou jako přírodním výtvořem a mizející přirozeností ostatních věcí, které považujeme za životní hodnoty. Ohled na životní prostředí při horolezectví je odrazem rostoucího zájmu celé veřejnosti o problémy ekologie a zachování života. Je také důležité, že volné lezení zdůrazňuje estetickou stránku horolezectví, na kterou se trochu zapomělo během "skobovací éry" šedesátých let.

Kromě estetické stránky zdůraznilo čisté lezení také konkurenční stránku horolezectví. Způsob lezení se sjednotil a tím se zjednodušilo srovnávání výkonů při různých výstupech.

Začátkem sedmdesátých let se v Coloradu rozšířilo používání křídly, která zabránuje klouzání upocených rukou. Dokud křídla používalo jen několik lidí, nebyl to žádný problém. Postupně tento zvyk přijímalo více a více lezců a těžké cesty vypadaly jako začákané bílou barvou. Lezení podle čísel se stalo módou. V každém těžším místě byly klíčové chyty jako bílé fleky. "Dětské obláčky prachu" - tak to nazvali

v časopise Mountain - se množily jako houby po dešti a oblíbené skály začaly vypadat jako fotografie v průvodci s bíle vyznačenými výstupy! Argument, že se křída smyje deštěm, neobstál, protože křída se používá hlavně na nejtěžších převislých cestách, kam dešť pronikne jen málokdy. Zvyk a návyk, "bílých cest" poznamenaly celé další desetiletí. V té době se zvýšil počet horolezců. Zatímco počátkem šedesátých let jsme mohli spočítat na prstech jedné ruky lezce, kteří v Coloradu aktivně lezli na vysoké úrovni, počátkem sedmdesátých let jejich množství vzrostlo na několik set.

JIM ERICKSON

Nejvlivnější postavou v Coloradu koncem šedesátých let a počátkem sedmdesátých let byl Jim Erickson. Začal lezt v Devil's Lake ve Wisconsinu. To bylo v roce 1963, když mu bylo 14 let. O tři roky později vylezl svojí první 5,10 a ukázal se jako nadaný horolezec. V roce 1967 se přestěhoval do Colorada a začal studovat na universitě. Zajímala ho hlavně klasická hudba.

První Ericksonovy zkušenosti s lezením v Coloradu toho moc neslibovaly. Utekl z mnoha klasických cest, včetně té nejstarší, Radguard Route /5,7/. Konečně se propracoval přes Anthil Direct /5,8/, ale nerad na to vzpomíná.

V roce 1968 si vyrazil do Shawangunks, kde zjistil, že je možné čistě přelézt i převisy, které vypadají úplně nemožně. Když se vrátil do Colorada, chtěl čistě přelézt některou ze starých "umělých" cest. Řekl: "Ukázalo se, že je mnoho skobovaček, které by řada lezců byla schopna přelézt." V posledních dvou letech se Erickson zlepšil. V průvodci si vytypoval ty cesty, které by šly přelézt čistě. Rearick Robbins, Ament a Dalke se o něco podobného snažili už na začátku šedesátých let. V letech 1968 až 1970 jedině Erickson lezl v boulderské oblasti, čistě. Horolezci se totiž domnívali, že cesty, které Kor, Ament nebo Dalke přešli po skobách, je nemožné přelézt čistě. Erickson ale několikrát dokázal, že to není pravda.

POZN.: Český překlad -viz Informační Bulletin 5/75

udělal dvě nové cesty - Krystal Klyr a Perilous Journey - v hladké stěně vlevo od Duncan Donuts. O Perilous Journey říká průvodce: "Jištění je zcela imaginární." Obě cesty mají obtížnost 5,9 a obě byly označeny za nejzávažnější cesty v oblasti. Ukazují novou nadcházející éru v lezení.

V roce 1975, když rozebíral obtíže cesty Perilous Journey a Krystal Klyr, řekl Wunsch: "Zdá se mi že je to skok do budoucnosti." Erickson na to odpověděl: "To jistě je a dá se říci, že je to přímo skok do věčnosti, pokud na některé z nich spadneš."

Jules Verne

Roku 1967 udělali Pat Ament a Larry Dalke komplikovanou cestu na stěnu Redgardenskou mezi T.2 a Holou hranou. Cesta, kterou nazvali Jules Verne, obsahovala volné lezení obtížnosti 5,9 a těžký úsek po skobách. Jules Verne byla nejdelší cesta v této oblasti a byla to také jediná cesta, jejíž obtížnost po celé délce neklesla pod 5. Jakkmile byla přečtena Holá hrana, začali horolezci přemýšlet o tom, jak čistě přelézt Julese Verna. Bill Putnam vyvedl první délku v roce 1972. Další tvrdý oříšek byl těžký travers pod převisem, kde by případný pád znamenal spadnout až na zem.

Několik dní později Putnam a Erickson vylezli první tři délky Julese Verna až na tzv. Louku, na velkou lávku uprostřed stěny. Na čtvrté délce se pak vystřídala řada lezců. Briggs o tom napsal: "Čtvrtá délka vrátíla všechny lezce. Vyžaduje totiž asi osm metrů lezení ve spleťtém terénu obtížnosti 5,10 s možností 15 až 18 metrového pádu. Kdo zkusil tento úsek někdy přelézt, nepochybuje, že se to jednou podaří. Zatím je to ale sen z království, do kterého ještě žádný člověk nevstoupil, sen vytržený z budoucnosti skalního lezení."

Kdyby někdo natloukl do čtvrtého úseku nějakou skobu na jištění, je pravděpodobné, že by tato délka byla přečtena již v roce 1973 nebo 1974. To by ale odporovalo vžitým etickým zásadám čistého lezení

Steve Wunsch uskutečnil svůj první pokus na čtvrtém úseku Julese Verna roku 1973 - a byl neúspěšný. Roku 1974 se vrátil s Briggsem, vylezli o kousek výš než loňského roku a opět neuspěl. Roku 1975 se opět vrátil do Colorada a celé odpoledne strávil na čtvrté délce Julese Verna, spolu s Johnem Braggem. Nakonec našel místo, kam šly založit dva malé chocky /klíny/. Druhého dne se Bragg odmítl účastnit pokračování dýchánku v lanech. Jim Erickson sice nechtěl vyvádět čtvrtý úsek, byl ale ochoten jít s Wunschem jako druhý. Wunsch opatrně vylezl k nejdříve dosaženému místu, cvakl se do jištění, které si tam nechal minulého dne, znovu vylezl úsek 5,10, udělal závěrečný krok a tím dokončil čtvrtou délku. Pak vylezli zbývající čtyři délky na vrchol stěny. Erickson přitom přečel těžkou prstovou spáru 5,10.

Tím byly přečteny čistě všechny úseky Julese Verna. Jednou před tímto výstupem Roger Briggs ukvapeně napsal: "Výstup čeká na někoho, kdo má varlata z nere-zavějící oceli!" Po úspěšném výstupu to Erickson komentoval slovy: "Pamatuji se, že když jsme vylezli na vršek, chtěl jsem říci Stevovi, aby si stáhnul kalhoty, že se chci podívat, jestli má opravdu nere-zavějící varlata."

Psycho

Také v roce 1973 se Wunsch vrátil k převisu na cestě Psycho, o který se pokoušel už rok předtím. Konečně po dvou dnech, kdy asi dvacetkrát spadl, se mu podařilo střechu přelézt. Použil při tom několika krátkých dynamických pohybů po drobných drolivých šupinách, které tvořily hranu převisu. Pak se vyhoupl přes hranu a ocitl se ve stěně nad převisem. Přesto, že úplně vědomě padal na Kloeberdanzu a Psycho, byl Steve Wunsch vzhledem k úrovni roku 1976, dosti konzervativní lezec. Byl příliš opatrný, než aby znovu a znovu padal ze stejného místa. Cesta musela být dobře odjištěna, a když to nešlo, raději s jí vyhnul. Na Julesu Vernovi neměl žádný pád. Musel ovšem ukázat pozoruhodné vlastnosti, když se vrátil nejištěným úsekem 5,10. Některým současným lezcům totiž vůbec nevaří ani šestimetrový pád. Roku 1976 se Wunsch ozval trochu jako starý horal a ukázal, jak rychle se rozvinulo moderní lezení: "Myslím si, že je fantastické, když někteří z mladých lezců jsou schopni spadnout 6-10 metrů, ovládnout se a pokračovat ve výstupu."

To, jakým způsobem přečel střechu na Kloeberdanzu, čtvrtou délku Julese Verna a převis Psycho ukazuje, jaký má přístup k volnému lezení. Kloeberdanz byl čistě přečel ještě několikrát. Je zde velice dobré jištění a přístup k vlastním problémům cesty je dosti jednoduchý. Méně asi bude pokusů o přečlení klíčových míst na čtvrté délce Julese Verna. Na Psycho se při jednom z dalších pokusů vylomil blok v klíčovém místě a je otázka, zda je tato cesta v současné době volně lezitelná. Ale historie horolezectví nám ukazuje, že dělat nějaké předčasné závěry není dobré.

Erickson, Briggs, Wunsch a Ferguson tvoří špičku lezců sedmdesátých let, ale mimo nich je zde ještě řada dalších. Ti se na scéně objevili v roce 1973, kdy byla opakována řada těžkých volných cest. Největší zájem se soustředil na Boulderskou oblast. Vývoj lezení v kaňonu Eldorada hraje svoji důležitou úlohu v celém vývoji lezení v Coloradu. Tento vývoj lze srovnat s rozvojem lezení, který našel v Cloggy v Británii před několika lety. Volné lezení se rozšířilo také v ostatních oblastech Colorada. Jimmy Dunn, Earl Wiggins a jejich přátelé mají zásluhu na tom, že se lezecká úroveň zvýšila v Garden of the Gods a v Pikes Peak poblíž Colorado Springs. Lou Dawson, Mi-

The Naked Edge - Holá hrana

Brzy potom, co Jim Erickson začal lézt v Colorado, setkal se s Pat Amentem. Ament měl značně bujnou fantazii a nějak vycítil, že Holá hrana v kaňonu Eldorada by mohla být jednou přežena čistě. V roce 1968 to ale nebylo myslitelné a ani jeden z nich se o to seriózně nepokusil. Jim Erickson zdolával stále těžší a těžší cesty a představa čistého přelezu Holé hrany mu nedala spát. V roce 1969 zkusil prstovou spárou přelést s Barry Harperem a Ed Wrightem první délku. I když vylezl asi do dvou třetin, spadl a musel se vrátit. Na jaře příštího roku se se svým bratrem Davem a Kevinem Donaldem se o to pokusil po druhé a opět neuspěl. Úspěch mu přinesl až třetí pokus v roce 1971. S Duncanem Fergusonem uskutečnili první čistý výstup stěnou a tím otevřeli éru volného lezení sedmdesátých let. Když šlo vylézt čistě Hranu - kdo může říct, co všechno je vůbec možné?

"Chorobné zatížení"

Před tím, než vylezl na Holou hranu upřesňoval si Erickson svoje pojetí čistého lezení. Čtyři pády během výstupu na něj ale silně zapůsobily. Prohlásil, že mu úplně zkazily požitky z vlastního lezení. Shrнул to: "Nepokoušel bych se o nic, co bych nemohl přelést jako sólolezec." Ostatní tento názor podpořovali, to ale vedlo k dalším omezením, když by se dovedl do krajnosti. To tvrdil i Erickson po zdolání Holé hrany. Tím se velmi proslavil. Kdyby při prvním pokusu o přelezení spadl, nikdy by se tam už nevrátil. Později tyto své zásady nazýval "chorobným zatížením."

Pro mladé horolezce se Ericksonova pravidla mohou zdát příliš přísná, ale Erickson se jich držel posledních deset let a vytvořil při tom více než sto nových čistých výstupů.

Nedávno s určitými pochybnostmi Erickson poznal: "Někdy nevím, jestli jsem vytvořil příklad, který ostatní respektují, nebo jestli jsem jenom případ nějakého horolezeckého zpátečníka." Jeho obavy jsou ale zbytečné. Jeho vliv byl takový, že v současné době většina horolezců v Coloradu se opět věnuje volnému lezení.

ROGER BRIGGS

V roce 1964 si školák Roger Briggs, který to asi rok zkoušel s horolezectvím, vyjel s rodiči na výlet do Castle Rock. S otevřenou pusou zíral, jak se Royal Robbins a Pat Ament trápí a pokoušejí se čistě přelést Athlete's Feat. Za dva roky na to pozoroval Amenta, když vyváděl Supremacy Crack. Ještě téhož roku s ním vylezl dvě těžké cesty - Vertigo a SZ pilíř Bastilly. Lezl s ním, a po čase se z něj stal dokonalý lezec na "umělých cestách".

Po těchto začátcích se Briggs stal jedním z nejlepších "volných lezců" sedmdesátých let. V roce 1971, o dva měsíce dříve, než Erickson s Fergusonem

přelezli Holou hranu, vylezl čistě Diving Board - Střemhlavé prkno. Nechtěl, aby mu později někdo snížil klasifikaci cesty a tak dvě obtížné délky ohodnotil jako 5,9+.

Duncan Ferguson a Jim Erickson neodolali. Pokušení přelést převislou stěnou obtížnosti 5,9 bylo tak velké, že jim nevadilo ani to, že skála je dosti drolivá. Když Ferguson vyrazil na poslední délku, bylo už pozdě odpoledne. Zástupy lidí se tísnily dole na cestě a sledovaly, jak si poradí se závěrečnou částí. Nedařilo se mu udělat několik posledních kroků a tak se po značné námaze vrátil zpátky na stanoviště a konec lana podal beze slova Ericksonovi. Jen tento pohled, bez hrůzostrašných historek, které se příští den vyrojily, stačil, aby se ke Střemhlavému prknu po několik měsíců nikdo ani nepřiblížil. To, že se Ferguson i přes své schopnosti musel vrátit, plně potvrzovalo obtížnost posledního úseku. Když se tuto část pokusil vylézt Erickson, dopadl stejně. Oba, Erickson i Ferguson nechtěli použít žebříčky na posledním 1,5 metrovém úseku a raději slani.

Legendy o Střemhlavém prkne se začaly množit. Čistě ho přelezli až za rok Briggs s Ericksonem. A od té doby se Briggs dostal do čela "volných lezců" v oblasti Colorada.

DUNCAN FERGUSON

Mnoho volných výstupů na počátku sedmdesátých let bylo charakterizováno jako pohyb v extrémních, technických obtížích, i když se to dalo většinou těsně nad jištěním a tím relativně bezpečně. Krátce po druhém přelezení X-M v kaňonu Eldorada se Ferguson s Ericksonem pokusili čistě přelést Wide Country to je skobovačku mezi spárou na Bastillu a cestou X-M. Erickson tehdy vyvedl pouze první technicky obtížný úsek, který byl dobře odjištěn. Ferguson se sem vrátil s Donem Petersonem, aby dokončil výstup. Peterson měl chřipku a ještě k tomu průjem, ale přesto vyvedl druhou délku /obtížnost 5,9/. Fergusonovi přenechal vyvedení první, třetí a čtvrté délky. Potom zkusil vylézt závěrečný úsek, ale po deseti metrech se musel vrátit, protože blok, který vytrhl, jim přesekl lano. Potom se Ferguson rozhodl, že výstup dokončí jinudy. Byl ve skvělé formě a taková maličkost jako přeseknuté lano ho nemohla odradit. Spojil oba konce lana a Ferguson zdolal poslední úsek cesty, na štěstí bez pádu. Úspěšný přelez ho nijak nevzrušil. Suše oznámil, že nejtěžší byla první délka.

Wide Country představuje novou úroveň ve vývoji lezení: extrémní technické obtíže se zde spojují se špatnou možností jištění. Klíčová místa byla sice odjištěna dobře, ale byly zde dlouhé nejištěné úseky obtížnosti 5,9, kde by pád měl vážné následky. La-

ytton Kor přešel nejištěnou část stěny nad hranou převisu na cestě Psycho a Larry Dalke čistě vylezl těžkou nejištěnou část na X-M. Wide Country byla pokračováním tohoto trendu. Bylo to ale něco mnohem obtížnějšího, než cokoli předtím.

Duncan Ferguson sedmdesátých let něčím připomíná Larryho Dalka šedesátých let. Naprosto nenápadný, brilantní lezec, který odmítal jakýkoli zájem veřejnosti. Povídá se, že sólově vylezl Werksupp na Bastillu /5,9/ v lijáku a jenom v ponožkách. Sám také v noci vylezl Windrige v Eldorado Springs Canyon. Na cestu si svítil baterkou. Sólově vylezl i řadu dalších cest. Ferguson o něm řekl: "Duncan má víc vrozených schopností, než všichni ostatní horolezci, které jsem kdy poznal."

STEVE WUNSCH

V roce 1970 se na coloradské scéně objevil Steve Wunsch. Začal systematicky přelézat cesty 5,9. Byl to hubený dlouhán, který se velice plynule a elegantně pohyboval i na nejtěžších cestách. Roku 1971 jako první čistě přešel Východní hřeben na Maiden, výstup, o který se dlouhou dobu hádali "nýtaři" a "antinýtaři". Spolu s Ericksonem čistě přešel první dílku Holé hrany.

V letech 1970 a 1971 udělal Wunsch řadu nových cest. V roce 1972 se spojil s Ericksonem a s Scottem Stewartem. Jejich úspěchy vyvrcholily, když se jim podařilo čistě přelézt převis na cestě Guenese v kaňonu Eldorada. Erickson o tom řekl: "Střecha Guenese vypadala, jako nejměšnější věc, kterou si dovedete představit. I když jsme se tehdy podívali nahoru, ani jeden z nás si vážně nemyslel, že by mohl čistě vylézt stěnu pod převisem, a o převisu se nám ani nezdálo. Guenese protíná velký střechovitý převis, který se táhne celou Redgardenskou stěnou. Přes tuto střechu vede několik skobovaček, které byly udělány v šedesátých letech. Později Wunsch přešel další dvě - Kloeberdanz a Psycho."

V roce 1973 byl Wunsch dlouhou dobu v Shawangunks. Zpočátku zachovával velice konzervativní postoj k padání. Raději slezl dolů obtížnou stěnou, než aby se od jištění spustil po laně, nebo spadl. V Shawangunks se seznámil s Johnem Stannardem. Říká o něm: "Je jasné, že Stannard má skvělé výsledky. Vybičuje se až na hranice svých možností a pak třeba spadne. Rozhodl jsem se dělat to také."

Kloeberdanz

Roku 1973 začal Steve Wunsch zkoušet přelézt střechu na Kloeberdanzu, na logické cestě přes převis, který se táhne Redgardenskou stěnou. Sporadicky se o to pokusilo už několik lidí před ním, ale bez jakéhokoliv úspěchu. Cesta byla výborně odjištěna. Pád sice vypadal hrůzostrašně, ale byl poměrně

bezpečný. Lezec totiž padal volně do vzduchu pod převisem. Wunsch byl vytrvalý. Než se propracoval na hranu převisu, spadl celkem patnáctkrát. Pak konečně vymyslel způsob, jak se dostat přes převis. Znamenalo to několik krajně dynamických pohybů po ďábelských chytech a stupech, hmat za hranu převisu a nakonec vzepření se do stěny nad ním. Kloeberdanz byl první velký převis v Coloradu, kde se uplatnila technika dynamického lezení. Wunschův výstup s patnácti pády a zdoláním převisu rozběhem, to byla hranice technických obtíží. O druhý přešel se pokoušela řada lezců nejrůznějšími způsoby, ale nikdo nebyl schopen výstup dokončit.

Po Wunschovi to zkoušel i Roger Briggs. Magnetofonový záznam nám přibližuje druhý přešel: "Můj bratr a já jsme zkoušeli vylézt střechu Kloeberdanzu. Příliš se nám nedařilo. Tvrdě jsem bojoval, bylo to proklatě těžké. Pak pod nás přišel nějaký frajer a povídá: "Neviděl bych to tak zle. Ten převis, to je hračka." Já mu na to řekl: "No sranda to zrovna není. Pojď si to zkusit." Vylezl k nám nahoru a jednou to zkusil Wunschovým způsobem, ale nepovedlo se mu to. Trochu si oddechl, vlezl do převisu, uprostřed střechy našel nějaký malý chyt; visel na jedné ruce a druhou hledal další chyt. Potom hmátl za hranu a nějak se přes ni přehoupl. Nemohl jsem tomu uvěřit. Přešel to staticky! Já sám jsem se o to pokoušel už léta. John Stannard, Erickson, Henry Barber a celá další elita také. A tenhle kluk nejenže to přešel, ale přešel to staticky a bez nějakého velkého přemýšlení. Pravá klasika."

"Kloeberdanz Kid", tak se mu začalo říkat, byl sedmnáctiletý středoškolák Dave Breashears. Neměl skoro žádné zkušenosti z těžkých cest, ale byl to klidně zvyklý na místní podmínky. Jeho technické schopnosti a síla, které si vypěstoval na místních skalách, mu umožnily, aby bez přípravy vylezl střechu Kloeberdanzu. Místní experti nad tím jenom kroutili hlavou.

DAVE BREASHEARS

V horní části stěny Mickey Mause, těsně u kaňonu Eldorada, je kolmá hladká stěna, kterou v roce 1970 vytyčil George Hurley svojí dost špatně odjištěnou cestu Offset. Duncan Ferguson později udělal ještě těžší a ještě hůře odjištěnou cestu, která vede kolmou stěnou těsně vedle Offsetu. Tato cesta dostala později jméno Duncan Donus. Nalevo od ní je stěna ještě hladší. Steve Wunsch o ní jednou řekl: "Je to něco takového, co bych si někdy rád vylezl, ale díky bohu to ještě nikoho nenapadlo přelézt." Ještě v roce 1974 si i přes obrovské zvýšení lezecké úrovně nebylo možno představit, že by se o to někdo pokusil. Po vylezení Kloeberdanzu začal Breashears lézt s Ericksonem a jeho styl dozrával. Studoval, jak Erickson leze těžká a špatně jištěná místa, zkoušel každý krok, každý hmat a zjišťoval, co si může dovolit. Jeho zkušenosti s místní skalou z něho udělaly mistra v lezení na nepatrných chytech. V roce 1975

chael Kennedy a Harvey Carter vytvořili mnoho nových výstupů poblíž Aspenu. Billy Westbay, Doug Snively a ostatní ze skupiny Steve Komitoa udělali řadu působivých volných cest v žulové oblasti Estes Parku. V Boulderu se Pat Ament /který už byl odepisován/ vrátil mezi lezeckou špičku a v roce 1976 přešel řadu těžkých cest. Kolem roku 1974 přišlo do módy sólové lezení, a tak řada cest byla občas vylezena bez lana. V sedmdesátých letech bylo několik nejtěžších výstupů přeženo i ženami. Převaha mužů v této oblasti ale těžko zmizí a ženy se zatím ani nepokoušejí o volné prvovýstupy na těžkých cestách. Když v šedesátých letech někdo vylezl 5,9, stala se z toho málem legenda. V současnosti je obtížnost 5,10 triviální a existuje řada cest 5,11. Kdo by si troufal odhadnout, co přinese budoucnost?

Bill March :

Brodění

/Z časopisu CLIMBER and RAMBLER-may 77 přeložili L. Weigner a S. Lepciová./

Přechod řeky může být za určitých okolností jedním z největších hazardů, se kterými se setkáme v opuštěných oblastech. Považujeme jej pouze za východisko z nouze a provedíme jej tehdy, když

- 1/ jsme dobře prozkoumali řeku a našli vhodný brod.
- 2/ potenciální nebezpečí snížíme použitím lana.
- 3/ jiné možnosti jsou ještě nebezpečnější.

Při plánování cesty uvažte vždy možné komplikace s přechody řek. Umění přebrodit bezpečně řeku se získá pouze praktickou zkušeností, účelem tohoto článku je poskytnout základní poznatky potřebné pro správnou volbu a zvládnutí techniky brodění.

V divokých, opuštěných oblastech najdeme mnoho druhů řek a potoků. Jejich charakter a vodnatost závisí na druhu zdroje, topografii oblasti, kterou protékají a na vzdálenosti od pramene. Zhruba můžeme provést rozdělení do tří základních typů.

1/ Řeky s velkými viditelnými i ponořenými balvany s proudem velmi různorodým, závislým na turbulenci a překážkách. Jsou to horní toky řek vysoko v

horách a představují vážný problém, jsou-li rozvodněny.

2/ Řeky se šterkovitými břehy a dnem s proudem již mírnějším. Jsou to zralejší toky níže ve větších údolích, ale také toky v horských dolinách s malým spádem, např. řeky tekoucí do jezer nebo přes jezerní naplaveniny.

3/ Hluboké, pomalu tekoucí řeky v níže položených údolích s malým spádem.

Každý typ řeky vyžaduje jiný přístup, ale ve všech případech má klíčovou důležitost výběr vhodného brodu. Nedaleko od místa, kde je přebrodění nemožné, může existovat bezpečný a snadný brod. Ale i zde se přechod může stát nebezpečný, nebo i nemožný, stoupne-li hladina.

Rozhodnutí, zda brodit nebo ne závisí tedy na individuálním posouzení celkové situace. Barva vody, pohyb dna, šířka řeky, rychlost a hlučnost proudu, to vše jsou faktory, ke kterým je nutno při rozhodování přihlížet. Nepokoušíme se přejít řeku, kterou se valí balvany a která unáší stromy či klády. V takovém případě, jestliže nemůžeme najít uspokojivý brod, vyhledáme raději vhodný postup ve svazích nad řekou. Je-li řeka zřetelně rozvodněna a máme dostatek času, je nejlepší si označit výši hladiny a čekat - obzvláště je-li pěkné počasí a nehrozí dešť. Voda většinou ustoupí dost rychle a odhalí vhodný brod. V oblastech, kde jsou řeky napájeny tajícím sněhem nebo ledovcem můžeme očekávat nejnižší průtok ráno po chladné noci a největší odpoledne.

Musíme-li řeku přejít, je namíste strávit nějaký čas hledáním nejbezpečnějšího a nejsnadnějšího místa. Nejlepší je pozorovat řeku z vyvýšeného stanoviště, odkud lépe posoudíme její šířku, rychlost, víření, překážky a v čisté vodě i charakter dna. Tvar a sklon břehu a materiál, z kterého je utvořen hodně napoví i o vlastnostech řečiště. Nejlepší přechod je po pevném šterkovitém dně. Velkým skalám, písku, blátu a vysokým břehům je lépe se vyhnout. Vybrané místo by mělo být bez překážek a ponořených předmětů, do kterých by se mohlo zaplést lano a proud pod brodem by měl být přiměřený. Při přecházení nánosů nebo písčín na okraji ledovcových toků či jezer musíme být opatrní - může se jednat o pohyblivé písky. Jestliže je řeka zkalená kamennou moukou, očekávejme ponořené balvany nebo skálu.

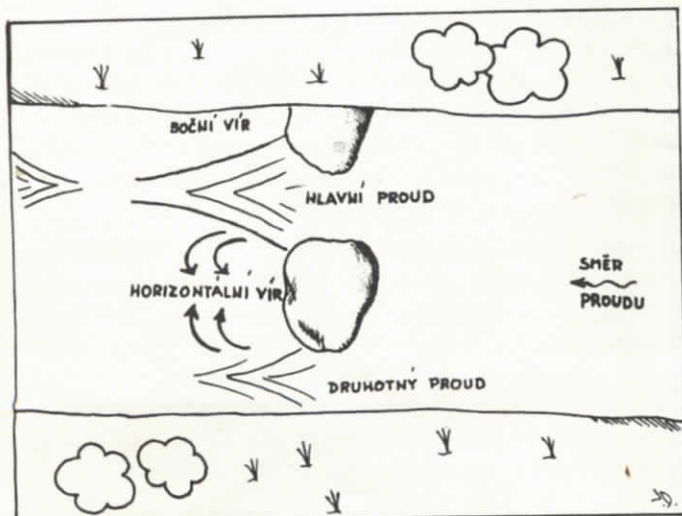
Horní toky kamenitých horských řek často můžeme přejít suchou nohou skákající po balvanech nebo využívající naplavených kmenů či jiných předmětů. Dlouhým skokům s těžkými batohy se však raději vyhýbáme, uklouznutí může být nebezpečné. Je-li zima, musíme dávat pozor, jestli na kamenech není vrstva ledu. Ale i za normálních okolností mohou být kameny a kmeny kluzké a slizké, zejména je-li vlhko.

Síla proudící vody, i když hladina není zčeře-

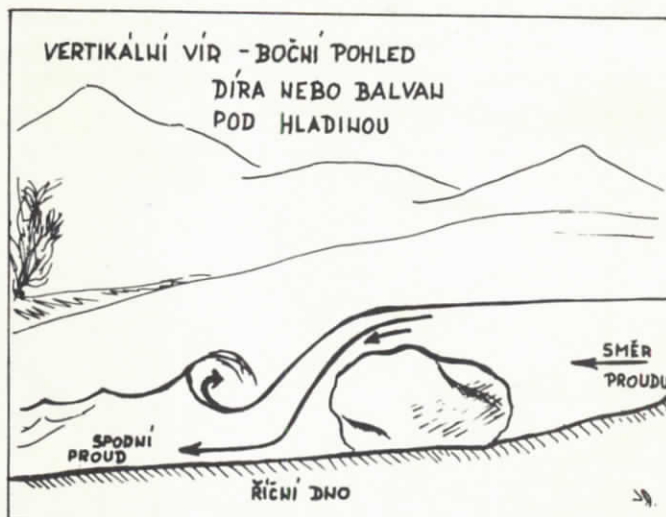
ná, bývá značná a proto rychlost proudu zkoušíme vzhazováním malých předmětů a sledováním jejich pohybu.

Nikdy nepodceňujeme rychlost mělkého toku! Znalost hydrauliky a chování řeky je při čtení říční hladiny a hledání výhodného místa pro přechod velice užitečná.

- 1/ Kde se řeka rozšiřuje, bývá mělčí a teče pomaleji.
- 2/ Když větší řeka zvyšuje svůj spád, bývá nad touto změnou spádu šterkovitý pás táhnoucí se šikmo napříč řečištěm.
- 3/ Když řeka svůj spád zmenšuje, rozlévá se často do šířky a teče několika rameny, které se zpravidla dají lépe překročit, než hlavní proud.
- 4/ Zákruty řeky jsou pro přechod nevhodné, bývá zde větší hloubka a proud silnější, než na rovném úseku a vnější břeh bývá strmý a podezřelý.
- 5/ Je-li řeka hluboká, ale proudí pomalu a tvoří tůň, je možno ji překonat přeplaváním.
- 6/ Proudnice řeky je tam, kde špička největšího V /obr.1/ směřuje po proudu. Proud je zde nejsilnější a nejobtížnější překonatelný. Zčeřená místa označují ponořenou překážku u hrotu obráceného V. /obr.1/
- 7/ Jsou-li v řece překážky nebo vyčnívající skály, brodíme pod nimi, aby nás na ně proud nestrhl. Pod překážkami jsou klidnější místa se zpětným proudem, kde si lze odpočinout.
- 8/ U hluboko ponořených překážek je hladina zčeřena velkými stojatými vlnami zmenšujícími se dolů po proudu. Nejvyšší vlny označují polohu překážky. Tyto velké vlny signalizují rychlou hlubokou vodu a nerovné dno. Ačkoliv vypadají hrozně, nejsou obzvláště nebezpečné.

Velká překážka těsně u hladiny vytvoří malý vodopád a silný vertikální vír na spodní straně překážky. Tento vývar může člověka, dostane-li se do něj, uvěznit a utopit, zejména jestliže překážka zabírá celou šířku toku. Takovýmto místům se proto musíme vyhnout. Záchranu topícímu se ve vývaru poskytneme hozením lana se smyčkou na konci a přitahováním dolů po proudu. Je-li takováto záchrana nemožná, může se postižený pokusit vyprostit sám tak, že zadrží dech a ponoří se co nehlouběji, kde by měl být teoreticky uchráněn proudem tekoucím podél dna.

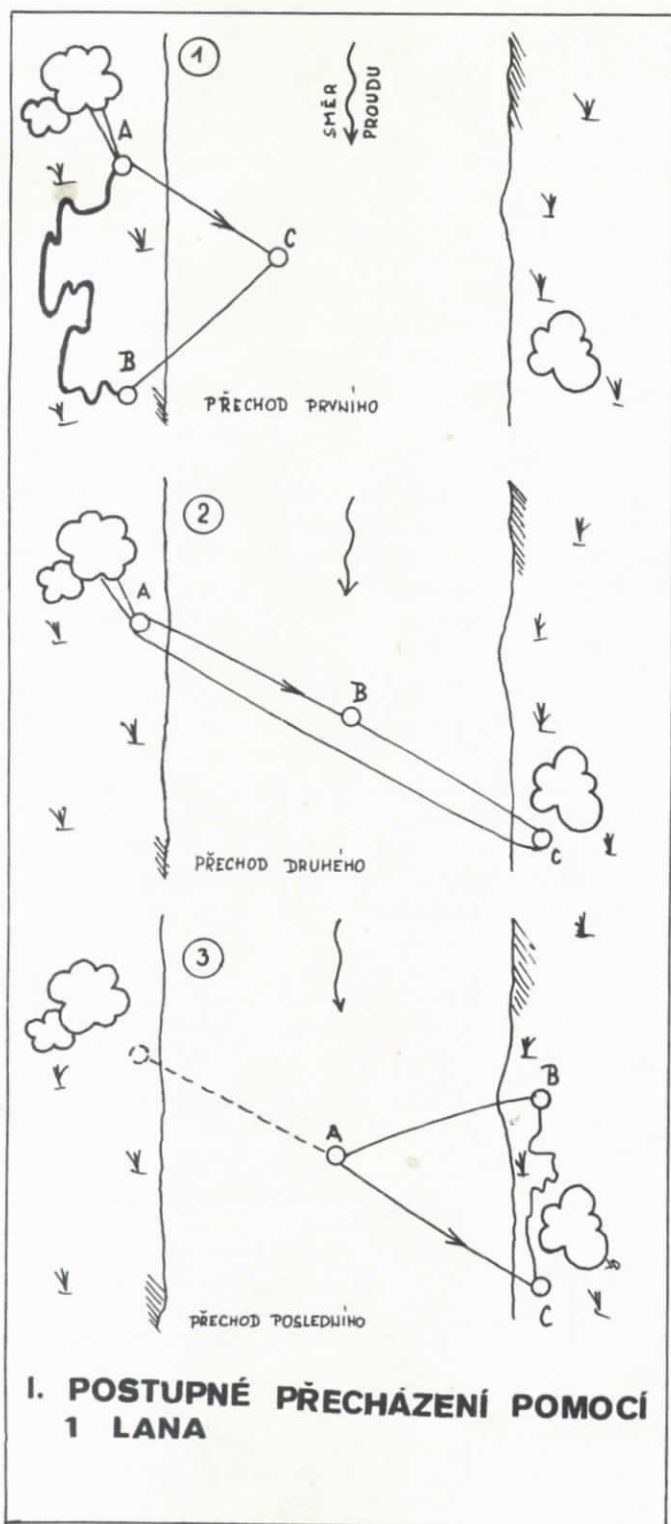
Přecházení s lanem.

Po rozhodnutí překročit řeku následuje volba vhodné techniky a metody. Nejlepší k zajištění přecházejícího je použití lana. Vyjimku tvoří případy, kdy hrozí nebezpečí zamotání lana do překážek v řece. V takovém případě by mohla být přecházející osoba stržena pod vodu a její záchrana nemožná.

1/ Postupné přecházení pomocí 1 lana "continuous loop system"

Tento způsob je znázorněn na obr.1. Přecházející "C" se naváže na smyčku na laně v podpaří a pustí se přes řeku jištěn shora lanem od "A". Ten navázán není, ale měl by být zajištěn smyčkou u stromu či jinak. Níže po proudu stojící "B" je také nenavázán a povoluje lano. V případě stržení "C" proudem "A" povoluje lano a "B" přitahuje "C" zůstávající při tom stále po proudu pod ním. Při pokusu přitáhnout strženého ke břehu proti proudu bychom ho vlekli pod vodu a mohli způsobit jeho utonutí.

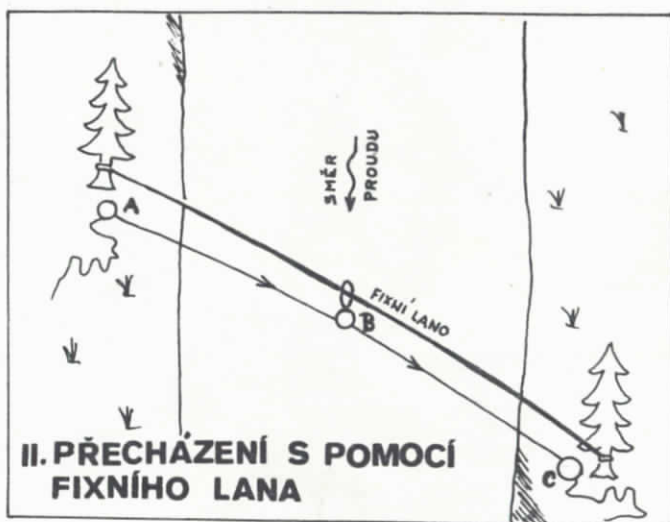
Když "C" dosáhne vzdáleného břehu, odváže se ze smyčky a povoluje lano až smyčka dojde k "B" na druhé straně. "B" se do ní uváže a přechází diagonálně po proudu jištěn "A" a "C". Když uklouzne, "A" použít lano a "C" zezdola přitahuje. Poslední muž "A" přechází jištěn shora "B" a přitahován "C" v případě stržení.

2/ Přecházení s použitím fixního lana a smyčky s karabinou.

Obdobná metoda přechodu skupiny přes řeku v případě, kdy vysoké břehy nebo stromy umožní napnutí lana přes vodu. Prvý přecházející "C" přechází stejně jako v předchozím případě, ale lano je pak upevněno jako fixní a další přecházející užívají sedačku s karabinou do něho cvaknutou. Druhé lano slouží k přitahování ke břehu. Poslední zruší fix a přechází stejně jako první. Tento způsob vyžaduje 2 lana, karabiny a smyčky.

Před použitím kteréhokoliv způsobu přechodu s lanem je nutno se dohodnout na jasném systému povelů a signálů - především proto, že hluk řeky znesnadňuje dohovor mezi oběma břehy.

Přecházení bez lana.

Nelze-li použít lano, volíme jiné metody, ale nutná je nejvyšší opatrnost! S úspěchem byly vyzkoušeny následující způsoby:

1/ Trojúhelník

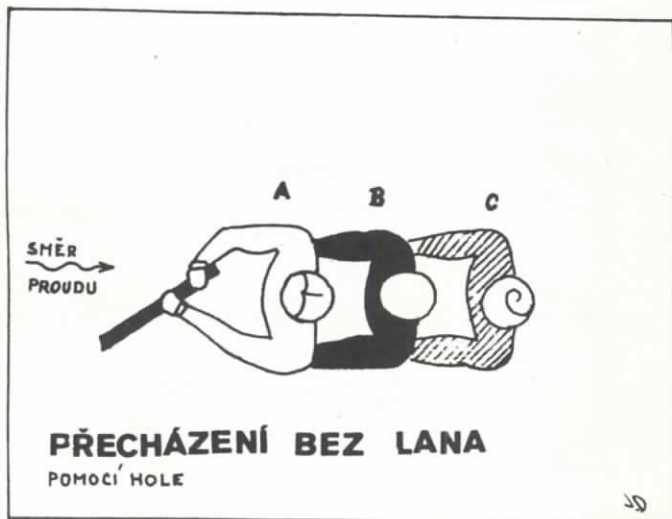
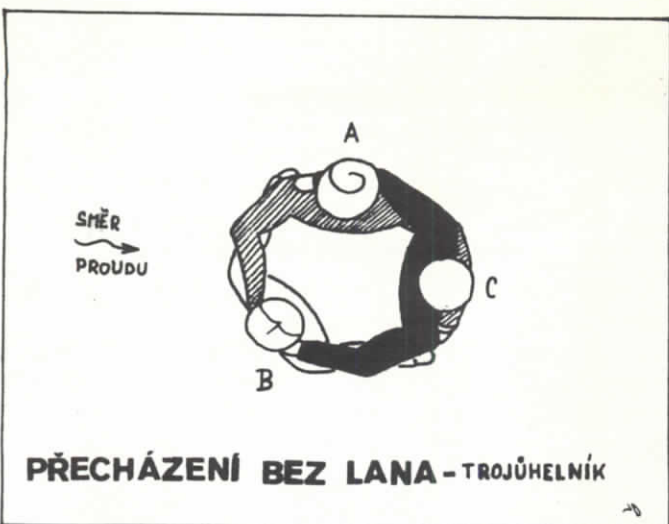
Tři muži obrácení čelem k sobě se pevně spojí pažemi. Stojí rozkročeni s hlavami blízko u sebe a pohybuje se vždy jen jeden pevně podpírán ostatními. Nejtěžší stojí nejnižše čelem obrácen proti proudu.

2/ Zástup

Tři nebo i více mužů stojí za sebou uchopení v pase. Nejprve postupuje muž v čele, pak druhý, který by měl být nejtěžší a nakonec třetí, až je skupina opět v zástupu. Ve velké hloubce se všichni pohybují současně.

3/ Postup v řadě s pomocí větve

Tři nebo více osob stojí bokem k sobě a k proudu a drží se dlouhé větve. Postupují současně poskytující si společnou oporu.

Ještě několik užitečných pravidel a rad:

Boty nezouvejte, chrání nohy před zraněním, umožňují mnohem bezpečnější našlapování a snižují tak riziko uklouznutí. Ponožky je lépe zout a nést suché v batohu, ale kamaše si ponecháme, zabránují štěrku vnikat do bot. Bosí nepřecházíme v žádném případě také proto, že noha ve studeném rychle znečítliví. Široké kalhoty kladou odpor proudu, proto je svlékáme. Je-li voda velice chladná, určitou ochranu pro spoděk těla poskytnou vlněné spodky, které nezvyšují odpor těla proti proudu.

Batoh neupínáme řemenem kolem pasu, abychom jej mohli odhodit v případě sklouznutí. Vyšší váha zavazadla zvyšuje stabilitu v rychlých mělkých vodách. V pomalé hluboké vodě batoh plave, jsou-li nádoby uvnitř dnem vzhůru a šaty, spací pytle apod. v ige-

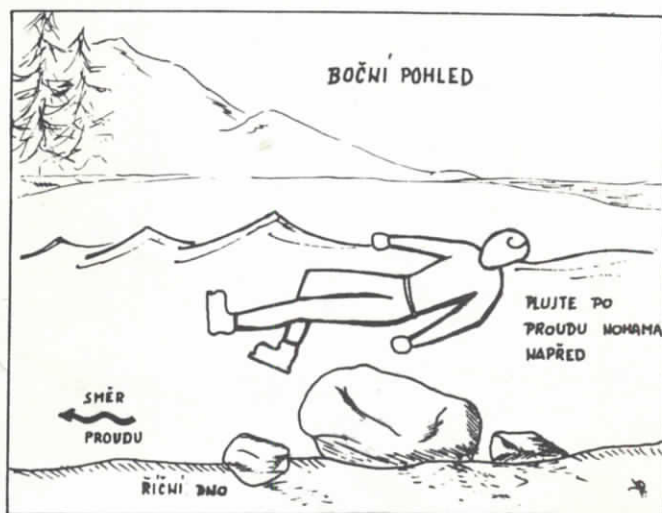
litových pytlích. Batoh v takovém případě strkáme před sebou a využíváme ho pro lepší udržení nad vodou.

Při brodění se nikdy nenatáčíme po proudu. Nejlépe je natočit se bokem, trochu napříč proti proudu tak, aby nás postrkoval k protějšímu břehu. Tento "převoznický efekt" /ferry glide/ nám pomáhá šetřit energii a usnadňuje tak přechod. Vždy pohybujeme jen jednou nohou, zatímco druhá stojí pevně a nohu raději pomalu suneme po dně než abychom dělali velké kroky. Nohy nezkřížujeme a snažíme se být stále mírně rozkročení. Užitečná je silná hál, která umožňuje dvojnásobnou oporu. Vždy ji držíme proti proudu.

Brodění řeky, zvláště překračujeme-li proud z tajících ledovců, může způsobit silné prochladnutí. Je proto rozumné se hned převléknout do suchého a před akcí požit teplé jídlo a nápoj.

Při ztrátě rovnováhy a stržení proudem zachovejte klid, zbavte se batohu a plujte nohama napřed. Nohy držte co nejvýše a snažte se dosáhnout zpětného proudu nebo pomalejší vody mimo hlavní proud. Nezkoušejte plavat proti proudu a snažte se vyhnout větvoví či padlým stromům, aby vás proud nestáhnul pod ně.

Závěrem si ještě jednou připomeňme, že přecházení řeky je riskantní záležitost, které smí být podstoupena jen s předchozím uvážením všech faktorů a průzkumem okolí. Mnohem lepší je částečný návrat nebo i úplný ústup než riskovat utonutí při nebezpečném brodění. A o možnosti komplikace v podobě těžko překročitelného vodního toku neopomeňte přemýšlet již při plánování cesty!

Divoké vody Bakamu
Foto - Jiří KRÁČALÍK

Karel Lukan: WILDE gesellen

z němčiny přeložil Ing Ladislav Veselý

/8. pokračování/

Záhadný zápis v knize výstupů:

Cima della Madonna - Schleierkante ↑
Winklerkamin ↓
Winklerkamin ↑
Winklerkamin ↓

Třikrát Winklerkamin? Komentářem je povídka:

Ctěte ženy

neb jsou jak růže nebeské... a tak dále. Pan Schiller má pravdu, i nejzarytější lezec potvrdí, že výstup a děvčetem je něco zcela jiného. I když, nebo právě proto, že se nebeská růže může změnit v čertovský bodlák, schopný svými nápady přivést i tvrdého muže k zoufalství. My s Jendou jsme také nekřesťansky nadávali, když jsme třikrát za sebou lezli Winklerův komín...

Ale začneme od začátku - přesněji zezdola...

Za nádherného rána jsme opustili naši stodolu v San Martinu a procházeli rozkvetlými loukami a lesy pod Schleierkante. Ale nebyla to mlčenlivá úspěšná chůze, na kterou jsme byli s Jendou zvyklí, ale poskakování a štěbetání děvčat, která nám občas strkala pod nos šťovík či pestré brouky a divila se, že neprojevujeme patřičné nadšení nad krásami přírody.

Nad prahem doliny, kde je už jen suť, se děvčata utišila. Tím byla vinna Schleierkante, která se nad námi zvedala jako hrana mrakodrapu. Teď jsme museli povzbudit my děvčata a dodat jim trochu sebedůvěry.

Vytáhli jsme lana. Když jsme rozmotali obvyklý gordický uzel a skoby pocinkávaly na našich hrdinských hrudnicích, mohli jsme pokračovat. Za pár vteřin jsem už visel v malém převisu, jehož jediná podtíž spočívala v nesnadném výběru ze spousty krásných madel. Dole zatím nastalo velké handrkování.

"Co se děje?" Kletrák! Byl stráááslivě těžký. Nemohlo by se něco nechat dole? Žďárák, polní láhev, nebo foťák? Jenda se choval hrádně - jako statečný cínový voják. Nikdy se neví, kdy bude Žďárák dobrý. U polní láhve se to ví docela bezpečně. A bez foťáku není výstup pravý výstup - i když pro samé lezení člověk zapomene fotografovat. A tak děvčata začala

střídat. Střídaly se v nesení tak často, že kletrák na vršek nevynesly, ale vystřídaly.

Když jsem tuto příhodu vyprávěl jednou v nehorolezecké společnosti, zeptala se mně starší dáma, jestli mezi horolezci nejsou gentlemani - když nechají děvče nést ruksak. Začervenal jsem se a snažil se vysvětlit, že na těžkém výstupu musí kletrák nést vždy druholezec, i když je to slabá žena. Nebyl jsem pochopen. Vylíčil jsem lezení v úzkých komínech, po plotnách, kde může prvolezce srazit i neočekávaný závan větru. Nespokojený výraz se nezměnil, dáma zůstala při svém mínění - staré časy byly daleko lepší, tenkrát ještě žili opravdoví kavalíři....

Ale vraťme se na Schleierkante.

Na malé věžičce pod výšvihem jsme chvíli odpočívali. Ořechy pro děvčata, cigarety pro muže. Ale děvčata se zvedala jen váhavě a nejistě si prohlížela výšvih Závojové hrany. To byl nerozlousknutý oříšek. Odhodil jsem špačka a připjal skoby na úvazek. Ale potřeboval jsem také malou injekci sebevědomí. Výšvih vypadal hladce jako stěna.

Pro podobné případy máme jednoduchý recept. S objevným "Je to hladký", nebo "Zatraceně pěkná zeď!" odkládáme demoralizující představy a nalezneme do stěny s důvěrou v horolezeckého pánbička, který už nalepí nějaký ten chyt nebo stup tam, kde má být. A naše důvěra byla odměněna. Zeď měla chyty i stupy - a vzorné, přesně tam, kde měly být. Po několika metrech lezení mi bylo do zpěvu nad takovým nádherným lezením. Tehdy je zajódlování nefalšované, i když zní sebefalešněji.

Štand. Plošina jako dlaň a dvě skoby. Jedna pro sebejištění, druhá pro druholezce. Trochu se vykloním. 10 m pode mnou se pohybuje červený šátek a o 20 m hlouběji další družstvo - světlá hlava Jendy a čapka Fritzerl. Dál se už oči na ničem nezachytí - až o 400 m níž na dně doliny.

Hilde je u mně. Tanec mezi vejci u dvou skob - čtyři nohy šlapou po plošince, kam se nevejdou dvě. Ale konečně se ozve: "Můžeš jít!" "S radostí, milostivá! Ale nejdříve musíte sestoupit z mých prstů!" A jde to dál, přímo do nebe; tak vypadá lezení na Schleierkante.

Na věži znovu odpočíváme. Bylo horko a hubu jsem měl jako protokol výboru našeho oddílu. Bodnul

by lok vody, ale tou budeme raděj šetřit na vršek. Dál! Čím dřív budeme nahoře, tím dřív se dočkáme vody...

Mezi námi a vrcholovou stěnou zeje široký komín. Do stěny musíme přepadnout. Horolezci s žirafími hnáty považovali přepad za směšnou záležitost, ale ti jezevčích postav byli přesvědčeni o jeho neproveditelnosti. Bohužel nemám nohy jako žirafa, ale zaplať pámbu také ne jako jezevčík... Z okraje pilíře jsem přepadl do stěny a trčel nad komínem skoro jako most vodorovně... "Počkej chvíli, přeběhneme na druhou stranu!" křičí hned Jenda. "Blbý vtipy". Pověsil jsem se na ohmatané madlo - a nohy plácly do stěny. V tom okamžiku jsem zaslechl zurčení vody. Voda? Otočil jsem se jako bodnutý - Hilde právě pokojně vylévala poslední kapku vody z polní láhve... "Ono to bylo moc těžké a tak jsme vylily vodu, aby to bylo lehčí!" vysvětluje nevinně Fritzerl. "Nebo máš žízeň?" podívala se na mně Hilde. "Kdepák, chtěl jsem si umýt ruce!" vrčím a vztekle dobírám. "Ctěte ženy... atd." Schiller ať mi vleze na záda!

Za půl hodiny se zvolna skládám na vršku. Za Cimone della Pala se černá hradby mračen. Dusno.

"Rychle dámy, pospěšte si!" volám dolů na Hilde, která bojuje pode mnou na hraně. Zdola zazněl polekaný výkřik... "Držím!" křiknu a čekám trhnutí. Nic. Hilde stojí na hraně, klepe se jako osika a ukazuje na mne roztřeseným prstem. Co na mně vidí? V tom cítím na hlavě podivné šimrání a praskání. Kolem pásky na vlasy mi trčí vlasy jako hřebíky. Byli jsme uprostřed bouřky a každou chvíli mohl udeřit první blesk. V okamžiku byla Hilde u mně. Dolů s lanem! Jenda s Fritzerl jsou už tu také. Čert vem teď vrcholovou knížku! Jen rychle dolů. Jenda běží hledat první slaňák, my balíme věci a za ním...

Na okraji pochmurného jícnu Winklerova komínu jsme se na okamžik zastavili. Svázat dvě třícítky, provléct - bude slaňák držet? Musí! Pronikavý záblesk, krčíme hlavy mezi ramena... peng... bumm... rrrrach - detonace jako by se řítila celá Cimone.

Zahalila nás mračna a už padaly první kroupy. Odrazím se od stěny a sjíždím do neproniknutelné tmy...

Jak přišla, tak rychle bouře i odešla. Mezi mraky vysvitlo slunce, ze skal stoupá pára, po skalách se blyští kroupy a nad mořem mraků pod námi se rozklenula nádherná duha.

Sedíme pod Cima della Madonna na svinutých laněch a prohlížíme si tmavou soutěsku Winklerova komína, kterým jsme právě slanili... "Nahoru to může být makačka. Rozporák." Prohlašuje odborně Jenda. "Hm..." protahuju se blaženě na sluníčku a dívám se, jak někdo musí myslet pořád jen na lezení. "Hele, uďelej nějakou fotku!" "Tak mi dej foťák!" "Má ho Hilde v kletru!" "Já? Já ho nemám!" "Ale já taky ne!" Zneklidněli jsme. Kletrák tady přece musí být! Ale

nebyl. Kolem dokola jen kamení. Kletrák leží na vršku!

Němý vzteky rozmotávám lano. "Setsakrakrucinál" kleje Honza. "Teď abysme tím podělaným komínem lezli zas nahoru!" "Takhle to vypadá, když vezmeš ženskou na pořádný výstup!" A už tu jsou potoky slzí. To nám chybělo! Raděj nalézáme do komína...

"Ideální rozporák!" předhazují Jendovi. Odpověď děl podrobným zdůvodněním nově nabytého přesvědčení: nikdy už ženskou na výstup! Ani za nic...

Měl pravdu. Ctěte ženy, neb... Už jste někdy pane Schiller lezl Winklerovým komínem pro ruksak, zapomenutý na vršku? To jsem si myslel! Pan Schiller si píše veršičky, zatímco my se prodíráme nechutnými škvírami, funíme jako lokomotivy, trháme se v rozkroku - a to všechno pro kletrák, zapomenutý na vrcholu! A tady leží ruksak, pane Schiller, rovnou u vrcholové knížky! Ale "Chválu žen", to jste psal! Mohl by chlap takhle zapomenout kletrák? Cože, že jsme měli dávat pozor? A kdo bude dělat slanění, jistit, hledat sestup, ale vůbec - nemáte ponětí o horolezectví, pane Schiller!

Když jsme se blížili opět k děvčatům, zaslechl jsem dvojhlasý zpěv. Po našem příchodu zpěv utichl. Žádný zázrak, nasadili jsme sveřepou masku zlých mužů. Za úplného ticha jsme pokračovali v sestupu. Za chvíli byla ale děvčata v pilném rozhovoru... "Špek do hněda osmažíme..." Špek? "Nejdřív musíme uvařit nudle!" Nudle? "Mám hlad jako vlk!" bručím. "K nudlím by měl být salát!" povykuje už Jenda. "Jasně, Honzo. Okurkový, nebo rajský?" "Rajčata - a hodně cibule!" projevují své přání. "To víš, že jo, rajský salát se spoustou cibule!"

Nudle na špeku s rajským salátem. Sliny mi tečou z úst. Děvčata jsou přece jen poklad. No bůže, každý někdy něco zapomene, ale nudle na špeku... Ctěte ženy, neb jsou jak růže nebeské... Schiller má přeci pravdu!

Bogan ZICHA : 'PRISOJNIK'

PRISOJNIK mezi Koruntanci zvaný též PRISANK, patří mezi velikány Julských Alp. Jeho mohutný masiv je protikladem jednotného horského útvaru Razoru. Prisojnik je široce rozložený a patří mezi nejrozsáhlejší hory Východních Julských Alp. Má dva výrazné samostatné, dlouhým hrotitým hřebenem spojené vrcholy, a to Zadní Prisojnik /2392 m/ a hlavní vrchol /2547 m/. Jeho západní předvrchol Kraj Sten /2348 m/ spadá strmě k Vršiči a na jih posílá dolů rozsáhlé travnaté a pak lesnaté úbočí do dna Trenty. Na jihu se hora člení do tří sloupů resp. žeber nazvaných Zvoníki /2472 m/ a v zubaté Škrbině zařiznuté za Zadní Prisojnik navazuje na masiv Razoru. Škrbina /1955 m/ nad pramenem Mlinarice je ze severní strany z Krnice nejvelkolepějším vstupem ze severu do Trenty. Severní strana je na Prisojniku nejmohutnější. Tuto část dělí dva velké severní hřebeny v nichž se nalézají Malí Prisojnik /2215 m/, Goličica /2087 m/ a Prednja glava /1684 m/. Východně od těchto vrcholů leží ohromný stále zasněžený kotel V Škednju a západně od něho Hudičev žleb a Hudičevo žebro. Na úpatí severozápadní stěny blízko vodopádu je po celé léto velké sněžné pole, kde se dá také celé léto lyžovat a bývá tu v provozu i vlek.

Prisojnik je snadno dostupná hora z Vršiče a Trenty. Ale zároveň jeho ohromné stěny na severu, východě a západě umožňují hodnotné horolezecké výstupy. Vedle tedy lehkých cest z Vršiče a Trenty buď ěladki rob nebo Zvoníki vedou na Prisojnik nejtěžší exponované zajištěné cesty pro zkušené planince a horolezce. Hojně se též používá Jubilejní cesty vedoucí od Pogačnikova domu přes Razor. Náročné horolezecké cesty se nacházejí zejména v oblasti Zadního Prisojniku a na Āáblově pilíři /Hudičev steber/.

Například centrální cesta na Zadní Prisojnik má výšku stěny 700m, obtížnost V a místy VI a trvá 8 - 10hod. podle průvodce. Cesta přes Āábel'ský pilíř v severozápadní stěně překonává výšku 400m a je v obtížnosti IV až V a s nástupem trvá 9 - 10 hodin. Časy podle průvodce.

Hora je také známa dvěma skalními okny. Přední a Zadní okno. Oběma okny vede cesta. Zejména Přední okno připomíná svou obrovitostí gotickou katedrálu a patří mezi nejpřitažlivější zajímavosti Julských Alp. Toto okno je i zřetelně vidět ze silnice vedoucí z Kranjske Gory na Vršič.

Julius Kugy se Prisojnikem /Prisankem/ rozsáhle zabývá ve své knize "Ze života horolezce" na str. 70-79. V úvodu ke svému popisu a zážitkům z hory píše:

"Prisank" /2547 m/ je ještě masivnější než Razor jak se vypíná nad Pišnickou dolinou. Razor působí vznešenou elegancí, Prisojnik obrovitou vahou. Nad klečí porostlými, tmavými základy se zvedají široká průčelí jeho oslnivě bílých severozápadních a severovýchodních zdí o imponující sráznosti a výšce. Jsou bohatě členěny, rozkládají se v celý svět věží, arkýřů, altánů a kazatelen, ukrývají mezi nimi nepřístupné divoké strže, příšerně hladké srázy z platen, zastrčené kary a systémy říms široce rozvětvené, velkolepě kombinované a do sebe zapadající. Avšak všechno je vystavěno těžce, masivně a vrchol, šikmá to čepička bezprostředně nasazená na oněch srázech, zvyšuje dojem nemotorné těžkopádnosti. Vystupujeme-li z doliny Pišnice k Krjačevě kočce /dříve Vossova chata/ tu Prisank až zdrcuje svou tísnivou velikostí, ztrnulostí a tíží. Skoro bezradní stojíme tvář v tvář tomuto dojmů a oko bezděky pátrá po oživenějších podobnostech, spočine na vodopádu, řinoucím se ze srdece jeho skalních, těžkým pancířem krytých prsou, či u otvoru okna v Prisanku, kterým se slibně usmívá modrá trentská obloha.

Z cesty na Vršič přehlédneme užší, západní frontu. Zde se zvedá stěna k temeni západního předhradí Prisanku, kterým vede okno, v jednom jediném nakupe ní úzasně strmých šedých, tu a tam zarudlými plamínky pruhovaných skal. V pohledu z Trenty se Prisank podobá obrovskému neotesanému hrbolu, do značné výše porostlému zelení a až nad jižní roklí ukazujícímu nahou skálu. Vysoko nad tímto jednotvárným, téměř nečleněným jižním svahem běží bílá čára západního hřebene s několika výšivky vzhůru k vrcholu. Dvě menší zvonice vyčnívají k jihovýchodu nad jižní roklí a vnášíjí trochu švihů a života do těžkopádné jednotvárnosti obrazu."

Julius Kugy byl první, kdo vystoupil na Prisojnik v zimě. Prisojnik poznal z osmi výstupů z různých stran a nejvíce ho zaujal z východu a výstupy z karu V Škednju. Tento kar velebí jako velkolepý pro jeho ponouřost. O výstupu z tohoto karu píše:

"Kdo chce přesně znát Prisank a Razor musí vystoupit i sem. Ze strmého karu vedl nás Andrej doleva do východních skal. Zebrem jsme vylezli vzhůru a pak postupovali stále velmi strmě, leč bez obtíží, s terasy na terasu stěnou nahoru. Mířice doleva, pusťili jsme se pak velmi dlouhým, skoro kolmým komínem jehož spodní část může být velmi těžká, leží - li u jeho úpatí málo sněhu. Následovaly skalky a kazatelny, pak římsy pokryté pískem a vedoucí ven doprava. Potom opět skalky až na hřeben. Celá túra má velmi vážný ráz a orientace je těžká."

Kugy se pak v celé kapitole zabývá krásou Škrbiny v Zadním Prisojniku a považuje jí za nejkrásnější v celých Julských Alpách. Na její druhé straně směrem dolů do Trenty se pak nachází pramen Mlinarice. Toto místo je básnický popisováno a patří mezi jeho nejoblíbenější, která v horách poznal a kde se musel vždy zastavit. Práví, že celý pohnutý život horolezce by se mohl sledovat po takových místech. Jedno takové jím oblíbené místočko, kde se vždy zastavil na své pouti je symbolicky poznamenáno jeho pomníkem. Toto místo je právě pod Prisojnikem v Trentě. Z tohoto místa však Kugy vzhlíží k Javalovci.

Rozhodli jsme se jak jsem již řekl pro poznání Prisojniku, projít na něm po nejznámějších a nejnáročnějších planinských cestách, a to použít Hanzovy cesty pro výstup a návrat pak Koplščarjevovi cesty, sestupem oknem. Ovšem, nástup na tyto cesty byl pro nás z našeho tábora pod Dolkovou špicí poněkud vzdálený. Museli jsme sestoupit celou Krnicí na louky

V Klínu pod Mihov dom a pak pokračovat k chatě Koča na Gozdu /1226 m/. Pro zkrácení serpentiny jsme šli po původní staré cestě na sedlo Vršič, cesta byla Kugym nazvána cestou konzula Vettera.

Ve slovinském planinském vodniku /průvodci/ od Miheliče, Petkovšeka a Strojina "Julijske Alpe" z r. 1974 nacházíme na stranách 162 až 164 tento popis cest:

450 d/ Hanzovou cestou / po Hanzovi poti / na Prisojnik. Koča na Gozdu /1226 m/ stojí nad silnicí na Vršič asi 2 km nad Mihovým domem. V blízkosti chaty je Ruská kaplička a lyžařský vlek. Chata byla postavena již v roce 1916 jako vojenský objekt. Má 20 postelí a 15 míst ve společných noclehárnách. Je celoročně obhospodařovaná a patří Planinskému družstvu Krajnska Gora. Je východištěm na túry, na Prisojnik po Hanzově cestě.

Od chaty na Gozdu se sestoupí do koryta Suhe Pišnice a přejde se na sutoviska pod Goličicou. Početné serpentiny nás přivedou ke vstupu do skal v blízkosti vodopádu. Odtud jdeme po hladké polici do strže. Cesta překonává strmé trávníky a pne se přes několik skalních prahů. Na jednom z nich se nachází vzpomínková tabule s nápisem "Hanzova stěna". Odtud vystupujeme vzhůru strží až dostoupíme konce velkého trojúhelníkového sněhového pole u ústí Hudičeva žlebu. Divokost a hloubka žlebu do něhož se odtud díváme je vskutku hrozná.

Strmé sněhoviště překračujeme nevysoko nad ústím pole tím, že traverzujeme vpravo pokud máme cepíny a železa, nebo lano a dosahujeme travnatého hřebtu pod nápadným vrchem "Turn". Pokud nemáme vybavení k překročení strmého sněhu, držíme se stěn.

Obcházení je náročné a obtížné. Za vrchem Turn se dostáváme na pozvolnější cestu, kde západně od vrchu Turn navazuje cesta spojkou též na Kopiščarjevovu cestu. My však stoupáme vlevo po dobře zajištěné skalnaté cestě na terasu za Turnem, kde je opět velké sněhové pole. Odtud nás vede strmá členitá a rozervaná cesta dále vlevo /podle ročního období jsou tu nebezpečná sněhová pole/, dále na hranu Hudičeva žebra /Dáblova pilíře/.

Odtud vzhůru po železných klínech na úzkou polici ve strmé stěně. Tuto sledujeme dále do strže kolem mnoha puklin a děr. I tady bývají sněhová pole. Dále pak sledujeme značky a řídké ocelové kolíky, až dosáhneme strmého skalního svahu, lehkého při postupu vzhůru a ten se již pne k vrcholu Prisojniku. Je tu obtížná orientace. Cesta nesleduje žádný výrazný skalní útvar a o to je třeba být pozornější na značkování. Cesta je dána pouze tímto značením, jinak ji nelze rozeznat. Výše se stěna uklání na zadní terasu pod vrcholem. Zde narazíme na velké sněhové pole, které není strmé. Napravo se jeví proti obloze celkem ostrý severní hřeben po němž pomocí dobrého zajištění dosáhneme vrcholu Prisojniku /2547 m/.

Od Koče na Gozdu je to 4 - 5 hodin.

"Hanzova pot" je nejpřímější a také nejdelší přístup na Prisojnik. Je to cesta vhodná pro zkušené planince. S ohledem na množství strmých polí, které jsou tu do pozdního léta je třeba mít vhodné vybavení. Cepín povinně, vhodnou obuv a oblek. Železné kolíky a ocelová lana mohou být poškozena lavinami, pádem kamení, rzem či jinak. Na Hanzově poti je drsné klima, slunce sem přijde málo a jsme obklopeni mnoha stržemi a věčným sněhem.

To byl popis cesty k níž se ještě vrátíme vlastním výstupem. A nyní průvodcovský popis cesty, kterou jsme použili pro sestup z Prisojniku, kdy jsme vedle této cesty chtěli zároveň poznat Okno v Prisojniku.

449 c/ Kopiščarjevovou cestou Předním oknem /Po Kopiščarjevi poti skozi Prednje okno/. Popis ždla nahoru.

Erjačeva koča /1515 m/, která je východištěm na tuto cestu stojí na malém vršku porostlém modřínou na severní straně sedla Vršič. Název má po Franu Erjavcovi. Chata byla postavena v roce 1901 rakouským Alpským spolkem jako Vosshttte. Má 15 postelí a 33 míst ve společných noclehárnách. Celoročně obhospodařovaná, patří Planinskému družstvu Jesenice. Radí se mezi nejlepší planinská zařízení.

Jdeme od Erjačevy chaty stranou hřebene, kde sledujeme podobné cestu a kde se potom cesta spojí s cestami dalších chat, jako Poštarske koče a Tičarjevova domu. Jdeme téměř vodorovně pod úpatí severních stěn Prisojniku.

Cesta nás zprvu vede vlevo strmými stěnami po železném zajištění. Značení cesty je pro nás důležité. Cesta se klikatí, někde i velkými zatáčkami a nabývá strmosti, když nad námi je do hladké stěny zaříznut dobře viditelný komín. Do dna komínu vstoupíme po překonání exponovaných polic a výšvihů. Komín je zprvu převislý, výše svislý a zužuje se, takže se do něho člověk s batohem nevejde a batoh je třeba upravit tak, aby nepřekážel. Expozice je značná, asi 200 - 300 metrů. Z komína vylézáme přes stěnový převis. Úsek je dobře zajištěn kolíky, kramlemi a příp. ocelovými lany.

Nad komínem se skalnatý svah zmírní a ukloní. Dostaneme se na žebro, které překonáváme po zajištěných zleva do strže, tou pak vzhůru po značkách se zajištěními, ale zde lehčeji. Dojdeme na jakousi kazatelnu a z ní traverzem do dna strže pod oknem. Dále pak vstoupíme sutovým dnem okna ke stěně asi 30 metrů vysoké a tou po kolíkách a ocelovém lanu vzhůru na jižní východ okna na straně Trenty.

Od okna kolem jeskyň pokračujeme na hřeben, který cesta sleduje a jen na některých místech podchází. Od Okna je ještě k vrcholu 1 hodina. Cesta hřebenem skýtá neobyčejné rozhledy po okolních horách a do stěn Prisojniku. Výstup trvá celkem až na vrchol 4 až 5 hodin.

Kopiščarjevova cesta /nazývaná také jako Jesenická cesta/ je nejobtížnější planinskou cestou v Julských Alpách. Kdyby zde nebylo ocelového zajištění v podobě kolíků, klínů a kramlí a ocelových lan jakož i značek, byla by to těžká horolezecká cesta. Na tuto cestu mohou jen zkušení planinci, kteří netrpí závratěmi; cesta vyžaduje značné obratnosti a zdatnosti ve skalách a hodí se na ní jen malý batoh.

Tolik tedy, co praví průvodce. Popisů je možno použít v případě podobných záměrů v těchto horách.

Víceméně naše cesta je dána uvedenými popisy a tudíž nyní k ilustraci vlastní poznání a zážitky z výstupu a sestupu.

Novinkou hned bylo, že dole v korytě Suha Pišnice pod chatu Na gozdu byla postavena nová horolezecká chatička. Kus nad ní jsou již uvedena rozsáhlá sněhová pole, kde se lyžovalo. /Byl konec srpna./

Po započetí výstupu nás záhy ohromil z popisu známý vodopád v Prisojniku jak svou velikostí, mohutností, tak svou výškou a divokostí. Hlavní překvapení nás však čekalo v Hudičevě žlebu /vskutku dábel'ský žleb/, kde jsme narazili na strmé sněhové pole, které má zakončení spíše jako lyžařský skokan - ský můstek s doskokem do dna vodopádu a žlebu asi do 200 m hloubky. Ukázalo se, že toto pole nelze bez velkého rizika přejít v nejužším místě bez pomoci cepínu, stoupacích želez a lana. Museli jsme hledat způsob, jak se přes toto pole dostat jinak. Nezbyvalo nic jiného, než se snažit pole jakoby oblézt, nej-

dříve směrem vzhůru a pak traverzem podél skal. Pavel se dostal při této operaci až do pětkového lezení. Tři jsme sestoupili do trhliny mezi sněhem a skálou. Použili jsme přitom pomocného slabého 30 m lana, kterému nebylo možno věřit v žádném případě, kdyby šlo o trh, ale na tah mělo svůj význam. I tak zde bylo náročné a nesnadné lezení, občas charakteru spáry. Když jsme se dostali na vrchol sněhového pole t. j. asi o 80 metrů výše bylo třeba zase po jeho horní části pod stěnami traverzovat. Nejdříve to bylo zjednodušeno tím, že se prolezlo sněhovou jeskyní a dále jen už balancovalo na hřbetu horní hrany sněhu. Tím jsme se však dostali jen na velké suťovisko z něhož bylo třeba nakonec znovu přejít horní část sněhového pole, část, která nešla obejít. Šířka sněhu v tomto místě byla asi 50 metrů, ale pole nebylo již zdaleka tak strmé jako v dolní části, byly na něm jamky a občas zamrzlé kameny. Naše pomocné lano na druhou stranu nestačilo. Vybudováním si stanoviště u jednoho zamrzlého kamene a pomocí ostrých kamenů použitých náhradou za cepíny jsme se všichni šťastně dostali na druhou stranu.

Druhá strana, zvaná Turn, byla na chvíli úlevná, byla to taková výspa, vrch v této straně hory, kde byly modřiny a kleč. Zde pak mezi kameny v trávě potkáváme varovné znamení Julských Alp, černého mloka. Tito mloci vylézají a jsou vidět jen tehdy, když má přijít bouřka, nebo pršet. Je to spolehlivé znamení. Houstnoucí oblačnost tomu nasvědčovala.

Kamzík na hraně a na polici se nám pak předvedl s náležitým efektem, jako by chtěl dělat živou ozdobu polic a hran proti volnému prostoru. Připomněl nám tím to, že prvními znalci těchto hor byli pytláci, kteří vodili Kugyho po těchto horách a jejich znalostí posloužily k otevření těchto hor pro horolezce a turisty. Zde se to umění, vyznat se v těchto všech žlebech, římsách, terasách a žebrech teprve ocení. Při našem postupu bychom si bez značky těžko poradili, zvláště tím, jak cesta často nabírá nečekaný směr, nebo vede zdánlivě nelogicky terénem. Jak je to značení příjemné a kolik starostí ušetří. Postup strmými úseky a výšvihy po ocelových kolících a ocelových lanech působí radost a potěšení. Rychle se získává výška, překonávají exponovaná místa a nabízejí se jedinečné scenerie ke zhlédnutí. Horní část která vede jakousi diretissimou na hlavní hřeben ze severu má jen řídké značení a málo zajištění ač je dost strmá, ale je to lehké lezení.

Dosažení hřebene je zároveň dosažení úpatí výšvihu na hlavní vrchol. Je to vlastně přezení čepice Prisojniku. V tomto úseku se dostáváme na kotel V Škednju, díváme se do Krnice a Velké Dniny a na hřeben k Razoru. Pod námi mohutná stěna a my postupujeme po pevné skále tančice jako opice na železných zajištěních v závratné výšce. - Vrchol.

Výstup nás přesvědčil o tom, že není vhodný pro

průměrné turisty a že při budování této cesty se myslelo na horolezce a zdatné vysokohorské turisty, zkrátka jak se zde říká - planince.

Zrovna tak, že je správný požadavek mít pro tyto cesty s sebou cepín, železa, lano, nějakou smyčku a karabinu, jakož i vhodné oblečení a obutí.

Vrcholu si nemůžeme příliš dlouho dopřávat, protože nebezpečí bouřky roste. Ač jsme na vrcholu, který je z druhé strany poměrně snadno dostupný, nemluvě o fyzické námaze, jsme tu sami. Horské samoty je nám vůbec všude poskytováno hojně.

Jdeme pak po hřebeni k Přednímu oknu. Hřeben má pěkný horský charakter tím, jak je na obě strany exponovaný. Skýtá skvělé rozhledy a pohledy na stěny vedoucí k SZ vrcholu. Okno není zrovna blízko a při sestupu z hřebenu k němu narážíme v jedné jeskyni nad oknem na skupinu ovcí. Zřejmě mají tytéž schopnosti jako kamzíci.

Okno je opravdu takové jak se o něm píše. Zhlédneme jeho obovitost, měříme ho od stropu dolů do dna ležícího zase ještě hluboko pod námi. Je neobyčejné jak mohutným skalním masivem prochází, jaké mohutné skály jsou nad oknem. Žádná fotografie nemůže rozsah a dojem okna vyjádřit.

Sestupujeme do dna horní části okna asi 15 m mírně převislou stěnkou po ocelových lanech, ale úplné dno je až 60 metrů pod námi. Ze dna zjišťujeme, že okno má rozměry katedrály. Čím jsme nížeji, tím se zdánlivě zmenšuje průhled oknem na jižní oblohu. Pod oknem je vlhko a hluboká strž pokračující někam žlebem. Zajištěná cesta však odbočuje exponovaně doleva na žebro, umožňuje tak další pohledy na krasové ozdoby Prisojniku, pohled na Kraj Sten a k Vršiči.

Po nedlouhém sestupu se dostáváme na šikmou plotnu, která připomíná situaci, jako když se člověk dostane na střechu s tím, že cesta pokračuje přes okraj té střechy. Sestup z této plotny doslova to připomínal. Bylo zde dobré ocelové zajištění přiměřené daným poměrům skály, ale lehtalo to v žaludku, protože těch bezprostředních 300 metrů hloubky pod námi kladlo požadavky na klid a nervy. Už také to, že jsme se museli tak zcela svěřit zajišťovacím prostředkům a zde v takové exponované situaci bylo nutno věřit každé kramli a každému kolíku a svěřovat se třeba jen jedinému. Zároveň věřit svým silám a smyslům a nedopustit se žádného chybného chycení ani šlápnutí. Jak by zde bylo lano dobré.

Pod plotnovým převisem jsme se dostali do komína o němž je dosti zřetelná řeč v průvodci. Zde nám už bylo lépe, přece jen trenink z našich páskovců je k něčemu dobrý a když ještě navíc /nejdříve vlastně spíše spára a pak komín/ je zajištěn železnými kolíky. S ohledem na batohy jsme museli sestupovat značně po vnější straně, aby nám nevadily. Po tomto komíně byl další sestup obvyklého charakteru i když mimořádně strmý a exponovaný.

Rumunská Alpinistika

Jako zjevení nám připadal náhle se objevivší človíček v jednom žlebu pod námi, kde se nepochopitelně pohyboval sem a tam do úbočí a tak prozrazoval bezradnost. Teprve řítící se kamení, když jeden neopatrný z nás ho uvolnil z jedné terasy, ho přimělo k úprku do strany na žebro. Když jsme ho došli, poznali jsme, že je to Angličan, který zde zbloudil mezi oběma cestami. Nevěděl si rady jak překonat sněhová pole a jak se nakonec vůbec odsud vydat. Byl rád, že jsme se objevili a byli jsme pro něho něco jako záchrana. Mezi námi se uklidnil, vypovídal a pak zdatně a s důvěrou ve své síly sestupoval. Mohli jsme si cestou navzájem sdělit své dojmy z průstupu Prisojnikem.

Po dosažení úrovně Erjačevy kočí šlo už jen o to, abychom se dostali co nejrychleji do koryta Suhe Pišnice a unikli tak již na nás dotírající bouřce. Sestup spočíval v tom, že jsme se obrovským prudkým zalesněným svahem pod Vršičem klouzali po zadcích dolů. Léztaly přitom kameny nebo kmeny, ale podařilo se to, takže očekávaná bouřka nás svou největší prudkostí zastihla pod střechem již zmíněné nové horolezecké chaty. Byla však zamčená. Zbytek cesty až ke stanu v Krnici byl v dešti a potmě. Blesky nám sice ozařovaly dosti pilně cestu, ale už jsme se jich tak nebáli, jako kdyby nás byly zastihly tam nahoře kde se také podle zvuku nejčastěji vybíjely.

Další dny už zůstaly ve znamení bouřek a dešťů. Tak pro tuto změnu počasí nedošlo již k zamýšlené cestě přes Planju, Pihavec a Bamberkovou cestou na Triglav a ani k jiným žádným dalším výstupům.

Když počasí nebylo rozumné ani po několika dnech, byli jsme rozumní my a ustoupili jsme k moři. Déšť nás doprovodil až k němu, ale pak toho nechal. Zakončili jsme pobyt v horách týdenní plavbou po moři od Puly přes Opatii, Rjeku, Rab, Lošinj, Zadar a Trogir do Splitu a Paveš si k tomu přidal ještě souostroví Kornati.

Julské Alpy tím pro nás neskončily a vracíme se k nim znovu kdykoli je to možné.

Tak jako každý rok, i letos se konala v Rumunsku mezinárodní Alpinistika a to 1. - 10. srpna. Prvního srpna odjelo z ČSSR pět děvčat. Dana Obuchová dělala vedoucí Daně Havlíkové, Editě Bobačicové, Růžence Hlaváčkové a Majce Hejné. Díky minimálním informacím, které nám ČSTV před odjezdem dalo, jsme přijely do Bucurešti s velkými ranci, jejichž obsah bylo všechno pro pobyt v horách, stany a jídlo na týden. Dvě třetiny věcí bylo zbytečných a jen nám ztěžovaly už tak trapné situace. Chyběl nám dropačnický materiál a malé pozornosti.

Celá akce byla z rumunské strany výborně připravená, což nám umožnilo poznat - s pomocí rumunských horolezců - dvě horolezecké oblasti. V pohoří Bucegi to byla oblast Costilei a v pohoří Hăghimaz oblast Lacul Rosu a soutěžku Bicaz.

V každé oblasti jsme měli možnost shlédnout nejprve představení místních práskačů, jak se dá lézt v rekordních časech.

V Bucegi nás zastihlo celkem nevlídné počasí v podobě mlhy, která se jen občas roztrhla a dala nám nahlédnout do krásného údolí, kterým protéká řeka Prahova. Její břehy lemují městečka Sinaia, Busteni, Azuga a Predeal.

My jsme byly ubytované v Busteni, odkud jsme nastupovaly na tříry. První zastávka byla vždy na bivakovací chatě Costilei, kde se dá celkem slušně vegetovat i několik dní, což se běžně provozuje. Od chaty je velice blízko pod okolní stěny.

Na první pohled se může zdát, že skála / slepenec s poměrně velkými valounky / je velice nepevná záležitost. Po prvním podrobném průzkumu zjistíte, že tomu tak zdaleka není. Pro nás dívky bylo spíš překvapení, že jsme nenalezly jedinou klasickou cestu. Jež žebříčků se nedá nastoupit. Podle průvodce, který je běžně v Bucurešti k dostání se můžeme dobře orientovat. My jsme lezly na jehlu Tancul Mic / asi 10 minut od chaty / údolní stěnou, která má 250 m. Cesta se jmenuje Fisura Inscrita a je psána za V A. Sestup je po jasné vyšlapané pěšině, která končí asi 30' sláněním.

Další byla stěna Peretele Vultu - cesta Creosta Vulturior za III - také v žebříčkách. Tu nedoporučuji - jeme, neboť to jsou jen 2 délky lezení, ostatní převíslé trávy. Ale je tu řada jiných pověstných cest.

V druhé oblasti bylo všechno úplně jinak. Nešlo o hory, ale vápencové stěny lemující soutěžku Bicaz a jezero Lacul Rosu. V kompaktním vápenci jsou vylezené jen spáry a ty jsou silně vyskobované, takže na skálu nemusíte ani sáhnout, když chcete. Zde jsme vylezly tři cesty. V průměru na 5-6 délek, ale jsou tu i delší a také těžší, než V A. Za V A je totiž inzerovaná nejpopulárnější cesta oblasti na Virful Turnul Negru zvaná Fisura Neagra. Možná, že popularitu získala proto, že se nastupuje skutečně ze silnice, po které proudí davu turistů, čímž máte zajištěno několik desítek obdivovatelů, kteří vám nakonec zatleskají. Nám se líbila spíš proto, že zde existují klasické úseky, i když krátké. Potom doporučujeme Fisuru Artei VI A, Fisuru Albu VI A. Na stěny Suhard, Altarului, Peretele Maria vedou většinou kratší a lehčí cesty. Klasifikace do VI s písmenky A, B. Vzhledem k tomu, že všechny tyto cesty bylo nutno lézt s umělými pomůckami je porovnání s naší klasifikací dost obtížné.

Strávily jsme v Rumunsku 10 dní, trochu jiných, než jsme v horách zvyklí. Bylo tam fajn, poznaly jsme jiné hory, jiné lidi ať z Rumunska, nebo Itálie a zdě se nám, že co do pohostinnosti a pozornosti máme co dohánět.

TONY HIEBELER

Dougal Haston in memoriam

Z Alpinismu 3/77 preložil Igor Novák

Dougal Haston byl pravý Skot a jeden z nejúspěšnějších a nejvýznamnějších horolezců dnešní doby. Narozen 19.4.1940, odpoledne 17.1.1977 zahynul v lavině na lyžařské túře na La Riondaz ve Freiburských Alpách. Bohužel ho potkal stejný osud, jako mnohé významné alpinisty před ním, jako Toni Gobbiho, Hilti von Almena a Secpha Abderhaldena.

Poznali jsme se v r.1961 na Hörnliho chatě. Byl podoben Angličanovi Robertu Douglasovi Hadowi, který po prvovýstupu na Matterhorn r.1865 při sestupu svým pádem dovršil tragické zdolávání hory. Dougal byl vysoký, neobyčejně štíhlý, dravý muž, s hluboko položenými očima, kterými romanticky pohlížel do dálek. Na Hörnliho chatě byl nápadný jeansy, roztrepenými a řídkými, jaké nebyly hned tak v údolí k vidění. V těchto jeansách pak stoupal druhého dne do severní stěny Matterhornu.

Ve svých 21 letech byl již tenkrát povahově tvrdě ucelený. Svou tvrdost zoceloval nespočetněkrát na svých túrách. Tvrdost hor naopak poznal především v direttišim Eigeru v podmínkách zimní severní stěny společně s německými horolezci a svým dobrým přítelem Johnem Harlinem. Po pětítýdenním zápase dva dny před dosažením vrcholu se John Harlin zřítíl při postupu po fixních lanech. Dougal převzal jeho vybudovanou mezinárodní horolezeckou školu v Leysin. Za rok na to, v zimě 1967, ztelk s Mickem Burkem severní stěnu Matterhornu. Třetí zimní výstup cestou bratří Schmidtů byl provázen sněhovou vichřicí a citelnou zimou. O svém výstupu Dougal napsal jedinou větu: "Výstup byl jednoznačně velmi příjemný a uvolněný. Měli jsme jen několik bezvýznamných omrzlin na prstech, které zapříčinilo lezení bez rukavic."

Haston začal svou horolezeckou dráhu v r.1956 ve Skotsku. V Alpách se mu podařily některé zajímavé prvovýstupy - sev. stěna Aig. de Argentiére 1969, sev. st. Mnicha, 1974, sev. st. Aig. de Triolet 1975. Dougalovy cíle a touhy šly ovšem dále. V Patagonii se pokusil v r.1968 o výstup na Cerro Torre. Jeho pravé místo však bylo v horách nejvyšších. V r. 1970 jako člen expedice Ch. Bonningtone postupuje jako člen vrcholového družstva 4 000m vysokou jižní stěnou Annapurny /8091m/. Tento výstup je považován za mezník himalajského sportovního horolezectví. Před monzunem v r.1971 poznal poprvé srázy JZ stěny Everestu. S Donem Whillhansem se trmácel tři týdny mezi 7 500 - 8 300m. Předčasně nastoupivší monzun veškeré úsilí zvrátil.

Jedna scéna z této expedice je pro Dougala Hastona typická: při pochodu pod východní stěnou šestitřicetivky Taboche jejíž východní stěna připomíná mamutí vydání západní stěny Petit Dru jsme diskutovali o průstupnosti této stěny. Někteří se vzdali svého komentáře. Pierre Mazeaud prohlásil: "To půjdu raději se svou ženou do postele!" Leo Schlömer: "Budme rádi, že nemusíme do těchto stěn." Dougal Haston: "Tuto stěnu udělám již v příštím roce!"

Na svůj záměr neměl již dost času, jelikož jihozápadní stěna Everestu čekala na své přemožitele. Tak jako člen Evropské Everest expedice před monzunem 1971, objevuje se Haston po monzunu 1972 na Everestu znova jako účastník Britské Everest expedice. Dosažená výška 8 300m. Pro silný vítr /200km/hod./ ustupují. Stěna odolává dál.

Konečně v pomonzunovém období 1976 letí do světa zpráva, že členové Britské Everest expedice 1975

Dougal Haston a Doug Scott dosáhli vrcholu nejvyšší hory světa Jihozápadní stěnou.

Everest neznamenal pro Hastona ukončení lezecké dráhy. Rok po úspěšném výstupu se vydal na Aljašku a v prvovýstupu dosahuje vrcholu jižní stěnou Mount McKinley.

O několik měsíců později mi napsal dopis, že by se chtěl naučit dobře německy, aby mohl v Německu přednášet o svých zážitcích. V Mnichově opravdu přednášku uskutečnil.

Pak přišla lavina, která pohřbila výtečného horolezce a člověka.

VLADO MATUŠKA

POD MARMOLADOU

Sedím při bivačkové búde v sedle Ombreta s Jankom Obuchom. Pozeráme sa na južnú stenu Marmolady. Som prvýkrát v Dolomitoch, prvýkrát pod takou obrovskou stenou. Na prvý pohľad sa nám zdala sklonená, ale keď sme prišli pod nu hľadať skoby, stena sa stala kolmou, ba previslou. Našli sme jeden pár papuč, zubnú kefku, príbor, ale skoby nikde. Veľmi sa nám páčil Micheluzziho pilier, ktorý už síce má československý prierez, ale pretože je to pilier aký sa patrí, boli sme ochotní don nastúpiť. Bohužiaľ premenlivé počasie a zranenie, ktoré postihlo Janka pri lezení starej cesty, zmarilo naše plány. Táto klasická cesta bola pre nás prekvapením. Namiesto pevného vápenca skala bola veľmi rozlámaná, ba miestami až drobná. Naš vedúci zájazdu Peter Mižičko to komentoval odbornými slovy: "Ak mi ešte niekto povie, že Marmolada je kráľovnou Dolomitov, tak mu asi rozbijem hlavu."

Janko bol nútený najmenej dva dni odychovať. A práve tieto dva dni podľa zákona schválnosti sa počasie umúdrilo. Našťastie Jožo Brtán a Robert Kukučka ma zobrali do party. Naším cieľom bola tenraz cesta spadajúca do skupiny sesto grade superiore - Via Vinatzer - Castiglione /VI + A2/. Rýchlo sme zbalili metro, vypili fľašu najlacnejšieho vína za 700 lír a rýchlo šlapali do sedla Ombreta. V bivačovej búde sme už našli dvoch našich kamarátov. Zjedli sme klobásy "Made in Dolná Zdána", ktoré sme s Jankom Obuchom hrđinsky jedli celé tri týždne.

Na druhý deň sme nastupovali do steny so zmiešanými pocitmi. Od severu sa ťahli mohutné mraky a pofukoval studený vietor. Prvé dižky striedavo liezli Jožo s Robom, ktorého sme inak volali Koník, pretože stále erđžal a hrabal nohami.

Ja som šplhal na jumaroch domácej výroby. Cestou sme sa nezapreli a brali sme všetky dobré smyčky a skoby. Liezli sme celkom rýchlo, aspoň sme si to mysleli. Ale mali sme čo robiť, a by sme došli po obrovskú rampu, ktorá sa nachádza asi v polovine tejto obrovskej 900-metrovej steny. Vpodočker, keď nám už hrozil bivak v rebríkoch, sa vyfarbil Jožo Brtán. Perfektným štýlom, o ktorom ja len snívam, preliezol

ťažké fleky rýchlo a bez istenia, kde som sa ja ako labilnejší na nervy hneď prejavil. A potom nastala tá slávnostná chvíľa, keď som zaľahol do svojej prvej bivakovej "postele", ktorú predstavovala kopa kameňa. Bol to celkom dobrý bivak.

Ráno nás privítalo chladné a chmurne. Nad nami i pod nami plávali zlovestné mraky. Čakal nás ešte kus steny. 300 m pod vrcholom nás prekvapil veľmi rozlámaný terén. Na dovažok začalo ešte snežiť. To však náš elán do lezenia nemohlo zabrzdiť a o štvrttej hodine poobede sme stáli na vrchole "Marmolady". Víťazstvo sme samozrejme hneď oslávili vo vrcholovej chate štamperlíkom "grappy".

Ťažko je opísať všetky dojmy a krásy Dolomitov. Ťažko je opísať výraz na tvári Petra Mižičku, ktorý každú hodinu, keď nastalo "obdobie dažďov" vystrčil hlavu zo stanu a poznamenal: "Tuším už dávno nepršalo", alebo zvláštny pohľad nášho doktora, keď sa pozeral, ako Janko Obuch nakladá myši ako uhorky do fľaše s liehom. /Pre nezasvätených Jano Obuch je zolog./

Nebudem už ďalej vymýšľať, nemám na to ani talent, zakončím však svoje dielo pekným a výstižným veršom od autora, na meno ktorého si nepamätám:

Čože mám písať
tvárou tvár k slnečným vysokým štítom,
v hľbokej úcte môžem len mlčať
a šťastný byť pritom.

Alfred Martin

24.7.1977 se dožil 95 let prof.dr.Alfred Martin z Mnichova, jeden z nejstarších "taterníků". Do horchodil od r.1900 do 1964 a udělal řadu prvovýstupů a prvních výstupů na lyžích /např. v Engadínu/, vylezl na 74 čtyřtisícovek, na některé víckrát. Jeho nepřilíš dlouhá činnost v Tatrách /1904-1908/ však byla mimořádně úspěšná a měla velký vliv na rozvoj tatranského sportovního horolezectví. Vystoupil jako první v zimě na řadu štítů, např. na Štrbský, Mengusovský, Kežmarský, Malý Kežmarský, Huncovský, Bradavici, Kozí štít, /vše v r. 1906/. Na některé vystoupil jako první vůbec, např. na Dračí štít /1905/, Papirusovy věže /1907/, Malou sněhovou kopu /1907/ a další. V Tatrách zavedl lyže pro nástupy na zimní túry. Patří také mezi průkopníky těžkých stěnových výstupů /severní stěna Javorového štítu s G.Komar-nickým v r. 1908/. Nejznámější je jeho túra "Martin-ka" na Gerlachovský štít.

Prof.dr. Martin přispíval do horolezeckých časopisů, m.j. i do polského Taterníka. Za zásluhy o popularizaci Tater a rozvoj polského horolezectví byl jmenován čestným členem Polského svazu alpinismu.

/Taternik 2/77/

JJ

JÁN OBUCH

POKUS O PRECHOD MASÍVU MONT BLANCU -

zima 1977

Hlavný hrebeň Západných Álp od Mont Blancu po Mont Dolent na francúzsko-talianskej hranici je jedným z aktuálnych problémov zimného podnikania v tejto oblasti. Svojou dĺžkou vyše 40 km vzdušnou čiarou a množstvom problémov vo výškach okolo 4000 m n.m. predstavuje veľmi náročnú akciu pre väčšiu organizovanú skupinu horolezcov a na vrcholové družstvo kladie neobyčajne veľké fyzické a psychické nároky.

Po veľmi úspešnom zimnom zájazde slovenských horolezcov do Chamonix v r.1976 sa prechod tohto hrebeňa stal hlavným cieľom obdobného zájazdu v r. 1977. Povodcom celej myšlienky, hlavným organizátorom a potom aj vedúcim zájazdu bol Vlado Launer.

Príchod do Chamonix nás prekvapil veľkým množstvom snehu oproti minulej zime. Po srdečnom privítaní u rodiny Titiho Trezamíniho nastahovali sme sa na povalu ich penziónu. V penzióne sa stretáme so skupinou Poliakov, ktorí sú tu od začiatku februára. Informujú nás, že hore je veľmi veľa snehu a že chatka Leschaux, ktorú plánujeme využiť ako vysunutú základňu pre vynášky, je celá pod snehom a oni ju vobec nenašli.

Druhý deň vybaľujeme lodné pytle, zriaďujeme v jednom kúte povaly celkom obstojné skladište potravín a balíme prvé dávky na vynášky. Slavo Drlík s Metodom Švecom odchádzajú na prieskumnú cestu. Vyzliezli sa lanovkou na Aiguille du Midi a s menšou vynáškou zjazdujú cez Vallé Blanche na Mer de Glace. Pri odbočke do doliny Leschaux nechávajú vynášku. Cestou sa však veľmi zhoršilo počasie a len vďaka Slavovej dobrej znalosti ľadovca sa im podarilo prebiť cez trhliny. Zjazd, ktorý za dobrého počasia a viditeľnosti trvá 2 až 3 hodiny, absolvovali za 8 hodín.

Ďalší deň šľapeme štyria zospodu na Montanvers, odkiaľ za silného sneženia a odmäku skúšame spojenie vysielackou so Chamonix. Občas sa z hmlы vynára nepríjemný pohľad na zasnežený ľadovec.

Nasledujúce ráno nás prekvapuje jasná obloha. Ihneď balíme a okrem chorého Jarýka všetci sa vyvážame na Midi. Prvé časti zjazdovky sú celkom dobré, náhle sa však všetko začahuje do hmlы a začína silne

snežíť. Pridávame sa k skupine francúzskych lyžiarov s horským vodcom. Ten však v tejto bielej slepote tiež stráca orientáciu a nepomáha mu ani moja mapa s buzolou. Znova sa najlepšie osvedčili Slavove znalosti ľadovca. Ujíma sa vedenia a pomaly napredujeme. V pásme trhlín pod Rognomom sa naväzujeme, Francúzi idú bez lán. Naviazaný som s Vladom Launerom a Andrejom Belicom. Odrazu vidím, jak obaja veľkou rýchlosťou miznú nadol. Trhnutie, a už letím za nimi. Po 20 metroch sa však celý zabáram do snehu v menšej kotlinku a zastavujem tak pád oboch spoločníkov. Neprijemne sa dusím a snažím sa vyhrabať aspoň hlavu spod snehu. Po niekoľkých minútach sa mi to podarilo, avšak dusím sa naďalej, lebo prsia mi sťahuje lano. Nado mnou stoja dvaja Francúzi, naši chlapci pomáhajú vyhrabávať Vlada a Andreja. Keď sú obaja v poriadku, konečne odrezávajú lano a začínajú normálne dýchať. V prvom momente som mal dojem, že obaja zleteli do trhliny, teraz sa dozvedám, že išlo o prachovú lavínku. Pred nami prešlo asi 10 lyžiarov narezali svah a lavínka zasiahla práve naše družstvo. Nikomu sa však nič vážneho nestalo, iba Andrejovi ostala pod snehom jedna lyža. Celý ďalší zjazd asi 15 km bude musieť absolvovať na jednej lyži. Andrej to však zvládne. Pomaly prechádzame strmé úseky medzi trhlínami a schádzame na pláň, po ktorej sa napreduje rýchlejšie. Nachádzame mužika so zásobami z predošlej vynášky a kúsok nižšie zriaďujeme skladište materiálu pre Leschaux. Pri ďalšom zjazde nás čaká ešte jedna príhoda: Vlado Launer sa prepadol do menšej trhliny, narazil si pritom koleno a rameno. Hlavne rameno no veľmi bolelo, neskôr na röntgene sa zisťuje, že má naštipenú kosť, takže vypadáva z vrcholového družstva a zaraďuje tam mňa.

O 2 dni je krásne počasie, väčšina ide robiť vynášky na Leschaux, ja so Slavom máme zásobiť Helbroner. Z Helbroneru zostupujeme na Torínsku chatu ktorá však je uzavretá. Na tomto kúsku hrebeňa sa brodíme miestami po pás v čerstvom snehu. Ak sa nezlepší počasie, s naším prechodom to bude zúfale. Zjazd z Helbroneru do Chamoni je však pre nás prekvapením. Absolvujeme ho za 2 hodiny a vobec sa nedá porovnať s tým spred 3 dní.

Nasledujú však ďalšie 2 dni zlého počasia a naši susedia Poliaci už pomýšľajú na odchod. Za celý mesiac nevyšli nič poriadneho, navyše nemajú všetci lyže, bez ktorých sa nedá vobec nastupovať pod steny. My však máme zabezpečené Leschaux a čakáme na zlepšenie počasia. V mužstve prepuká chrípková epidémia, takže z povaly Chamoniardu sa stáva hotový lazaret.

Poslednú februárovú nedeľu idem so Slavom na prieskum nástupu. Na železničnej stanici sa stretáme s Poliakmi, ktorí práve odchádzajú späť do vlasti. My cestujeme len do les Houches, odtiaľ lanovkou do sedla Bellevue. Chceme preskúmať trasu zubačky, hlavne či je schodný na lyžiach posledný úsek zo sedla

Mont Lachat cez tunel na konečnú stanicu. Zisťujeme, že je to beznádejné, že lyže budeme musieť nechať v sedle Mont Lachat.

Večer sa balíme a druhý deň ráno prvou lanovkou sa vyvážame do sedla na Bellevue. Nastupujeme šiesti Metod Švec so Stanom Martoňom nám pomáhajú s vynáškou po Tete Rouse a na spätočnej ceste nám znášajú naše lyže zo sedla Mt. Lachat. Navečer s veľmi ťažkými batohmi dorážame na chatu Gouter, druhý deň dopoludnia prechádzame na Valotku. Cez obed sa zhoršuje počasie a celý ďalší deň sa nemožeme pohnúť z chaty. Je to pre nás výborná aklimatizácia vo výške nad 4 300 m a navyše sa všetci liečime z následkov chrípky. Vonku je -20 stupňov C, hmla a veľmi silný vietor, na chate okolo -17 stupňov C. Pokúšame sa vykúriť miestnosť plynovým sporákom, dosahujeme však najvyššiu teplotu -7 stupňov C.

Nasledujúci deň okolo 7 hodiny vietor ustal. Na hrebeni je od vetra výborne stvrdnutý sneh a preto úsek cez Mont Blanc na Mont Modit bol pre nás príjemnou prechádzkou oproti tomu, čo nás čakalo pri zostupe Kuffnerovým hrebeňom na starý Fourche. Celý hrebeň je na závetrnej strane, preto je tu naviaté množstvo čerstvého snehu. Jednotlivé úseky buď zlanujeme, alebo sa brodíme po pás v snehu, alebo sa pohybujeme po prevejoch, ktoré každú chvíľu hrozia zrútením. Znova sa kazí počasie, silný vietor nám snehom zaslepuje oči, ba niekoľkokrát strhne lano za prevej, odkiaľ ho prácne uvoľňujeme. Takto bojujeme do pol 1 v noci, kedy konečne nachádzame vytýčenú bivačnú búdku.

Spíme až do 11 hodiny, potom zlanujeme zo zábradlia chatky na ľadovec Brenva a prechádzame na nový Fourche. Ešte sa prevažuje hmla a z úsekov, ktorými sme včera prechádzali, hučia lavíny.

Druhý deň sa prebúdžame do krásneho rána. Nadšene všetci fotíme stenu Mont Blancu, obdivujeme najmä červený monolit de Anglu, v ktorom minulú zimu naši chlapci vyliezli hodnotnú cestu. V dobrej nálade nastupujeme na hrebeň smerom na Tour Ronde, lebo popoludní nás už očakávajú na Toríne. Ideme pociťovo po hrebeni, lezenie je stále ťažšie, zatiaľ čo asi 100 m pod nami je chodecký terén. Asi 5 hodín sa takto praskame na bezvýznamnom hrebienku a až okolo obeda sa konečne dohodneme, že radšej z toho zlaníme. Potom celkom ľahko vyliezame okolo 15. hodiny na Tour Ronde a pred večerom dochádzame na Toríno. Nemáme však zabezpečenú vynášku na bivač Cancio, chlapci sa tam pre množstvo snehu nemohli prebojovať z Leschaux, preto to chce zajtra skúsiť Ľudo Chrenka so Stanom Martoňom z Torína. My budeme mať oddychový deň a oni nám súčasne prešlapú cestu.

Chlapci nastúpili o 4. hod. ráno, okolo obeda boli pod Dent du Geantom, pred večerom sa im podarilo prekonať Aiguille de Rochefort a v sedielku za ním bivačovali. Mali so sebou síce plno potravín

a varič, zabudli však na zápaľky a tak bivakovali bez teplej stravy. Celý deň bolo krásne počasie, často som vysedával pred chatou a obdivoval krásne výhľady na taliansku stranu.

Nasledujúci deň nastupujeme tiež o 4.hod. ráno na svitaní sme už pod Dentom a okolo 8.hod. pri bivaku našich spoločníkov. Čaká nás ešte prechod cez Dome de Rochefort na bivak Cancio. Bezpečnejšia je však obchádzka cez ľadovec Mt.Mallet. Využívame túto možnosť, pričom odľahčujeme batohy Andreja a Slava, ktorí pokračujú hrebeňom. Obe skupinky dorážajú na Cancio okolo 16.hod., Andrej so Slavom sa potom snažia nájsť nástup na hrebeň Jorasses, avšak bezvýsledne.

Druhý deň ráno chceme zavčasu vstávať, avšak ešte okolo 4.hod. je vonku hmla a sneží, preto spíme až do 8.hod. Potom sa vyjasňuje, avšak na nástup je už neskoro. Preto sa nám v ten deň podarilo iba poreničovať na prvú vežu v hrebení: na Pointe Young a vrátiť sa na bivak. Ďalší deň ešte za tmy jumarujeme po fixoch na Pointe Young a potom až do večera nás čaká úmorná cesta na vrchol Grandes Jorasses. Tu asi do 22.hod. ešte kopeme priestranný záhrab a až potom začíname s varením.

Nasledujúci deň dopoludnia zlaňujeme päťkovým hrebeňom do sedla Hirondeles, pričom v spodnej časti využívame fixov Francúzov, ktorí tu podnikali nedávno vo východnej stene Jorasses. V sedle nachádzame tiež nimi postavené iglú. Popoludní sa znovu horší počasie, preto zostávame v sedle. Zdola hlásia trvalé zhoršenie počasia.

V iglú sme preležali celý ďalší deň, pretože bolo také nízke, že ani sedieť sa v ňom nedalo. Stále snežilo. Chvíľu sme sa venovali úprave vchodu, ináč sme veľa varili a jedli. Ďalší deň to nevyzeralo o nič lepšie, pribudlo už aspon 30 cm snehu. Nielen že bol snehom znemožnený ďalší postup, ale začínal byť ohrozený aj zostup zo sedla na Leschaux, hoci bol vyfixovaný. A predpoveď počasia je stále zlá. Preto pri spojení s Leschaux, kde sú všetci naši kamaráti, padá rozhodnutie ukončiť hrebeň a zlaňovať.

Zlaňujeme za veľmi zlého počasia, okolo nás lietajú lavínky, trhlínky na ľadovci sú zradne skryté pod snehom. Okolo obeda sme sa zvitáli s kamarátmi, boli sme však trocha smutní. Veď ďalší úsek hrebeňa bol už zabezpečený ich vynáškami. Ale treba mať aj úctu a rešpekt k horám, k ich živlom, ktoré nás horolezcov tak priťahujú, kvôli ktorým hory obdivujeme. A tie sa riadia svojimi zákonmi, neberúc do úvahy naše priania. Vďaka vám za všetky zážitky, ktoré ste nám pripravili na hrebení! Mnoho vašich prekážok sme prekonali, treba však poznať únosnú mieru.

Bol to náš prvý pokus. Budú nasledovať ďalšie? Myslím si, že máme na túto akciu vyššie ambície než západní lezci, ktorí nemajú taký zmysel pre kolektívne podnikanie, viac im záleží na osobnej reklame

než na záujme kolektívu. Náš kolektív bol veľmi dobre zohratý. Vlado vynikajúco riadil celú akciu, aj ostatní, ktorí neboli na hrebení sa veľmi dobre zhostili svojích úloh pri zabezpečovaní vrcholovej skupiny.

Na záver niektoré chronologické údaje:

- 19.2.1977 - príchod do Chamonix
- 28.2.1977 - nástup na hrebeň: štvorica Belica, Drlík, Obuch, Stejskal
- 3.3.77 - o 9.hod. na vrchole Mont Blancu
- 5.5.77 - príchod na Toríno
- 10.3.77 - dosiahnutie vrcholu Grandes Jorasses
- 12.3.77 - zostup z Coll des Hirondeles na Leschaux ukončenie hrebeňa
- 18.3.77 - odchod zo Chamonix

Gustav Stibranyj

BOGIBBS

/text zkrátil Vlado Matuška/

Je najjednoduchšia pomocka umožňujúca výstup na lane, má funkciu ako Jumar. Bogibbs je viazaný ku klasickým lanám používaným v horolezectve a v jaskyniarstve. Je odvodený od povodnej americkej pomocky Gibbs. Rozoznávame Bogibbs - univerzálny a prsný.

Niektoré základné technické údaje univerzálneho bogibbsu:

Rozmery	27x55-69x90
Váha	105 gramov
Užitočné zaťaženie	120 kilogramov

Bogibbs je určený len na statické zaťaženie. Bogibbsay overovali po dobu dvoch rokov rožnavskí jaskyniári v roznych podmienkach. Rovnako bezpečne zadrhuje na lane suchom, mokrom zľadovateľom. Bogibbs sa nezasekáva. Jednoduchosť pomocky vylučuje akúkoľvek poruchovosť. Za pomoci bogibbsov vystupovali rožnavskí jaskyniári v mnohých jaskyniach. Vylezené metre odhadujeme na niekoľko desiatíc.

Bogibbs je pomocka tak jednoduchá, že si ju môže vyrobiť každý sám.

Plášť bogibbsov vyrobíte zo 4 mm hrubého plechu z hliníkových zliatin /mat. 4244 15.2 ČSN 42 7305/. Ak bol plášť opracovaný v rozvinutom tvare, nie je možné dosiahnuť žiadany ohyb bez pomoci komplikovaných prípravkov. Doporučuje sa preto previesť prv ohýbanie základného materiálu. Na ohnutý plech žiadane rozmery naniesiete pomocou papiera, na ktorom je Bogibbs nakreslený v rozvinutom tvare.

Západku bogibbsov vyrobíte z 11 mm hrubého plechu z hliníkových zliatin /mat. 4244 15.2 ČSN 42 7305/.

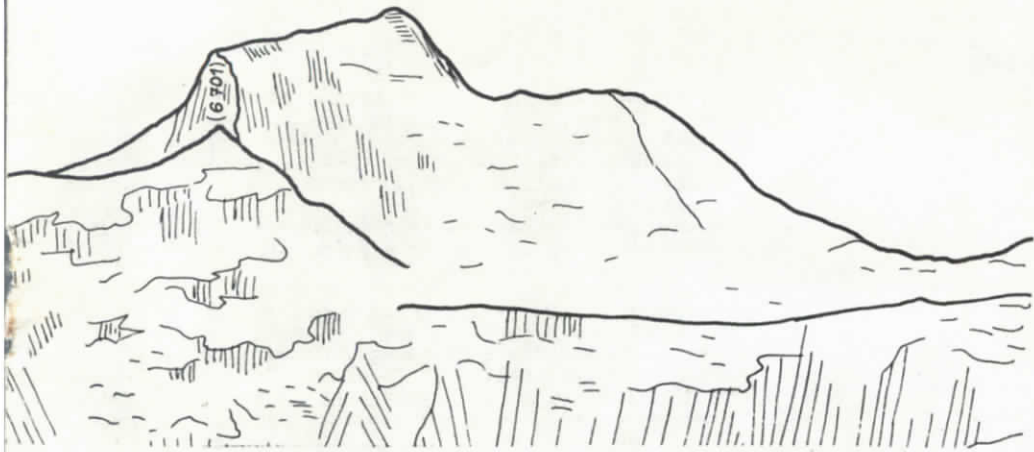
Čap západky prípadne aj podložku a maticu vyhotoví sústružník z nehrdzavejúcej ocele /mat. 17 2462.1 ČSN 42 51530.10/ alebo z bežnej uhlíkovej ocele pevnosti minimálne 50 kp/mm².

PAMÍR 77

FOTO - ING. JIŘÍ NOVÁK

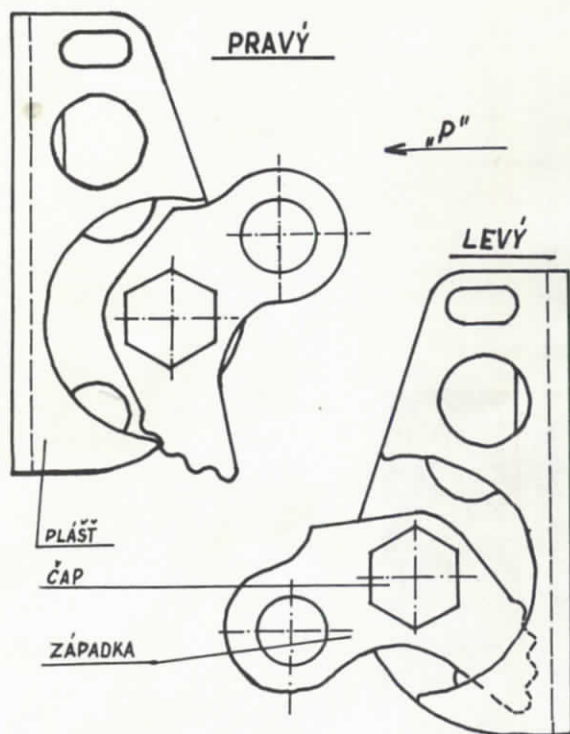
PIK KOMUNISMU (7495)

Přesnost při výrobě, použití vhodných materiálů jako aj dodržání všech pokynů jsou zárukou, že se svým bogibbsom budete spokojeni.

BOGIBBS - UNIVERZÁLNÍ

(M 1:1)

chataře, aby k nám byl shovívavý, nocleh pro nečleny je za 12 franků.

Ráno se probouzíme po 4. hod., nebe je čisté, nádherné, rychle se oblékáme a vyrážíme. Po hodině jsme u nástupu, přes obrovské plotny stěny Badile teče voda. Spáry, komíny, kouty i police jsou pod sněhem, a když se ještě k tomu vrcholky Badile a Cengala opět zahalily do mraků, je rozhodnuto. Náhradní túra - hrana Badile.

Se smutkem v duši, protože nevíme zdali se sem ještě kdy podíváme, traverzujeme hranu. Jsme čtyři, Vilda, Tomáš, Martin a já. Pod hranou necháváme ruksaky s převážnou částí lezeckého materiálu, bivakovou výstrojí a dalšími věcmi, které jsme měli sebou do Cassinovy cesty.

Hrana není těžká, polezeme nalahko a do večera jsme zpátky, sestoupíme na chatu Sass Furá, kde přespíme. To byla naše představa.

Hrana skutečně není těžká, jde o nádherné čtyřkové lezení v pevné skále, které skýtá požitek a radost. Vrcholu jsme dosáhli po třetí hodině odpoledne, neotálíme a začínáme sestupovat. Chyba byla v tom, že jsme si neuvědomili, jak nesmírně dlouhá je hrana Badile. Čtyřicet lanových délek na vrchol, čtyřicet lanových délek v sestupu stejnou cestou. Náš závod s nocí začíná. Je pět hodin, šest, v sedm se přihnál déšť, náš sestup se zpomaluje, voda nám teče do rukávů a po těle až do bot, jsme skrz naskrz mokří. Čas neúprosně běží, okolo deváté je úplná tma. Nechce se nám bivakovat, šaty studí, je zima, bivaková výstroj zůstala v batozích pod pilířem. Slézáme dál podle hmatu a dostáváme se do sedýlka, před námi stojí poslední žandarm. Pamatuji se, že jsme sem dolezli zprávné strany, po rampě a vzhůru do sedla, teď v sestupu je nutné na rampu slanit. Nemohu si uvědomit a potmě nedokážu odhadnout, jak je rampa vzdálená, kolik metrů je ke slánění třeba. Stěna spadá dál až na ledovec, do hloubky 200 - 300 metrů. Nikdo z nás nemá chuť slanit do tmy, do neznáma a v případě, že lana nedosáhnou, prusíkovat zpět do sedýlka. Tak tedy bivak, dá-li se tomu tak říci. Skoro sedm hodin stojíme na místě, sedět se nedá, zima je příšerná, k nesnesení. Pozorují světla Bonda, Soglia Promontova, těžké válející se mraky, blikající světýlko, které přichází z chaty Sciora. Tak jak při sestupu čas neúprosně letěl, teď se příšerně vleče. Když k ránu začíná svítat, jsme šťastní, přešťastní, že naše utrpení končí.

Slanuji na rampu, stačilo patnáct metrů, a po ní se dostáváme během deseti minut k batohům. K čemu je nám teď bivaková výstroj. Loudavou chůzí docházíme za slabou hodinku na rifugio Sass Furá, kde se osazenstvo právě probouzí, zvědavě si nás prohlíží, asi nevypadáme příliš vábně.

K popsání našeho příběhu mě inspiroval článek Karl Lukana otištěný v informačním bulletinu 6/77. Lukan a Scarpitti svůj závod s nocí vyhráli, my prohráli, ale i přes velmi studený a nepříjemný bivak to bylo nádherné.

JIRKA SCHIER:

S nocí o závod

Letošní léto bylo v celé Evropě nepříznivé a v Alpách leželo hodně sněhu. Co jiného zbývá našinci, který se dostane ven, nežli urvat co se dá.

Sedíme na chatě Sciora v Bergellu, kam jsme přišli s cílem vylézt Pic Badile cestou Richarda Cassina. Vrcholky Badile, Cengala a ostatních štítů jsou v mracích, všude leží poměrně dost sněhu, situace je neutěšená. Z okna chaty či verandy se příjemně kouká a i přes nepříznivou počasí jsme nadšení pohledem na nádhernou scenerii, kterou skýtá defile okolních kopců.

Spíme v chatě za pět franků, což je sazba za jeden nocleh pro členy SAC. Podařilo se nám umluvit

NA SVAZÍCH PAMÍRU

PIK MOSKVA

BOGAN ZICHA a MARTIN ZICHA

Z RUMUNSKÝCH KARPAT

RETEZAT

Retezat z leteckého pohledu.

Spojme si na mapě Rumunska jednou linií Resitu v jihovýchodním Banátu a Petrosani v jihozápadním Sedmíhradsku a představme si, že tuto linií budeme sledovat shora z letadla. Letadlem opustíme Resitu hlavní středisko rumunského těžkého průmyslu a míříme do Petrosani, do "hlavního města" největšího rumunského uhelného revíru. K tomu je třeba překonat vzdálenost asi 120 km. V tomto přímém letu přelétáváme údolí Temeš /Valea Timisului/ jižně od Karansebeše /Caransebes/. Před námi se vynoří horské hřebeny a vrcholy, které vyrůstají z nedohledných lesů. Udivíme se množství horských řek. Přitom bude stále více přibývat skal, které se vynpřují z travnatých hor. Poletíme přes masiv Tarcu mezi Muntele Mic a Tarcu, přes masiv Bloju a jeho hlavní vrchol virfu Pietrii. Pravděpodobně s námi začloumá vítr při přeletu hluboko do skal zaříznutého údolí řeky riu Mare a budeme muset nabrat výšku, abychom přeletěli gigantický skalní hrad RETEZAT.

Retezat převyšuje o 300 metrů Tarcu a Bloju. Jen o 300 metrů, ale to už je docela jiný svět. Už tu nejsou travnaté hory. Už jsou to jen skalnaté štíty, skalní věže, skalní hřebeny. Všude leží stříbrošedé hnědožluté, šedozelené skály - gigantické kamenné sutě a zlomiska. Pokrývají vrcholy, úbočí a kotliny. V haldách tekou po svazích dolů, rozplývají se v jezerech a na dně ledovcových kotelů, svítících smaragdem mořských ok. Přelétáváme Retezat, vrchol, který dává celému pohoří jméno /retezat=hlavový/. Uviděli jsme "nahokrkou" Peleagu, kněžnu horských vrcholů a po pravici se nám otevřel horský kruh, kotel "Bucura - circus", nejmohutnější kruhové divadlo rumunských Karpat s největším mořským okem Rumunska s jezerem Bucura. Kolem se táhnou černé věže nejvyšší hory Peleagy a hory Papusy /Papusa = panna/. Z mořských ok, do nichž nahlížíme je nejkrásnější osamělé jezero Gales. Letíme paralelně s tokem řeky riu Barbat. Ještě poslední pohled nám skýtá album leporel strání Grunia, Retezat nad východním předhořím Tulsy a Petrosani je v dohledu a let končí.

Skupina GODEANU - RETEZAT zeměpisně

Protneme-li na mapě severní část vzájemně souvisejících hor, poznáme, že se jedná o celek u kterého podrobnějším prozkoumáním zjistíme, že je to jediný systém nespočetných navzájem spojených horských hřebenů a vrcholů v prostoru Orsova /ORSOVA/ - Karambeš - Petrosani. Tento velký masiv má podobu trojúhelníka.

Rumunští geografové nazývají západní skupinu hor jižních Karpat "POHOŘÍ GODEANU - RETEZAT"/V novém rumunském zeměpisě "Noua geografía a patriei"/

Jsou všechna pohoří velkého trojúhelníku shrnuta pod názvem "Pohoří Godeanu" /Vintila Mihailescu ve své knize "Carpatii sud-estici" počítá skupinu Oslea-Vilcan do horního Motru a Sil ge Godeanu zřejmě také přidává jihozápadní masiv Mehedinti. Objevují se tu nová jména jako Sal a Rauch. Pro geografy a geology je tu vývoj a historie těchto skupin hor strukturálně prokázán, a to tak, že jde o jednotné hory ve svém vzniku. Pohoří vznikla ve stejnou dobu, přičemž nejsevernější Retezat vyrostl rychleji a výše, ale jeho geologická stavba je ve svém celku tatáž.

O jednotě této horské skupiny se také turisté přesvědčují, zvláště vstupují-li do hor od Muntele Mic, od Armenis, od Teregova nebo Bucova po pradávnych vysokohorských stezkách /"plaiuri"/ do Tarcu, do pohoří Godeanu a Bloju, nebo z údolí Cerna stoupají ke Godeanu přes "oraru na Paltinu a na Iorgovan. Teoreticky se může putovat od jednoho masivu ke druhému, aniž by bylo třeba sestupovat do údolí. V praxi se však musí vysokohorská stezka opustit, aby se člověk poohlédl po nějaké střeše, jakmile se přiblíží večer.

Osm pohoří tvoří skupinu GODEANU - RETEZAT:

1. Pohoří Cerna /nejvyšší vrchol vf. Dobrii, 1929 m/
2. Pohoří Godeanu /Gugu, 2290 m/
3. Pohoří Tarcu /Caleanu, 2190 m/
4. Pohoří Bloju /virfu Pietrii, 2190 m/
5. Pohoří Piule-Iorgovan /Piule, 2080 m/
6. Pohoří Vilcan /Straja 1870 m, Oslea 1946 m/
7. Pohoří Mehediti /virfu Lui Stan, 1466 m/
8. Pohoří Retezat /Peleaga, 2509 m/

Jednotlivá pohoří spojují sedla. Přechod od Pohoří Cerna k pohoří Godeanu je v sedle Olanu 1663 m vysokém. Prislopu Negru /Buza Tocilei, 1600 m/ spojuje Godeanu a Tarcu. Seaua Iepii /1721 m/ spojuje Tarcu a Bloju. Curmatura Soarbele /1900 m/ spojuje Godeanu a Piule-Iorgovan. Sedlo Soarbele /1550 m/ spojuje Godeanu a Vilcan-Oslea-Mehediti a Scocu Dragsanu /1700 m/ Iorgovan s Retezatem. Vápencová formace Piule je prorostlá s krystalinickým Gragsanu, je jižním výběžkem Retezatu, ale chybí zde "zavěšený most".

Skoro nikde nespádají hlavní cesty v banátských masivech pod 1600 metrů. Ponejvíce mají výšku okolo 2000 metrů. Více než kde jinde zaujme na hřebenových

cestách Tarcu a Godeanu jejich chytré vedení. Musíme tak vzpomenout na pastevce, kteří před tisíciletími jako první tuto stezku vyšlapali. Instinktem a zkušeností zvolili pokaždé nejlehčí a nejkratší variantu.

Hranice a hraniční body Retezatu

Na severovýchodě trojúhelníku leží Retezat, v místě kde při vzniku hor masy hornin byly nejenergičtější vytlačovány vzhůru a pahory se tu projeví nejzřetelněji.

Hranice Retezatu tvoří na severu země Hatzeger /Riu Mare a Strei/, na východě Șil /Jiu de Est/, na jihu západní Șil, údolí Buta a vápencová skupina Piule - Iorgovan, dolní tok Lapusnicu Mare, na západě Riu Mare. "Hraniční města" má Retezat jenom na severu /Hatzeg/, na východě Petrosani a na jihovýchodě Lupeni. Na západě leží nejbližší města ve vzdálenosti okolo 50 a 70 km /Karansebeș a Reșica/.

Železniční stanice pro nástup do hor jsou: na severu SARNISEGETUZA/pro základny Gura Zlata a Gura Apei/, CIRNEȘTI - RETEZAT, OHABA de Sub Piatra a Baesti /pro chatu Pietrile/, Pui /pro chatu Baleia/, na jihovýchodě Lupeni /pro chatu Buta/. Spojení z Prahy rychlíkem Transdanubium do Petrosani a zde přestup na vlak do Lupeni. Dále pak autobusem do Cimbului Mag.

Konstelace vrcholů

Vyskytují se názory, že Retezat je nepřehledný masiv. Není to však pravda. Retezat není zřetelně rozčleněný, aby byl symetrickým pohořím, ale jeho sedm vrcholů se kupí přibližně do formy písmene H okolo centra masívu z něhož vyráží Peleaga vysoká 2 509 m jako nejvyšší hora č.1. Východně od Peleagy se zdvíhá Papusa 2 500 m jako hora č.2, západně Bucura jako hora č.6 s 2 439 m. Severozápadně od Bucury vyčnívá vrchol Retezat do výše 2 485 m jako hora č. 3 a na jihovýchod od ní je Judele s 2 400 m jako vrchol č.7. Severovýchodně od Papuși je virfu Mare s 2 455 m jako hora č.5 a jihovýchodně od ní je Custura s 2 457 m jako hora č.4.

Vysoké, částečně ostře zubaté hřebeny /"custuri"/ spojují sedm hlavních vrcholů. Z každého se sedmi vrcholů spadají menší horské hřebeny /munchii/. Některé z těchto "custuri" a "munchii" nabírají dramatických forem, jako například přechod z Papuše na vrchol virfu Mare v úseku Muchia Galesului /"Porta inchisa"/ nebo na hřeben, který spojuje Judele s vrcholem s názvem po jedné vesnici z Hatzegeru - virfu Sinta-Maria /2 238 m/ a Slavei /2 346 m/.

Některá prvenství Retezatu

Retezat je držitelem vícero zeměpisných rekordů v Rumunsku.

Svou maximální výškou 2 509 metrů je sice v rumunských karpatských masivech jenom třetí /za Fagarašem a Paringem/, ale ve středních výškách pobíjí své konkurenty. Představuje to výšku 2 350 m /Fagaraš 2 300, Paring 2 300 a Rodna 2 200 m/. Z jeho vrcholů je jich 20 vyšších přes 2 300 metrů a asi 40

vrcholů ční přes 2 200 metrů.

Retezat má největší počet horských jezer /"tauri"/, celkem asi 80. Proto se také nazývá rájem karpatských jezer.

V Retezatu se nachází největší rumunské horské jezero - jezero Bucura. Toto jezero je 504 m dlouhé 164 - 290 m široké a pokrývá plochu 10,9ha a je 16 m hluboké. x/

V Retezatu je také nejhlubší rumunské jezero jezero, a to jezero Tau Negru /Černé jezero/. Jeho nejhlubší místo má 25 metrů.

V Retezatu je také nejvýše položené jezero rumunských Karpat. Je to "Velké Custurské jezero" /Tau Mare al Custuri/. Leží ve výši 2 270 m.

Retezat je také nejrozsáhlejší chráněné území rumunských Karpat, je to "Národní park Retezat". Jeho rozloha je 13 000ha.

Retezat je masiv nejobhatší na vodu. Jeho vodní rezervy představují asi 6 miliónů m³, zatím co rezervy Fagaraše se vypočítávají na 1,5 mil.m³.

Z geologie Retezatu.

Z geologických map Retezatu vyplývá, že v něm převažují magmatické horniny, žula a grandiorit oproti rovněž se hojně vyskytující břidlici a některým jiným druhům hornin. Prahornina udává ráz zejména centrální části. Retezat se tu jeví jako masivnější a sevřenější než většina vysokých hor rumunských Karpat. Je méně rozbit a roztržštěn, než jeho bratr u Oltu. Přes všude zřetelné stopy ledovcové činnosti člověk má dojem, že bude ještě dlouho trvat, protože vlivu vnějších sil jako větru, sněhu a ledu odolává nejporněji.

Skalních srázů je v Retezatu také mnoho, ale nevyrovňají se divokosti skalních svahů Fagaraše. Rozdílný obraz je třeba odvodit z rozdílné geologické stavby a ze skutečnosti, že Retezat je jinak založen oproti Fagaraši, který má dlouhý hřeben a ten celou svou délkou spadá k severu.

Rostliny a zvířata.

Listnaté lesy a v nich převažující buky dosahují v Retezatu místy hranici až 1400 metrů. Smrkové lesy stoupají až do výše 1 700 metrů. Kosodřevina se plazí do výše 2 000 metrů, někde ještě tuto výšku překračuje. Husté porosty kosodřeviny jsou také často rozsáhlé, jsou i tak krásné, ale zkušený turista je moudře obchází, pokud skrz ně nevedou jasné cesty.

x/

Bucura. Dumbrava napsal: "Nevěřím, že je ještě nějaký karpatský vrchol, který má tolik jezer jako hora Bucura v Retezatu. Na sestupných stupních se řadí plesa jako jasné, hluboce zasněžené oči, které jsou okrášleny krají lesa, tmavými kosodřevinami a hnědými smrků. Stříbrné vodní hladinky s hustě naskládanými kaskádami spojují mořská oka. Největší horské jezero v této oblasti leží ale stranou v mohutném kotli: ohromné jezero Bucura....."

Nikde jinde v rumunských Karpatech se nevyskytuje tak hojně borovice l i m b a jako v Retezatu. vzácné exempláře tohoto reliktu z doby ledové najdeme nejvíce v údolí Bucura a na často přecházené magistrále sever - jih. Jejich udržení a rozmnožení se věnuje zvláštní péče ochranou jejich šišek při zrání pro záchranu jejich semen.

Roste tu mnoho druhů trav a rostlin a květena je kontrastem ke grandiosnímu nalažení prahorní krajiny. Botanici určili v Retezatu 320 druhů rostlin a ve vápencovém pohoří Piule-Iorgovan 426 druhů.

Ze zvířeny Retezatu se často setkáváme s kamzíky, které vidíme i mimo jejich rezervaci Geminele-rezervat. Medvědy pastýři často vidí a mají s nimi starosti, turistům se vyhýbají, místní říkají, že prý z nezájmu o ně. Více skrytým životem tu žijí vlci, lišky, kanci, jeleni, rysí, divoké kočky a tetřevi z větších zvířat. Žil tu dříve skalní orlí a sup bradatý a očekává se jejich návrat po zřízení rezervace. Na vysokých skalách hnízdí krkavci.

Z celkového počtu 923 druhů motýlů se tu 4 druhů vyskytují endemicky.

Ke zvířeně je třeba také připočítat pasoucí se stáda ovcí a nepříjemné a nevypočitatelné psy. Volně se pasoucí skot a koně.

Hlavní body

V Retezatu neexistuje prožívání času naprázdno. Při putování po těchto horách se nepřetržitě střídají blízké a daleké pohledy, zákoutí a panoráma. Nic se neopakuje. Žádný vrchol, žádné údolí, žádný kotel a žádné z jezer se nepodobá jedno druhému. Všude vidíme proti sobě výrazné individuality.

K poznání Retezatu je si třeba připravit program, plán a uspořádat si řád poznávání. Nejlépe tak, že velehorny budou srdcem, nebo jádrem a tu by to měl být velkolepý 8 km² rozsáhlý kotel Bucura /tzv. Bucurské kruhové divadlo /se svým 2 041 m vysoko položeným jezerem Bucura ve svém středu, jedinečná jezerní terasa a brána Bucura /Porta Bucura/ na Západní straně a Peleaga na východní straně. S něčím podobným se jinde nesetkáme.

Z dalších hlavních bodů je nejznámější kotel Galea s Galešským jezerem, čtvrtým v rumunských Karpatech, kotel Zanoaga se Zanoažským jezerem, druhým jezerem rumunských Karpat a dále v uzavřeném rezervátu kotel Birlea s nejhlubším jezerem Černým jezerem /Tau Negru/. Řidčeji se pak vyhledává jezero Peleguta na SV úbočí Peleagy, tiché jezero Slavei a všeho turistického ruchu uchráněné jezero Custura.

Retezatské cesty

Ještě v prvních poválečných letech byly cesty v Retezatu označeny pouze kamennými mužíky "momii". Momie byly pro pastevce jediná označení cesty, teprve příliv turistů vyvolal potřebu dalšího značení. Postupně se vybuchovaly hlavní turistické trasy a chaty a tím se Retezat otevřel pro turisty. Turistický ruch se soustřeďuje hlavně na "magistrály".

Značené cesty:

Pietrile chata - jezero Gales - Virfu Mare chata Baleia /červený trojúhelník a od Virfu Mare - sedlo také červený proužek/.

Pietrile chata - jezero Bucura - chata Bucura /modrý pás až k jezeru Bucura, potom červený kříž/.

Pietrile chata - Bucurské jezero - Slavei -

Crucea Tranzitului; odtud ve dvou variantách: 1. modrý kříž vede až do Gury Apei přes Zanoagu a Rades 2. žlutý bod pak vede až do Gura Apei přes Lunca Berhina v údolí Lapusnice. Avšak chata v Gura Apei v roce 1971 vyhořela.

Značené cesty spojují vrcholy Retezat, Bucura, Peleaga, Papusa a Virfu Mare.

Cesta k vrcholu Retezatu vede přes 2 251 m vysoké sedlo Retezat. Zde jsou tři značené cesty současně. Je to cesta nejen přes vysoké vrcholy, ale z této cesty nahlížíme i do "zakázaného ráje" do rezervace /Rezervat/, kam vstup není dovolen, ale zákaz se porušuje.

Stará pastevecká cesta označená červeným pásem a žlutým křížem vede do Uricani v Šilském údolí, spojuje vrcholy pohledného hřebene Gruniu, Custura, Valea Marii /Mariei/, Ciufu, Gruniu, Lazaru a Vacarea. Tato zajímavá a krásná stezka zůstává bohužel většinou návštěvníků Retezatu nepovšimnuta.

Od chaty Baleia vede značená cesta -modrý trojúhelník přes Dealu Cozmi, Stina din Riu a Custuru k chatě Buta. Tato cesta stojí za pozornost protože vede v úseku Stin din Riu - Custura směrem 900 metrovým stoupáním vzhůru s nespočetnými serpentínami ale s fascinujícími pohledy a panoramaty. Rešicové označili tuto cestu názvem "Tibetská cesta". Momii v nadlidské velikosti prozrazují, že již v šerém dávnověku pastevci Sedmihradska, Banatu a Oltenie tudy chodili. Sedlo u Cutury je ve výši 2 400 m.

Vápencový masiv Piule-Iorgovan lze dosáhnout od chaty Buta. Tento masiv se někdy mylně označuje jako "Malý Retezat". Geograf Gheorghge Niculescu uvádí tuto chybu na pravou míru ve své studii "Muntii Godeanu". Vápencovou skupinu Stanuleti - Iorgovan - Albele - Piule - Pleasa a "masiv Piule Iorgovan" spojuje s krystalinickým Dragsanem a posunuje tím hranice Retezatu ještě více dále na severovýchod k Plaiu Mic.

Na skok do Retezatu nebo za poznáním ze široka.

Kdo chce rychle proniknout do systému Bucura a proniknout k velkým vrcholům zvolí si za východiště chatu Pietrile. Tento střemhlavý způsob poznávání Retezatu se nejčastěji používá, Druhý den dovolené a turista má už tři vrcholy v kapse /Retezat, Bucuru a Peleagu/ a to přece stojí za to.

Oblíbeným výchozím bodem je také chata Buta. Protože většina návštěvníků Retezatu má strach z druhého dne, vynechává se chata Baleia. Není to dobře, protože panorama Grunie a na něj navazující Cesta Tibeťanů, nebo Virfu Mare a jezero Gales by bohatě odměnilo námahy pochodu Baleia - Buta, nebo Baleia - Pietrile.

Zřídka se turista rozhoduje k rozsáhlému manévru, aby šel z Gury Apei na chatu Buta přes ploši-

nu Borascu, Galbinu, Paltinu /Sturu/, Stanuleti, Iorgovan, Albele a Dragsan po vysoké "plai" která přiblíží a umožní dojít údolí Cerna doprostřed ságami opředěného území Iorgovan.

To je správné, že chodíme do hor a na hory co nejvyšší chceme-li je vidět a zažít. Ale je-li tomu tak, tak v podstatě nejsou pro nás příliš namáhavé vysokohoorské cesty satelitů Retezatu jako Tarcu, Bloju, Godeanu a Iorgovanu. Tyto cesty jsou pro nás dvojitými zážitky. Tato pohoří nám umožňují vychutnat osamocenost snad nedotknutých rumunských horských masivů a umožní pohled na skalní hrad Retezat v novém světle, v novém pohledu a v nové podobě. Takže lze říci: chvalme Retezat, který je nesrovnatelný s jinými horami, ale chvalme také jeho satelity, jsou sobotou před nedělí.

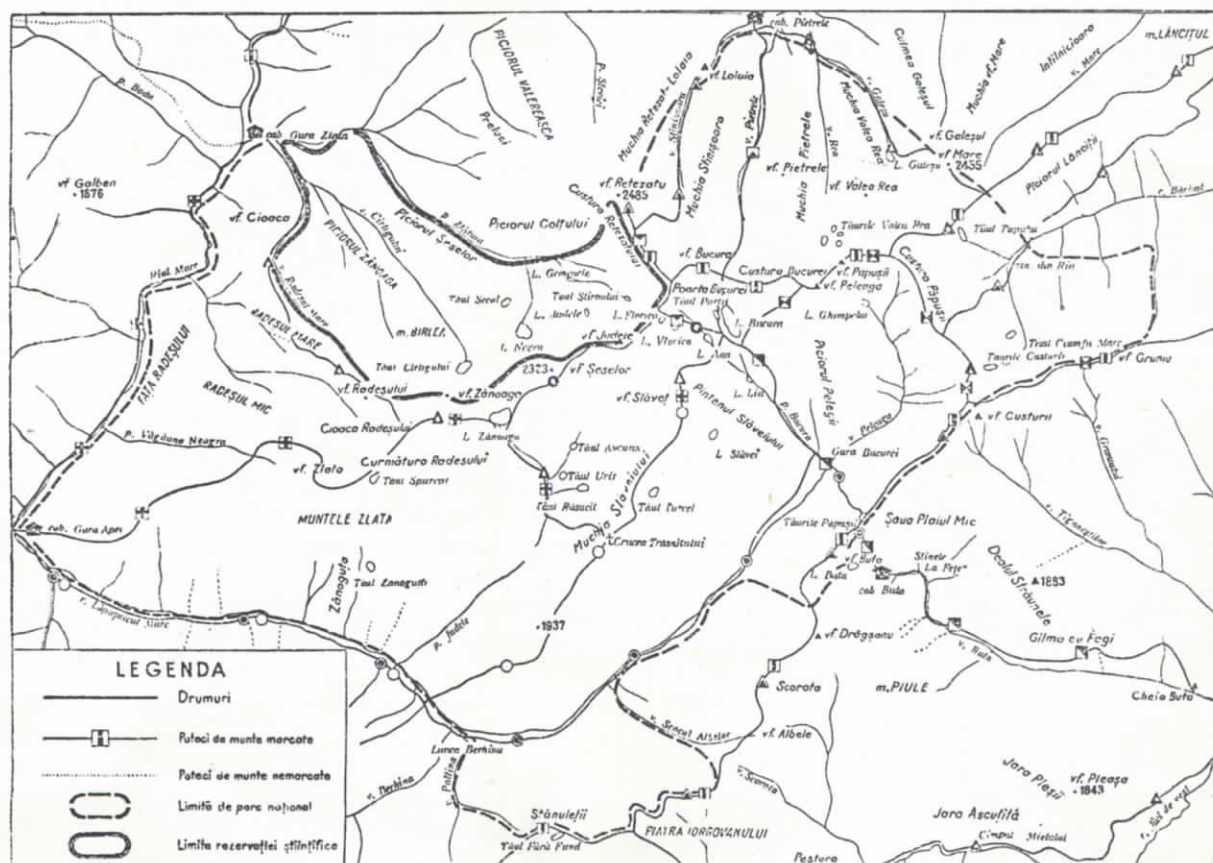
To byl asi obraz Retezatu, jaký nám poskytl při naší návštěvě a zároveň odpovídal naší představě o něm jak jsme si ji vyčetli v průvodci a vyslechli od jiných návštěvníků. Byli jsme šestnáctičlenná skupina a někteří navštívili Retezat již vícekrát. Patřili jsme do silícího proudu turistů, kteří se zajímají o tyto krásné hory vonící panenskostí, divokostí a svou vlastní osobitou krásou. Nakonec slovy to nelze vystihnout a tak nezbyvá než se tam vydat.

Počet návštěvníků Retezatu roste, přibývá jak Rumunů samotných, tak návštěvníků od nás. Nutno však říci, že většina návštěvníků se pohybuje po trase chata cabana Pietrile kolem Bucurského jezera na cabanu Buta. Na vlastních hřebenových cestách je turistický provoz značně slabší. Nutně to budí dojem, že většina návštěvníků volí střežlavou variantu. Jen nadšení turisté, opravdoví milovníci hor a pak pastevci koní chodí po pastevecké cestě Muntele Cus-tura, ale těch není mnoho a tím více to platí o ostatních cestách a oblastech jak jsme o nich mluvili. Nečastější způsob je podnikání tur od Bucury.

Podmínky pro táboření jsou v Retezatu vynikající. Stan je možno si postavit kdekoli a místa pro táboření jsou krásná. Pitné vody je dostatek všude, ovšem táboření může být zkomplikováno pasoucím se dobyt看 a koni. Tato zvířata mohou ohrozit náš stan, šlápnout do čaje, nebo naše oblíbené místo znečistit.

Pastva je pak nepěkným rysem Retezatu. Jinak bohatě kvetoucí louky mohou být spaseny a pryč je jejich barevná krása. S tím je třeba počítat v horách, kde se možno libovolně a svobodně pohybovat podle svých choutek a představ.

Zásobování potravinami může činit také potíže. Nákup potravin není jednoduchý. Potravinu lze nakupovat v obcích jako Cimpolui Mag, nebo Poiană Cîrnic a částečně též v chatě Pietrile. Ale zdroje nákupu jsou daleko, třeba i čtáři hodiny chůze. Inu to patří k horám, k horám jak si je představujeme ve své velikosti a odlehlosti. Jinak se zdá nejlepší

mít potřebné zásoby potravin z domova.

Počasí je zde stejně nevyzpytatelné jako jinde v evropských horách, jako třeba v Tatrách. Červenec je bouřlivější, srpen o něco klidnější. K zimním přechodům se nejlépe hodí března a duben.

Dohovořování a dorozumívání s místními obyvateli nebo v chatách je nejlepší a nejsnazší rumunsky, což je pochopitelné, ale je třeba to zdůraznit, aby každý věděl, že se vyplatí naučit se pár základních slov a vět rumunsky, než se marně pokoušet uplatnit jiné řeči. Když už jiné jazyky, pak s mladými lidmi je to francouzština a angličtina a se staršími němčina.

Zakončil bych popis Retezatu vyjádřením dojmu o něm slovy Anny Machové, která naši skupinu vedla:

"Jsou to krásné hory. Ze severu srážnější a hlubší. Hornina je lámavá. Některé vrcholy /například Bucura/ mají charakter kamenných polí. Chůze po nich je dost obtížná. Papusa, Peleaga a Custura jsou kamenité a chodí se po nich dobře. Osobně jsem byla nadšena Custurským jezerem. Případě mně takové opuštěné a smutné a nejvíce mně zaujal pohled z Bucury. Přírodní rezervace je nádherná, je to země zaslíbená, barvitá a pohádková. Fagaraš je rozeklanější, srážnější a Retezat mně ve svém středu připadal jako hory uhlazené, urovnané a vrcholy na první pohled upravené jak žena."

NĚMCI

NA VRCHOLECH SVĚTA

Expediční činnost německých horolezců v nejvyšších horách světa vykazuje v posledních letech značné úspěchy, avšak podle jejich vlastního mínění ve srovnání s Angličany na Everestu, Francouzy a Jugoslávci na Makalu, Poláky, Japonci a Rakušany v Karakorumu a Hindukúši je jejich přínos k objevování a řešení velkých problémů v horách světa mnohem skromnější, než by se mohlo zdát. Jako důvod je uváděno, že v současné době chybí osobnosti, které by byly schopné a měly čas plánovat a organizovat neobvyklé expedice. Také expediční odborníci patřící k různým institucím /např. DAV, Deutsche Himalayastiftung, Deutsche Institut für Auslandsforschung/ se těžko sejdou u jednoho stolu a bohatý archivní materiál těchto institucí není vzájemně přístupný. O zlepšení této situace usiluje nyní Německý alpský spolek /DAV/, který v posledních 4 letech podpořil 27 expedic částkou 220 000 DM.

Přehled významnějších expedic:

- 1973 - prvovýstup na Dhaulagiri III /7715m/ v pomonzunovém období, vedoucí dr. Schreckenbach, - třetí výstup na Manaslu /8156m/, dr. Schmatz a Hupfauer,
- 1974 - prvovýstup na Shisparé /7619m/, polsko-německá expedice, vedoucí Janusz Kurczab,
- 1975 - velký úspěch německo-rakouské expedice na Kangčhendzöngu; všech 6 členů expedice dosáhlo záp. vrcholu Yalung Kang /8438m/, vedoucí Aeberli a Sturm,
- 1976 - prvovýstup na Batura Mustag I /7785m/ v Karakorumu uskutečnila expedice z Göppingenu, - Schubert a Baumann dosáhli alpským stylem Annapurny IV /7525m/ jižní stěnou, - mimořádného úspěchu dosáhl Jürgen Vogt, který se svou ženou a přítelem vyrazil na Čogolisu /7650m/ a nakonec sám vystoupil na vrchol novou cestou záp. pilířem,
- 1977 - přes mimořádně nepříznivé počasí v předmonzunovém období dosáhlo všech 9 členů švábské expedice pod vedením dr. Schmatze a Sturma vrcholu Lhotse /8511m/. Michael Dacher vystoupil na vrchol bez kyslíku.

DAV - Mitteilungen 5/77

VLADIMÍR PROCHÁZKA

GORE / TEX

/Podle Mountain a Alpinismu/

Materiál téměř pohádkových vlastností s názvem Gore-tex začali nedávno vyrábět v USA. Jde o nylonovou tkaninu opatřenou slabou vrstvou speciální porézní hmoty na bázi teflonu. Materiál je stoprocentně nepromokavý a přitom prodyšný! Tyto zdánlivě protichůdné vlastnosti jsou dosaženy zvláštní stavbou laminační vrstvy - póry jsou tak malé, že jimi voda nepronikne - na druhé straně jich je však tolik / na 1 cm² řádově okolo sto miliard /, že je tkanina prodyšná.

Z Gore-texu již přední výrobci horolezecké turistické výstroje šijí větrovky, pláštěnky, stany - ale také péřové bundy a spacáky...

„KRONIKA“

 Hodnocení Ústřední trenérské rady Horolezeckého svazu ÚV ČSTV

V ý s t u p y r o k u 1 9 7 7

VYSOKÉ TATRY

Velký Ganek - S stěna, kl.V+A2, prvovýstup 17.-19.3.1977 J.Beneš, L.Gibas
 Pozn.: ...byl lezen pouze ve dvojici, bez připravování délek a táboření pod stěnou jak bývá ve V.Tatrách zvykem. ...

ALPY

Mont Blanc (4807 m) - hřeben Col de Voza-Mt.Blanc-Col des Hirondelles, max.klas. V+A1, 60°, l.zimní přechod, 28.2.-12.3.77 A.Belica, Z.Drlik J.Obuch, J.Stejskal za pomoci podpůrné skupiny (její členové obdrží čestný diplom) L.Chrenka, V.Launer, S.Marton, P.Mižičko, M.Švec

Les Droites (4000 m) - S stěna, levá část, kl.V, 75° (lx 85°), prvovýstup 23.-24.7.77 P.Bednařík, S.Talla, J.Tallová

Cima Ovest (2973 m) - S stěna, levá část, kl.V+A3, e, prvovýstup 21.-24.8.1977, Z.Demján, J.Porvazník, P.Zelina

HINDUKUŠ

Údolí Urgend-e Bala - přechod štítů v uzavěru údolí s prvovýstupy S pilířem na Acher Čiogh a direttissimou SV stěny na Kohe Tez, 19.6.-13.7.1977 Z.Drlik, M.Křiššák, M.Neumann, M.Pelc, V.Petrik, V.Tatarka s podporou skupiny L.Divald, M.Greisel, P.Mačák (její členové obdrží čestný diplom)

Pozn.: ...Každý z účastníků expedice dosáhl aspoň jeden sedemtisícový štít, M.Pelc, V.Petrik a V.Tatarka dosáhli Acher Čiogh a Kohe Tez (7020 m a 7015 m). Traverz cez všetkých sedem vrcholov absolvovala trojica Z.Drlik, M.Křiššák a M.Neumann. ...

Nošak (7452 m) - Z pilíř, 6.-18.8.77 D.Štěrbová, Leszek Zaleski
 POZN.: Čs. ženský výškový rekord !!

HIMÁLÁJ

Kalanka (6931 m) - S stěna, kl.60° (část 80°), V (jedno místo V+), prvovýstup vrchol 20.9.77 L.Jón, J.Rakoncaj; část stěny spolu s tříčlenným družstvem: J.Hons, J.Jániš, M.Uhlíř (obdrží čestné diplomy)

Č e s t n é u z n á n í Horolezeckého svazu ÚV ČSTV

Vysoké TATRY

Malý Mlynár (1923 m) - SV stěna, cesta J.Skorek & comp., kl.VIA1, l.zimní výstup 17.-19.3.77 J.Martiš, J.Špánik

POZN.: "...možeme dať za pravdu Poliakov, že táto cesta v SV stěne je najťažšia, čo sa týka klasického lezenia a jedna z najťažších vo Vysokých Tatrách." ...

ALPY

Mont Blanc (4807 m) - V stěna, japonská cesta "Inoue-Matsumi", kl.V+, 70° 3.výstup, 6.-7.8.77 J.Beneš, L.Sulovský

PAMÍR

Pik maršála Žukova (6852 m) - JV stěna, prvovýstup s přechodem na Pik Lenina (7134 m), kl. 45°, jeden úsek 90°, l.-8.8.77 A.Belica, I.Koller, V.Launer, J.Stejskal, P.Valovič

NOMINACE REPREZENTAČNÍHO DRUŽSTVA :

Bednařík Petr	Beneš Jiří	Belica Andrej
Drlik Zdislav	Jániš Jiří	Koller Igor
Launer Vladimír	Martiš Jindřich	Pelc Miroslav
Rakoncaj Josef	Rybička Josef	Stejskal Jaromír
Šmid Jiří	Špánik Ján	Tatarka Vladimír

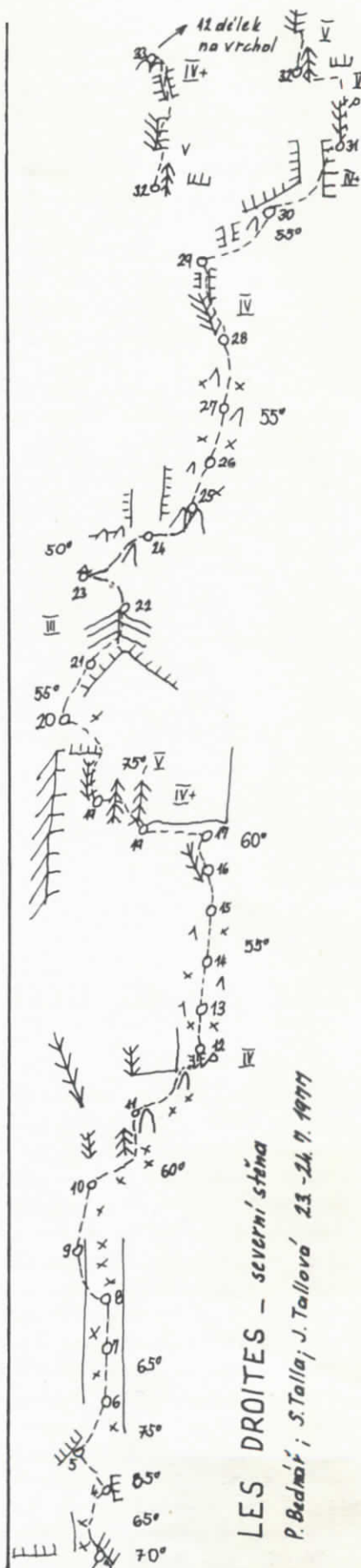
NÁHRADNÍCI DRUŽSTVA :

Mižičko Peter	Novák Igor	Sulovský Leopold
Šmid Miroslav	Valovič Peter	Kulhavý Josef

Vedoucí reprezentačního družstva: Milan Křiššák z.m.s.

Trenéři represetačního družstva: Jaroslav Flejberk, Ludovít Záhoranský, z.m.

Předseda trenérské rady: Ing. Jiří Novák m.s.

JUNIORSKÉ DRUŽSTVO HS ÚV ČSTV (do 26 let) :

Adam Blažej	Béna Miroslav	Demján Zoltán
Ferancová Anna	Lenárt Svatopluk	Mačák Pavel
Plachecký Petr	Porvazník Ján	Srovnalová Marie
Sulovský Leopold	Šilhán Stanislav	Šmíd Miroslav
Valovič Peter	Vestenický Ján	Vozárik Ivan

Vedoucí družstva Ing. Jan Krch

PAMIR 77

- Pik Komunismu** (7495 m) - pilíř Burevestnik J.Kulhavý (vrchol 3.8.), I.Motoška, J.Špakula (vrchol 8.8.), B.Braun, M.Mařasák (vrchol 10.8.)
- Pik Komunismu** (7495 m) - cesta Borodkina, kl.Va, J.Flejberk, J.Rybička, J.Šmíd, I.Vozárik (vrchol 10.8.)
- Pik Lenina** (7134 m) - cesta přes Razdělnaja P.Rajtár, B.Jamnický, J.Weincziller (vrchol 2.8.)
POZN.: plánovaný sjezd na lyžích pro přílišné množství sněhu nebyl uskutečněn
- Pik Korženěvskoj** (7105 m) - cesta Budanova, kl.Vb J.Foltánek, I.Novák, Z.Brabec, J.Kada (vrchol 3.8.), L.Baran, Z.Pašek (vrchol 4.8.)
- Pik Korženěvskoj** (7105 m) - cesta Cetlina, kl.Va, M.Šmíd, J.Foltánek, P.Schnábl, Jiří Novák (vrchol 10.8.)
- Pik Razdělnaja** (6148 m) - při neúspěšném pokusu dívčího kvarteta o Pik Lenina - A.Bromová, M.Hlináková, Z.Podhorská, M.Skopalová, P.Cicvárek
POZN.: Po onemocnění Z.Podhorská všichni sestoupili.
- Pik Čtyrjoch** (6380 m) - JZ stěna, kl.III, L.Baran, Z.Brabec (vrchol 10.8.)
- Pik Krupskoj** (6008 m) - JV stěna J.Flejberk, J.Novák, J.Rybička, J.Šmíd, Ivan Vozárik (vrchol 30.7.)
- Pik Piotrovskovo** (?) - SV hřeben, P.Rajtár, B.Jamnický, J.Weincziller, B.Braun, I.Motoška, J.Špakula, J.Kulhavý, J.Flejberk, J.Novák, J.Rybička, J.Šmíd, M.Šmíd, I.Vozárik

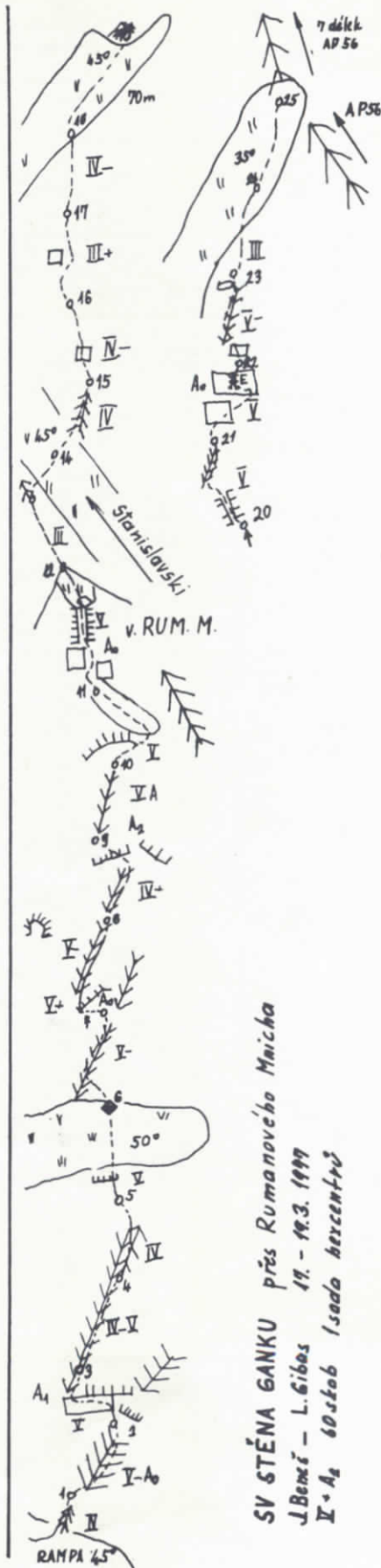
Komentář Ing J.Nováka :

...Počasí bylo vcelku uspokojivé ... V poslední dny (5.-15.8) ... bylo přímo ideální. Jak je možno z horolezeckého hlediska hodnotit výsledky tohoto nepochybně velkého sportovního setkání? Většina účastníků volila pro výstupy na sedmtisícové štíty obvyklé výstupové cesty střední či nízké obtížnosti - na Pik Lenina hřebenem přes vrchol Razdělnaja, Na Pik Korženěvskoj cestou Cetlina z jihu a na Pik Komunismu SZ žebrem (tzv. pilíř Burevestnik). Je to do jisté míry škoda, protože na všechny, a především pak na posledně jmenovaný štít vede řada stejně obtížných (tedy relativně lehkých) ale krásných cest a pro náročnější lezce i mnoho hodnotných, technicky těžkých cest. Pilíř Burevestnik je v dolní, technicky těžší části, zafixován lany (ovšem ne právě spolehlivými) a právě proto je vyjmut z klasifikace sovětských výstupů - tzn. že pro sovětské horolezce jako cesta neexistuje! Je běžně používán pracovníky Akademie věd v Taškentu pro výstup na Pamirské firnové plato, kde provádějí výzkumy působení výšky na organismus. A tak často dochází v některých úsecích cesty k zácpám ne nepodobným třeba na Hörnliho hřebeně na Matterhorn (spojeným s nebezpečným padáním kamení).

Přesto byly pamirské štíty svědky vynikajících akcí. Platí to především pro arál ledovce Fortambek, kde byly uskutečněny 3 prvovýstupy. Jedná se o vůbec první cesty v S a SV srázích 25 km dlouhého hřebene PETRA I. SV stěna Piku Moskva (6685 m), vysoká 2500 m, byla cílem skupiny polských horolezců, kteří se ji pokoušeli zdolat již v r.1976, kdy ale pro nehodu museli ustoupit. V letošním roce však o stejný výstup projevíli zájem ukrajinští horolezci, kterým byla vedením tábora dána přednost, vzhledem k jejich účasti na "mistrovství SSSR v horolezectví". Ukrajinci zhruba po 12 dnech (J.N. nebyl v době dokončení přítomen) stěnu zdolali, v podstatě ve shodě s polským projektem - pouze v horní části si výstup poněkud ulehčili tím, že obešli "ideální" vrcholový pilíř. Polští horolezci, kteří byli pochopitelně zklamáni si zvolili za náhradní cíl sice lehčí, ale přesto důstojný a překrásný štít "Pik 30 let sovětského gosudarstva" (6440 m), který sousedí právě s Pikem Moskva. Skupina Jerzy Milewski vedoucí, Czesław Bejszarowicz, Walenty Fint, Ludwik Wilczynski a Henryk Zaknewski vystoupila na "Pik 30 let" nádherným ledovým SV pilířem. Třetí, technicky nejtěžší prvovýstup v hřebeni PETRA I., vede na Pik J.Abalakova, převážně skalním S žebrem. Tuto hodnotnou cestu, kterou lze plně doporučit k opakování, uskutečnili ve dnech 5.-12.8. gruzínští horolezci z Tbilisi: G.I. Kartvelišvili, T.G.Bakanidze, R.I.Gintašvili, G.Š. Zumbadze, T.Š.Lukašvili D.L.Kelechšavili a D!B. Šarašeniidze.

Druhou oblastí, kde se odehrávali vyjímečné akce, byl ledovec Beljaeva. Tři sovětské skupiny útočili na skalní 2500 m vysokou J stěnu Piku Komunismu - na střední, doposud neprostoupenou, převážně převislou část s technickými obtížemi V. a VI. stupně obtížnosti ve výškách 6000-7400 m! V době zakončení tábora jedno z družstev výstup dokončilo, přičemž ve vrcholové části došlo k smrtelnému pádu jednoho z prvovýstupců. Podrobnosti o tomto a dalších dvou výstupech přineseme později.

V oblasti Piku Lenina byl dominantní prvovýstup pětice československých horolezců 1200m vysokou JV stěnou "Piku maršála Žukova" 6852 m -

(dříve Pik Moskva-Peking) s přechodem J hřebenem na Pik Lenina v době od 1.-8.8., po předchozím vybudování 2 táborů do sedla Krylenka (5820 m) přes které přešli ze severu na jih.

Stále ještě zbývá mnoho možností k prvovýstupům - platí to pochopitelně i pro centrální část pohoří, tedy oblast Piku Komunisma. Zejména v šestitisícových štítech hřebene "Akademie nauk" a hřebene Petra I. chybí dodnes základní skalní i ledovcové výstupy. Řadu nových cest nabízí i Pik Korženěvskoj.

Větší pozornost si zaslouží i některé stávající cesty, z nichž bych chtěl na některé upozornit. Za snad ideální cestu na Pik Komunisma je možno označit Borodkinovu cestu v S stěně nad Walterovým ledovcem - jde o krásnou čistě ledovcovou cestu podstatně kratší než výstup "pilířem Burevěstnik". Náročné lezce mohou uspokojit v J stěně bezpečná cesta Kuzmina a poněkud těžší a objektivně nebezpečnější cesty Oniščenka a Myslovskovo. V S stěně pak velkolepá a doposud nezapomená Bezzubkinova cesta, v SV stěně Voroninův pilíř a Borisenkův pilíř - bezpečné, krásné převážně skalní pilíře. Např. Voroninova cesta byla prostoupena 11.-19.8.1970 s použitím 223 skalních a 53 ledovcových skob a 6 expansních skob - výškové převýšení 2800 m. Na Pik Korženěvskoj je nejcennější výstup Z stěnou, cestou A.Putinca z r.1975 (doposud též nezapomená).

Pokračování tohoto článku, komentující činnost čs.horolezců na Pamiru najdete v časopise "TURISTA NA CESTU", č.11/1977, kde je také fotografie piku Korženěvskoj.

Prvovýstup na Pik maršála Žukova shrnul Andrej Belica :

21.-28.7. - budování 1. a 2. tábora : 1.tábor (4200m) na ledovci pod sedlom Krylenka (5820m); 2.tábor (5500m) v ledové stěně sedla Krylenka.

Tábory jsme zabezpečili materiálem potřebným pro další výstup.

1.-9.8. vlastní výstup vedený alpským způsobem.

1.8. cesta do 1.tábora; 2.8. cesta do 2.tábora

3.8. výstup do sedla Krylenka /5820m/ a zostup ledovcom Malá Sank-dara pod SV stenu Piku maršála Žukova (táto 1200m vysoká stena je celá ľadová; urobili sme v nej prvú cestu vobec.)

4.8. výstup na ľadovú bulu silne lavinoznm terénom (po predchádzajúcom snežení), sklon 45°-50° a úzkym hrebenom pod serasky (6400m).

5.8. Prekonávanie 100 metrovej bariéry serakov niektoré úseky pater noster ; 2x som pri tom spadol do trhliny; najkritickejšie a najobtiažnejšie miesto výstupu.

6.8. obchádzame druhé poschodie sérakov zprava a bivakujeme pod hrebeňovým prevejom Piku maršála Žukova (6600 m).

7.8. za silného vetra sme vystúpili na vrchol Piku maršála Žukova (6852m) a zostúpili do sedla medzi Žukovom a Pikom Lenina (6500 m).

8.8. Silný víchor pokračuje. Vystúpili sme okolo 15 hod na vrchol Piku Lenina (7134 m) a zostúpili do 3.postupového tábora "normálky" pod Pikom Razdelnaja (6200m), kde bola vybudovaná ľadová jaskyňa.

9.8. zostup na ľadovec Lenina občerstvenie - uvítanie a odtiaľ do základného tábora.

Marie Hlináková a Marie Skopalová poskytli následující informace o pokusu vystoupit na Pik Lenina přes Razdělnou :

21.7. výstup do 1.T (4200 m), ráno sestup do základního tábora (ZT)

24.7. výstup do 1.T, v noci sněžení, proto setrvali 25.7. v 1.T

26.7. výstup do 2.T (5200 m), v noci opět sněžení a tak 27.7.setrvali v

28.7. po váhání jestli vystoupit do 3.T (6100 m) sestoupili do ZT

31.7. opět 1.T; 1.8. výstup do 2.T; 2.8. výstup do 3.T; 3.8. M.Hlináková sestoupila do 2.T, ostatní vystoupili do 4.T (6400 m).

4.8. horská nemoc Zlata Podhorská kousek nad 4.T, proto sestupují Z.Podhorská (za pomoci sov.trenérů) do 1.T, Anička Bromová a P.Cicvárek do 2.T a Marie Skopalová zůstává v 3.T

5.8. helikoptéře sváží Z.P. a M.H. do ZT, Majka Skopalová vystoupila na Razdělnou a vrací se do 3.T, A.Bromová a P.Cicvárek zůstávají v 2.T

6.8. děvčata sestoupila do ZT, P.Cicvárek vystoupil do 3.T

7.8. P.Cicvárek spolu s Němci dosahují opět výšky asi 6400 m, pak se vrací do ZT.

ELBORZ (Iran)

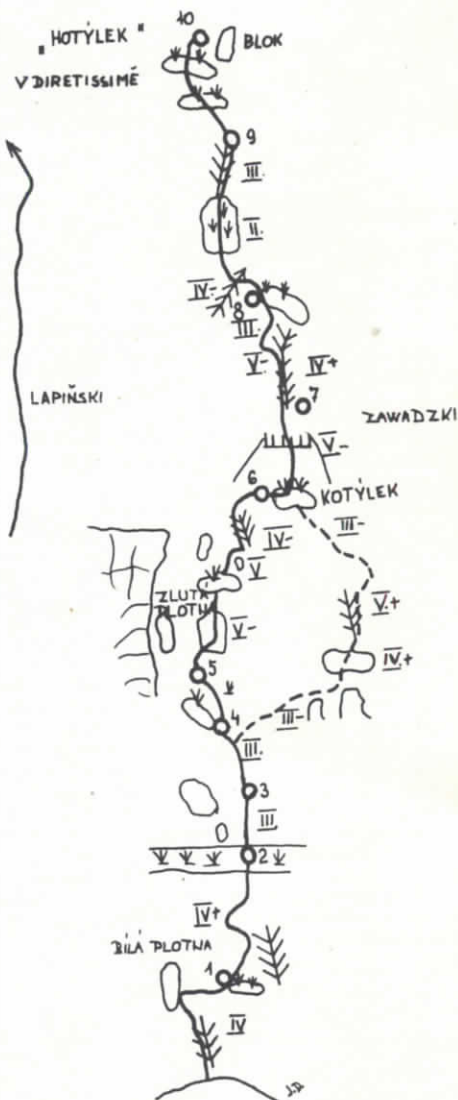
Demevend (5671 m) 2.9.77 J.Dlouhý, M.Gajdoš, I.Jurišta, J.Obžut, L.Přikryl, T.Raffaj

Shaneh-Kuh (4504 m)-JV hřeben, kl.II-III, 1.8.77 J.Dlouhý, M.Gajdoš, Ivo Jurišta, L.Přikryl

Alam-Kuh (4840 m) - SV pilíř, kl.IV-V, 2.8.77 J.Dlouhý, I.Jurišta, L.Přikryl, M.Gajdoš, I.Raffaj

POZN.: 1) Průstup S stěnou Alam Kuh se podařil až v r.1966 Francouzům; jejich prvovýstup trval 15 dní. Poláci navštívili tuto oblast několikrát. Roku 1970 zde ze 4 dny vytvořili poznaňský pilíř kl. VI A4.

2) náklady 6-ti členné expedice HC TJ Slavia VŠD Žilina činili 54 224.20

KAZATELNIČA Mengušovská
PLOTNY PRÁVÉ ČÁSTI SV. STĚNY
"SGHODY DO NIEBA" - VI.

1. LÉTO : Z. CZYŻAWSKI - M.A. ADLEREK
2. LÉTO : R. HALCZYK - O. ŚRĄCZEK
(CESTA PŘEKLASIFIKOVÁNA)

KAVKAZ_77:

- Volnaja Ispanija (4200 m) - S stěna (900m), kl. 65°-70°, prvovýstup 7.7.77
J. Růžička, P. Koubek
- Ulu-tau-čan (4207 m) - S stěna (1400m), Malcevova cesta, kl. Vb, 13.-14.7.77
J. Růžička, P. Koubek. POZN.: kombinovaný výstup oceněný v r. 1971 zlatou medailí. 20 hodin čistého lezení (bivek se nekonal - mohl by trvat navždycky - J.R.)
- Ulu-tau-čan (4207 m) - S stěna přes desku sklon 45°-50° s následujícím treverzem celého masivu Ulu-tau-čan, kl. Va, 9.8. J. Šabata, L. Benýšek
- Mekre-tau (4270 m) - S stěna, pravým pilířem cesta A. Zamory, kl. IVb
4.-6.8. L. Benýšek, Vok Zdráhal

Účastníci výpravy HO TJ SOLIDUS do Centrálního Kavkazu: I. Kubelík, Z. Kalva, J. Kalvová, I. Veltruský, I. Bartoš, D. Bartošová, B. Velický, J. Šesták, E. Hulicius, J. Kráčalik, J. Friedberger, J. Friedbergerová, E. Frýba, M. Frýbová, H. Klokočnicková dosáhli těchto vrcholů:

- Malý Donguz Orun (3761 m) - V hřebenu (Naumov 45), kl. 2A; sestup jižním kuloárem (Naumov 44) kl. 1B, 8.7.77 všichni účastníci.
- Gumači (3805 m) - S hřebenu (Naumov 155) kl. 1B; sestup Z hřebenu (Naumov 154) kl. 1B, 12.7.1977 všichni účastníci.
- Pik Ščurovského (4259 m) - JV hřebenu z Ušbinského plata (Naumov 105) kl. 2A, 16.7.77 všichni účastníci kromě E. Frýby, M. Frýbové a H. Klokočnickové.
- Čatyn Z vrchol (4300 m) - Z hřebenu (Naumov 104) kl. 2A, 17.7.77 všichni účastníci kromě E. Frýby, M. Frýbové a H. Klokočnickové.
- Elbrus Z vrchol (5633 m) - normální cestou kl. 2B, 22.7. všichni účast.
- Elbrus V vrchol (5595 m) - normální cestou kl. 2B, 22.7.77 J. Šesták, E. Hulicius.

POZN.: Na Kavkaze bylo vylezeno mnoho dalších cest, vesměs I-III. stupně obtížnosti; údaje o těchto výstupech jsou bohužel příliš neúplné. Ani tak by mi nevažilo, že schází křestní jména spolulezců, nebo datum, kdy byl výstup vykonán (ale i to je škoda), ale když z údaje o výstupu už nelze zjistit, kterou cestou bylo vrcholu dosaženo, pak už to snad ani nestojí za to opisovat. Totéž se týká i dalších oblastí.

Z ostatních zájezdů ČHS a SHZ se nám dosud nedařilo zjistit co jejich účastníci vylezli. Někteří z účastníků se s námi rozdělili alespoň o dojmy. Jejich příspěvky bohužel KRONIKU nenahradí. Snad tedy příště!

V. SLOUKA : ZÁJEZD DO COURMAYERU

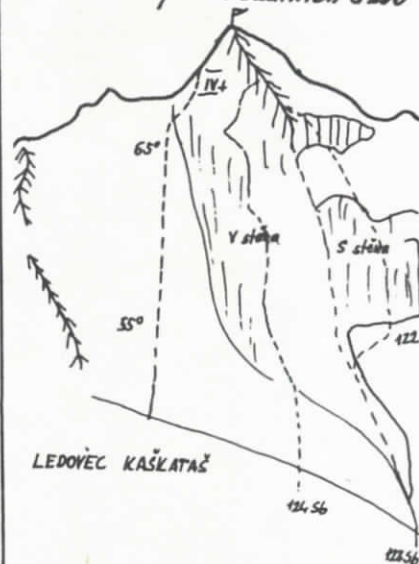
Co lze o zájezdu napsat. V Maratonském tempu a za krásného počasí jsme dojeli přes Courmayer do doliny Ferret, kde jsme složili své usezené kouty v campingu La Vachey ve výšce 1642 metrů. Celkem dobré tábořiště, relativní pohodlí, autobusové spojení /800 lir/ s Courmayerem a s lanovkou na Torino v La Palud. Volné táboření není už dnes oproti minulým létům možné.

Navzdory okamžitým nástupům na chaty se během prvního týdne nevylezlo vůbec nic - počasí nás uvěznilo ve stanech až do neděle. Jediným kladem byla prověrka lékaře - jeho zručnosti, který vyspravil hlavu jednoho kamaráda asi 30 štychy a namotal mu slušivý turban z obvazů. To už tak bývá, když jeden nedává pozor a padá a druhý sice pozor dává, ale přílbu má pro okrasu a nikoliv pro hlavu.

Teprve druhý týden se na nás počasí usmálo. Vrstva prašanu 50 - 60cm a předcházející události i trochu utlumily nadšení, ale přesto se podařila řada výstupů, zpočátku hlavně skalních - Kapucin, Augille de Geant aj. Koncem týdne se počasí trochu zhoršilo, ale dá se říci, že podmínky cel-

KAVKAZ - VOLNÁ ISPANIA

14200 m!
S-stěna prvovýstup
KOUBEK x RŮŽIČKA 7.7.1977
65° j IV+ - 10 hodin
6 ledovcových a skalních skob

kově se spíše zlepšovaly, takže právě v této době bylo nejvíce lidí na ostruze Brenvy, na Mont Blancu a v jiných stěnách.

V úterý 9. srpna jsme se sešli opět všichni pod svahy Gr. Jorasses, zbalili, posunuli statistiku spotřeby alkoholu v Itálii a den nato za ranní tmy opustili pohostinnou dolinu.

Bohužel následovalo to, co by se stávat nemělo. Navzdory tak vzácným výjezdům do těchto oblastí jsme po několikahodinové návštěvě Milána najeli na dálnici a jeli a jeli a jeli. Co platné, že několik kilometrů od nás bylo největší italské jezero Lago di Garda, co platno, že v Itálii jsou také Benátky, Cortina, že je možno se alespoň ze silnice obdivovat Dolomitům a spouště dalších pozoruhodností. Prasklá pneumatika uspěla pak jen noční útek Rakouskem, takže jedinou horou v Rakousku, kterou jsme mohli obdivovat, byl kopec nad Salzburgem. Pod zamračenou a uplakanou oblohou zůstala za námi i naděje, že si příští rok vynahradíme to, co jsme tak klidně nechali kol sebe proběhnout. Znáte přece to zaklínadlo o třech letech. Takže jsme s 24 hodinovým předstihem zase v Praze.

Pár zkušeností:

Přidělených 60000 lir je dost hamizný peníz, stojí-li lanovka na Torino a zpět 7000 lir /jedna cesta 4000/, nocleh na chatě 2000 - 3000 lir a skoba skalní 1000, ledovcová 3-4x tolik, ledovcové kladivo až 10000, karabina italská nejméně 2000, bluet 7500, přilba 7000 - 25000 podle výběru. Potraviny vesměs /přepočítáváme-li 1000 lir za 26 Kčs/ dražší, než doma s výjimkou vína. Ovoce kolem 1000 lir/kg, mléko cca 500, chleba asi také tolik. Nikdy není dobře kupovat v prvním krámě, ale seznamit se s celkovou situací a kupovat, kde je to nejlevnější. V Courmayeuru je to s horolezeckou výstrojí a výzbrojí jedinečný obchod Tonni Gobiho - obelouží perfektně, rychle, kvalitně, i levně - někdy sleví i přímo při nákupu. Věci italské výroby jsou levnější, než obdobné výrobky zahraniční - což neplatí jen o horomateriálu. Všeobecně lze říci, že v Rakousku jsou proti Itálii ceny vyšší, někdy téměř dvojnásobně /respektive bomba do bluetu 600 lir - 15,60 Kčs, oproti 21 šil - asi 27Kčs.

DŽANGA - VÝSTUP ROKU NA KAVKAZE ZA ROK 1976

JOSEF KULHAVÝ

Poprvé na Kavkaz, poprvé s reprezentačním družstvem. Jak to dobře zní, ale také tak trochu mrazí a zároveň zavazuje. Horolezecký tábor Ajlama byl zatím pro zahraniční horolezce naproste tabu. Jeho malé skromné chatky, ale se vším všudy, co horolezec potřebuje, se krčí pod jižními svahy hlavního hřebene Kavkazu.

Většina chlapců malé desetičlenné výpravy, jejímž vedoucím je zasloužilý mistr sportu ing. Ivan Dieška, má již aklimatizační výstup za sebou. Sovětské vedení nám předává dokumentační materiál z této oblasti. Mým spolulezcem je Jarda Fleiberk. Ležíme v táboře při 28°C na spacácích a vychutnáváme poslední chvíle dopočinu. Naše oči jednou sledují 2000 metrů vysokou stěnu Ajlamy, za chvíli se zahledí do plánek a náčrtků. Nemůžeme si stále vybrat. Vždyť je tu ještě tolik volného místa pro prvovýstupy. Čtyřtisícové a pětitisícové vrcholy Šchary, Užguli, Ajlamy a dalších. Jejich 1000 až 2000 m vysoké stěny přímo lákají za poznáním. V západní části centrálního hřebene se vypíná do 5050 m výšky Džanga, vrchol dosud pokořen pouze bočními pilíři. Je sice nejdále, ale přesto se s Jardou rozhodujeme pro ní.

Balíme potřebný horolezecký materiál, potraviny a teplé oblečení. Brzy ráno nám sovětské vedení vychází vstříc a dává nám k dispozici auto, který krátíme nástupovou 35 km dlouhou trasu o celou polovinu. Pozdě odpoledne se dostáváme se svými třicetikilovými kletráky k ledovci Chalde, jenž se táhne přímo pod samou Džangou. Poslední sluneční paprsky si razí cestu k jižní stěně Džangy a my si prohlížíme to neznámo, které nás zítra čeká. Přijme nás stěna nebo chladně odmítne? Pod tíhou dojmů, únavy a přemýšlení usínáme. Budíček je v půl páté a začíná další z mnoha rán, které jsme už prožili. Nadávky, vaření a nástup přes ledovec Chalde pod samotnou stěnu. Je 8.7.76, sedm hodin ráno. Navazujeme se. O první délku si stříháme, vyhrává ji Jarda, dále pokračujeme na střídačku. Počasí nám přeje. Spodní část stěny není příliš těžká. Převládá většinou skalní lezení III. - IV. stupně obtížnosti. První bivak prožíváme v sedící poloze s malou příchutí smůly.

Mou neopatrností mi padá žďárák do prázdna pode mnou a k jeho zastavení nepomáhají ani nadávky na jeho účet. Jarda má naštěstí ještě náhradní, i když trochu roztrhaný. Rozdíl teplot mezi dnem a nocí jsou značné. Z 25°C poklesne teplota k ránu na -4 až -6°C mrazu.

Na obzoru se klubou první červánky. Vaříč bluet jenž tisknu mezi kolena si brouká monotónní písničku, k jehož prvnímu hlasu se přidává druhý, můj. Spousta nadávek, bez kterých by se ani horolezectví neobešlo, pochází tentokrát od ing. Fleiberka. Mezi jeho vybranými slovy se dovidám, že něco strašnějšího ještě neslyšel. Jsem nucen přestat "zpívat" - jak bych si to zodpověděl, kdyby Jarda dostal infarkt?

Zase lezeme. Skalní obtíže se postupně mění ve sněhové a ledové výšvihy. Postupem času nabíráme výšku. Slunce se plnou silou opírá do jižní stěny Džangy a teplem uvolňuje malé, velké i ty největší kusy ledu a kamenů. Ve dvanáct hodin již nejsme schopni postupovat. Z Džangy se stalo doslova peklo, které se všude kolem nás otevřelo. Rozděláváme druhý bivak na jednom z nespočetných pilířků. Nadále prožíváme krásnou, ale tolik nebezpečnou hru. Při každém zasažení letícího projektilu nám oběma zamrazí v zádech, ale časem si zvykáme. Několikrát se zahledíme do nastávajících obtíží a zaléháváme do spacáků. Jsme právě v polovině stěny, která má bezmála dvatisíc metrů výšku a 3000 m šířku. Další postup je možný jedině v noci, kdy všeppřimrzne a Džanga se uklidní.

Večer nás čeká malé překvapení. Je poměrně teplo a vrchol zahalen v mlze. Přesto, i když počasí největší nic dobrého, vydáváme se do boje se stěnou. Slanujeme 80 m na ledovcové plato. Pomocí vývrtkových skob překonává Jarda ledovcový odtrh platu od stěny. Džanga vystrkává růžky a její těžkopstí začínají pabývat charakteru lezení v ledu 50, místy 60° až 70° sklonu. Nepostradatelnou službu zde dělají základní horolezecké pomůcky v těchto podmínkách. Cepín, ledovcové kladívko, ostré mačky, titanové vývrtky. Zase jedna délka je na mně. Sklon vodního ledu 60°. Mám za sebou 30 m lana a několik špatně držících vývrtek. Tlačím se k zamrzlému bloku, kde vidím východisko pro dobírání Jardy. Smůla, v bloku není žádná trhlinka. Co teď? Situaci řeším mýtem. Začíná sněžit. Psi počasí. Nepříjemný nárazový vítr nedovoluje postupovat rychleji. Obtížnosti jsou opravdu značné. Stěna nám v horní části nedovolí si odpočinout ani v jedné délce. Navíc další smůla, uvolňují jeden z nepřimrznutých kamenů a již alyším pode mnou bolestivý výkřik a palbu nadávek, mně již dobře známých. Ale kdo vysvětlí, že to nechtěl, omalovat se v tomto prostředí nemá význam. Jardoovo zranění ramene je bolestivé, ne však vážné. Naštěstí na vrcholový hřeben zbývá 4-5 délek. 15 hodin nejdeme, nepijeme. Jsme oba dva unavení a projevuje se i pětitisícová výška. Dostávám malou krizi, která trvá přibližně 10 minut. Mám ještě jednu délku nejtěžšího úseku výstupu. Vrcholový kolmý, zaledněný komín. Veškeré pohyby si musím přikazovat, z levé i pravé stěny nacházím nepatrné výstupky ve skále pro hroty maček. Ruce nachází oporu v cepínu a ledovcovém kladívku. Po půl hodině dobírám Jardu. Nikdy jsem tak těžký úsek nepřelezl.

Ve čtyři hodiny odpoledne bivakujeme. Vaříme bujon, čaj-polívku. Stále sněží, psi počasí, vrchol však nemůže být daleko. Časně ráno vyrážíme. Ve 12 hodin odpoledne jsme na vrcholu. Mlha, sněží, místy se obloha protrhne, ale nedovoluje nám spatřit nic z toho, na co jsme se po celý výstup těšili - severní svahy Bezinské stěny. Ani si neblahopřejeme, vždyť ještě nejsme dole. Po krátké poradě se rozhodujeme pro slánění stěnou, ale více vpravo než jsme vystupovali, tam, kde jazyky Chaldského ledovce zabíhají co nejvýše do stěny. Čtvrtý bivak a poslední je pro pohodlí nejtůlnější. Na ledovcovém platu vykopeme jeskynku, ve které se konečně po čtyřech dnech natáhneme. Vždyť jsme dosud stáli nebo seděli. Já však nespím. Ztratil jsem brýle a i když slunce poslední dny svítilo málo, udělalo své. Zánět spojivek.

Druhý den pozdě v noci se dostáváme pod stěnu. Nedovolujeme si snad ještě uvědomit váhu výstupu, ale jsme nesmírně šťastní. Ruce si podáváme až na

ledovci Chalde, kde již nesněží, ale vydatně prší. Na místě, odkud jsme se dívali před pěti dny do stěny, do stěny, do které ještě před pěti dny nikdo nevkročil.

MARIE HROBAŘOVÁ

Vzpomínky na začátky českých horolezců

Před 80.lety - v r. 1897 - byl založen při slovinském planinském družstvu český odbor. Nadšená skupina Čechů působila v Julských a Saviňských Alpách. Český odbor byl, podle hodnocení velkého nadšence a propagátora tehdejšího alpinismu Julia Kugyho, "nejvýkonnějším a jediným, který před Henrikem Tömou a vedle Němců, pěstoval ve slovinských Alpách právě horolezectví."

K velkému nadšení připojili za rok i vydávání svého vlastního časopisu - Alpského Věstníku, který nám dodnes zachoval to, čemu se říká historie, a poskytuje informace o tom jak celý spolek žil. Po roce 1914, kdy se mocnářství rozpadlo, nutně museli i tito nadšenci ukončit svoji činnost. O to víc vyniká jejich práce, kterou vykonali jak na poli společenském, tak sportovním i kulturním.

Skupina jeho nejmladších členů se systematicky věnovala jednotlivým skupinám Julských Alp. Divoký úval Martuljku byl až do let 1905 - 1910 neznámým terénem a hory jej obklopující téměř všechny neslezeny. Dr. Čermák a dr. Dvorský prozkoumali a prolezli celou skupinu křížem krážem. A právě o nich Julius Kugy říká, "že náležejí k předním objevitelům Julských Alp." Jiná skupina starších se věnovala Saviňským Alpám. V r. 1899 vybudovala první českou alpskou chatu - Českou chatu pod Grintovcem, na Ravních. Byla slavnostně otevřena 26.července 1900. V tehdejší době byla skutečně pýchou Českého odboru a pýchou celého kraje. V letech před 1. válkou došlo ještě k vybudování druhé chaty a to r.1907 v Julských Alpách v Koritnici pod Mangartem. A třetí stavba chaty byla zahájena v r.1912 na Saviňském sedle. Koritnickou chatu pod Mangartem postavil Československý akademický kroužek v Praze, založený roku 1902 při Českém odboru Slovinského planinského družstva, který byl velmi aktivní. Členové Českého odboru pěstovali alpinismus systematicky, s cílem jít dál a výše. Putovali také do jiných málo známých hor, např. do Durmitoru, do horských pásem Černé Hory, Švýcarska, Norska aj. Všude se setkáváme se stopami záslužné práce, hlavně ve slovanských horách (značení cest, popisování, publikační činnost apod.) To všechno svědčí o velké

aktivitě horolezců (v podmínkách, které si dnes ani nedovedeme představit). Snad nadšení pro věc a velká germanizace byla hlavní hnací silou pro tuto činnost.

Přišla válka a český prapor před chatou pod Grintovcem, daleko viditelný z údolí i z hřebenů Jezerska přestal vlát. Ani po válce se již neobjevil. Jen jméno chatě zůstalo a my ani nevíme, zapoměli jsme, že byla vybudována našimi zakladateli, že to byla pýcha a chloubka vzkvétajícího Českého odboru a slovanské spolupráce. Údolí Trenty pod Mangartem zůstalo opuštěné a odříznuté od slovanského jádra Julských Alp. Italští alpíni tu pochodovali v kolonách, stříleli pod bílými stěnami štítů. A to že tam kdesi nahoře stávala česká Koritnická chata, nevíme ani my, zapoměli jsme.....

Jedeme-li vlakem od Trbiže do Udine, upoutá nás náhle obrovská hora - Montáž - Jof del Montasio. Byli to naši lezci, kteří s Jožo Komacem a Ojcingerem tudý lezli ze Zajzery na Montasio, první po Kugyovi. Horský vůdce Jožo Komac, to je věrný průvodce Čechů při objevování všeho nového v Julských Alpách.

Za první světové války činnost Českého odboru ustala, poněvadž zuřila válka. Po válce se poměry změnily, mezi naše území a slovinské hory se vsunuly dvě státní hranice. Proto odbor dobrovolně zrušil svoji činnost, neboť nemohl existovat jako pobočka zahraničního spolku. Svoji knihovnu a sklad publikací odevzdal Klubu českých turistů a chaty Slovinskému planinskému družstvu.

Předsedou Českého odboru od založení do r. 1914 byl prof. MUDr. Karel Chodounský. Mezi jeho spolupracovníky byli dr. F. B. Franta, Dr. Dvorský, Dr. P. Prácheňský, L. Mareš, Ed. Šittler, později se přidružili Dr. Laxa, prof. Dvořák, Vl. Růžička, R. Pilát, Dr. Štěrbá, L. Klička, K. Schtüdl, bratři Hlavové, dr. Tille, Dr. Čermák, a jiní.

Teprve několik let po 1. světové válce vznikl nový spolek Klub českých alpistů (roku 1924). Nový spolek byl včleněn do Svazu lyžařů, později se úplně osamostatnil. Předsedou obnovené horolezecké činnosti byl zvolen člověk velmi povolaný, lodní lékař MUDr. Jaromír Pečírka, který podle ústního podání byl uznávanou osobností. Poznal na svých cestách nejen moře, ale i hory všech kontinentů. To však je již počátek novodobého alpinismu a o tom zase až v jiné kapitole.

Ing. Karel Benedikt

EDERLID

V přehledu popisují sortiment jedné z nejznámějších firem zabývající se výrobou horolezeckého materiálu v rozsahu, ve kterém je uváděn pro rok 1977. Přehled se dotýká horolezeckých lan, smyček a úvazků.

Úvodní poznámky

Statická pevnost je uváděna u lana zavěšeného v karabině. Při zavěšení přes hranu je asi o 30 % nižší.

Pádový náraz. Lana Edelrid jsou konstruována tak, aby pádový náraz byl co nejmenší /norma UIAA je 1200 kp/. U lan Edelrid dosahuje max. 1000 kp.

Pádová zkouška má obvyklé parametry: výška pádu 5 m, pracovní délka lana 2,8 m, pádový faktor 1,78, doba pádu cca 1 sec, konečná pádová rychlost 36 km/hod.

Protahování lan. Pro 11 mm lano je uváděno protažení 4 %, při zatížení břemenem 80 kp /lezec při prusíkování/, 10 - 15 % při běžném pádu a 21 % při normovém pádu.

Cena

Je v přehledu uvedena pouze orientačně v relacích léta 1977. Je poměrně vysoká, ale vysoká je i záruka jakosti materiálu, ze kterého firma Edelrid svá lana vyrábí. Kontrolní zkoušky jsou velmi náročné. Jen pro ilustraci - kontrolní zkoušky materiálu používaného pro výrobu lan probíhají každé dvě hodiny.

Všeobecně

Edelrid vyrábí moderní lana s duší a opletem, vyrábí též spirálovou konstrukci - licner - jenž je použita pro reepňůry a pomocná lanka. Dále vyrábí ploché smyčky a "ploché hadice", expres smyčky, nekonečné pásy a nekonečné smyčky. Veškerý materiál je prodáván v různých barvách.

Lana "Bicolor" mají své použití zvláště na túrách s velkým počtem slaňování na sestupu. Lana jsou v různých délkách: 30, 40, 45, a 50 m. Pro dynamické jistění je vhodné užit lana délky 45 m. Lano 30 m/11 mm je vhodné pro ledovcové túry a do cvičných terénů. Lana se vyrábí v průměrech 11 a 11,5 mm pro jednoduché po-

užití a 9 a 10 mm jako dvojitá, tzv. "pololana". Ideální kombinace je 9 a 11 mm. Pro přechody ledovce postačuje jedno lano 9 mm. Lana v úpravě Everdry zůstávají stále suchá i při dlouhém lezení či slaňování v dešti. Jsou lehká, jistější a lépe se s nimi pracuje než s normálními lany. Doporučená doba používání lan: 2 roky pro jednoduchá lana, 4 roky pro dvojitá lana.

Technická data

Konstrukce	S opletem		
	CLASSIC	CLASSIC	DYNALOC M
Typ lana			
Použití	dvojité	jednoduchá	
Průměr mm	9	11	11
Váha 1 m g	51	70	72
Normové pády počet	10+	5	9
Záchytný náraz kp	525	1000	950
Záchytné protažení %	20	21	-
Protahování na mezi porušení %	45	63	68
Statická pevnost kp	1590	2715	1900
Pádové břemeno kg	40	80	80
Označení	1/2	1	1

Lana s opletem jednoduchá

11,5 mm "Bavaria" - barva modrobílá, cena přepočtena	
30 m	na DM 144,40
40 m	192,60
45 m	216,60
50 m	240,70

11,0 mm "Classic" - barva červená, zlatá, fialová, modrá, zelená, duhová, fluorescenční červená

30 m	138,40
40 m	184,60
45 m	207,60
50 m	230,70

11,0 mm "Classic-Bicolor" - barva 1/2 bílá 1/2 červená

40 m	255,30
45 m	274,40
50 m	301,40

11,0 mm "Classic-Everdry" - barva modročervená, modro-zlatá		
30 m		165,40
40 m		220,60
45 m		248,10
50 m		275,70

11,0 mm "Dynamoc M" - barva červená		
30 m		159,80
40 m		213,10
45 m		239,80
50 m		266,40

Pol clana

9,0 mm "Classic" - barva červená, zlatá, fialová, modrá, zelená, duhová, fluorescenční červená		
30 m		100,30
40 m		133,70
45 m		150,40
50 m		167,10

9,0 mm "Classic-Bicolor" - barva 1/2 bílá 1/2 červená		
50 m		213,00
60 m		250,30
70 m		279,90
80 m		313,30
90 m		346,70

9,0 mm "Classic-Everdry" - barva modročervená, modro-zlatá		
30 m		120,40
40 m		160,60
45 m		180,60
50 m		200,70

8,0 mm "Classic-Everdry" - pomocné lano - barva fluorescenční červená		
30 m		119,10
40 m		158,80
50 m		198,60
1 m		à 3,97

11,5 mm Bavaria

Lano s několikanásobnou možností pádu, pro náročného. Při pádu vynikající pevnost. Statická únosnost je 2870 kp. 6 normových pádů. Záchytný náraz 990 kp. Váha asi 3000 g/40m. Lano s "krupičkovým opletem",

ohebné, pohodlné do ruky, vhodné pro těžké skalní túry. Standardní délky 30, 40, 45m. Barevná kombinace bílo-modrá. Cena 4,81 DM/m.

11 mm Classic

Tradiční jednoduché lano, jehož kvalita a spolehlivost tvoří dobré jméno Edelridu. Má univerzální použití pro led i skálu, na jednoducho. Statická pevnost 2715 kp. 5 normových pádů. Záchytný náraz 1000 kp. Váha cca 2800 g/40m. Standardní délky 30,40, 45, 50m. Ostatní délky jsou dodávány na objednávku. Cena 4,61 DM za 1m. Barvy: bílá, červená, zlatá, modrá, fialová, duhová, zelená a dvoubarevná kombinace.

11 mm Classic-Everdry

Lano s optimálními vlastnostmi ze světelně stabilizovaného perlonu. Everdry - voduodpuzdující úprava. Neobyčejně ohebné lano, zvláště lehce běžící v karabinách. Délky 30, 40, 45, 50m. Barva červeno-modrá. Cena 5,51 DM/m.

11 mm Dynamoc M

Lano s neobyčejně tlumenou charakteristikou protažení. Extrémně nízká hodnota záchytného nárazu 950 kp. 9 normových pádů. Délky 30, 40, 45, 50m, barva červená. Cena 5,33 DM/m.

9 mm Classic

Tradiční poplolo lano pro těžké lezecké túry s dvojitým lanem. Pevnost 1590 kp. Protažení na mezi pevnosti 45%. 17 normových pádů. Záchytný náraz 525 kp. Váha asi 2040 g/40m. Nadprůměrně příjemné v ruce. Délky: 40, 45, 50m. Barvy: bílá, červená, zlatá, modrá, fialová, duhová, zelená a dvoubarevné kombinace - 1/2 červená 1/2 bílá. Cena 3,34 DM/m.

9 mm Classic-Everdry

Moderní pololano vyrobené ze světelně stabilizovaného materiálu, spojující vlastnosti klasického lana s voduodpudivou-Everdry-úpravou. Délky 40, 45, 50m. Barva: červeno-modrá kombinace. Cena 4,00 DM/m.

8 mm Classic-Everdry

Pomocné lano s klasickou konstrukcí jádro + oplet. Použití pro expediční horolezectví. Lehké, neobyčejně ohebné, s voduodpudivou úpravou. Váha 1m je 45 g. Statická pevnost 1200 kp. Délka 30, 40, 45, 50m. Dodáváno též na cívkách. Barva: fluorescenční červená. Cena 3,97 DM/m.

Smyčky s opletem

Ø mm	barva	stat. pevnost kp	váha g/m	cena DM/m
8		1710	37,5	2,41
7		1335	30,5	1,85
6	bílá	660	24,0	1,50
5,5	červená	640	18,0	1,43
5	zlatá	620	16,0	1,28
4	fialová	395	9,5	0,93
3	modrá	250	6,5	0,57
	zelená			
	duhová			

Spirálové smyčky - licery

8		770	36,0	2,50
7		630	26,0	1,71
6	bílá	560	18,0	1,28
5	červená	380	12,0	0,93
3	zlatá	230	6,5	0,64

Ploché smyčky - hadicové

16x3	červená	1000	30,0	2,07
14x3	červená	830	24,0	1,85
10x3	červená	695	19,0	1,57
25x2,5	bílá	1800	42,0	1,92
25x2,5	červená	1800	42,0	2,64

Ploché pásy

45x2	červená	2200	58,0	3,78
25x2	červená	15000	38,0	2,85
20x2	červená	1200	30,0	2,35

Expresní smyčky - perlonový plochý pás, 25x2 mm, oboustranné oko pro karabinu, pevnost 1200 kp.

délka cm	barva	váha g/m	cena DM/m	druh
40	červená		5,50	jednoduchá
50	červená		5,71	jednoduchá
30	červená		4,57	nekonečná
35	červená		4,78	nekonečná
40	červená		5,00	nekonečná

Nekonečné pásy - perlonový pás hadicový 25x2,5 mm.

120	červená		9,00	nekonečná
240	červená		12,43	nekonečná

Nekonečné smyčky lanové

200	bílá	105	20,14	Ø 10 mm
300	bílá	130	21,42	8 mm
320	bílá	139	21,85	8 mm
340	bílá	148	22,43	8 mm
360	bílá	155	23,00	8 mm
400	bílá	173	24,28	8 mm

Úvazky

<u>A. prsní</u>			
název	velikost	váha	cena
Edelrid čtyřpramenný	70-115cm	320g	50,28 DM
Edelrid šestipramenný	70-115cm	420g	69,28 DM
Edelrid Eiger	75-105cm	320g	65,42 DM
Edelrid Badile		280g	59,21 DM
Edelrid Junior		140g	25,70 DM

<u>B. sedací</u>			
název	velikost	váha	cena
Edelrid Additional Standard	I, II, III	175g	44,85 DM
Edelrid Additional Dynamic	I, II, III	225g	49,42 DM
Edelrid Additional Super	I, II, III	250g	64,28 DM

<u>C. kombinované</u>			
název	velikost	váha	cena
Edelrid Futura		840g	164,14 DM
Edelrid Perfekt Kombi	80-95cm	350g	65,42 DM
Edelrid Junior Kombi		200g	33,42 DM

Hromadný výlet do oblasti Mont Cervinu podnikl ve dnech 21-22. září milánský klub alpský. Neméně než 1018 turistů obojího pohlaví vedeno bylo údolím tour-nanškým do Breuilu, kde nocováno, aby dne následujícího podniknout byl přechod přes Theodulpass. S hlediska turistického takové podniky pokládati sluší za přestřelky jichž nelze schvalovati.

(z ALPSKÉHO VĚSTNÍKU 1913 vybrala Marie Hrobařová)

JESENÍKY ANO ČI NE ?

/ Několik zamyšlení nad letošním lyžařským závodem /

V sobotu 4. února jsme se opět sešli ve Starém Městě pod Sněžníkem. Ve Stříbrnici pod trhákem na Sušinu /1321 m/ přešlapoval na startu II. ročníku lyžařského závodu pražských horolezců o poznání větší hlouček netrpělivých lyžařů než při loňské premiéře. Na náročnou trať se pak 15 vteřin před pokynem startéra "utrhl" 85 mužů a 40 žen /loni 53 a 28/. Závod nebyl uzavřen ani mimopražským horolezcům a tak se stalo, že nejlepším na trati dlouhé 36 km byl Zdeněk Janků ze Zábřehu na Mor., který si odnesl hlavní cenu. Z pražských horolezců se umístil až Mirek Jungbauer na 4. místě. Ze starší kategorie byl nejlepší Jirka Schier a 30 km dlouhou trať žen zaběhla nejrychleji Eva Heřmanová, která tak obhájila své prvenství z loňského ročníku. Na dortu, ceně pro vítězné družstvo, si tentokrát pochutnala pražská Slavia VŠ. A pro úplnost - lyže letos zlomilo 7 borců /loni 5/.

Pořadatelé se - až na výborné sněhové podmínky - museli vypořádat s mnohem většími problémy než vloni. Nepodařilo se zajistit ubytování pro všechny ve Starém Městě, část účastníků musela spát v Bratrušově u Šumperka vzdáleném přes 20 km. Pionýrský tábor, ideální pro společné ubytování a stravování a zároveň blízkost cíle, byl blokován krajským kolem sokolovského závodu. Ten nám působil i další potíže. Nebyla místnost na vyhlášení vítězů a spícím v sokolovně hrozilo nevyspání pro závěrečnou merendu jeho účastníků. Bezsporu ale největší ranou pod pás bylo v úterý před závodem sdělení, že ze tří objednaných autobusů od DP můžeme počítat jen s jedním. Rozhodovali jsme, zda závod odvolat nebo se pokusit sehnat do dvou dnů náhradu. Podařilo se to nakonec, bylo ale jasné, že finanční náklady se podstatně zvýší. A poslední, velice zajímavou novinou bylo pak oznámení šoféra DP v půli cesty, že má příkaz k návratu a v neděli pro nás dojede jiný. Znamenalo to mít v průběhu závodu a zejména k dopravě na nedělní plánovaný přechod hřebene Jeseníků k dispozici o autobus méně. /Řidič DP vůbec nevěděl, že jede na Moravu. Domníval se, že jede kamsi k Litoměřicím, skutečným cílem cesty byl pořádně překvapen. Po 500 km noční jízdy pak do Prahy nedojel a havaroval v Sadeké. Je za tím asi skryta čísi genialita./

Ne všechny překážky se podařilo zvládnout. Nejlépe to dopadlo se situací v sokolovně. Po napadení příslušníka VB, ke kterému tam došlo, byl sál vyklizen a nic nebránilo klidnému spánku. /Dohady, že útočník byl podplacen Boganem jsou nepodložené./ Trochu hor-

ší to bylo s vyhlášením vítězů, bydlicí v Bratrušově museli setrvat ve Starém Městě až do 20 hodin. Nejvíce se všech byli však poškozeni ti ve Starém Městě, kteří nechtěli absolvovat přechod hřebene a rozhodli se pro návrat z Červenohorského sedla, kam měli být ráno dopraveni. Než se podařilo pro ně s volným autobusem dojet, uplynulo několik hodin. I když o výlet na sedlo mnozí měli zájem, rychle jej ztratili. Většina by asi dala přednost lyžování v okolí před nekonečným čekáním v hospodě. Poněkud překombinovaná se ještě zdála doprava z hřebene a závěrečné hrátky s batohy v Šumperku, které však dopadly dobře - přebývají pouze jedny rukavice, o které je možno se přihlásit.

Tyto chyby a množství zbytečně naježděných kilometrů značně pokazily celkový dojem. Je nutno je přiznat, což činím. Použil jsem jednotného čísla, mluvím za sebe. Pokud se má závod příštím rokem opakovat a myslím, že by bylo škoda, kdyby tomu tak nebylo, bude třeba se podobných perliček vyvarovat. Pracuje se na tom už teď, zejména tím, že se zajišťuje společné ubytování všech v místě závodu. Upustilo by se od přechodů hlavního hřebene Jeseníků, je to daleko a vše se zbytečně komplikuje. Vždyť v okolí Starého Města je výborných míst pro lyžařské vyžití takové dost. Myslím, že je přehnané a neopodstatněné zatracovat celou akci a její pořadatele, alespoň ne způsobem, jakým se to dělo. Není v pořádku, když na hlavního organizátora, který přípravě věnoval nesmírnou spoustu času, lidé hystericky křičí a místo alespoň částečného ocenění ho čeká "pokárání". Lidé, kteří nevěří pořadatelům ani to, že je dopraví zpět do Prahy, by měli zůstat radši doma a nešířit svou paniku na ostatní. Zrovna tak by měli zůstat doma ti, kterým vrtá hlavou, že XY má nocleh v posteli a oni v tělocvičně, popřípadě nespravedlnost způsobená tím, že v jednom autobuse jsou sedadla s opěrkami a v jiném bez nich. Takovým bývá velice obtížné se zavděčit, lze jen žasnout, když podobné s-tížnosti se vyskytnou mezi horolezci.

Je-li nějaký podnik městem jednou schválen, měl by se snad už přestat zpochybňovat a mělo by se mu dostat podpory, kterou potřebuje. Většině horolezců se závod líbí, o tom jsem přesvědčen. Jestli právem, to by nám měl prozradit "dotazník", který chceme zaslát všem účastníkům s žádostí o připomínky a návrhy. Potom by se měla stanovit pevná koncepce příštích ročníků. Snad by tím mohlo skončit věčné dohadování, zda závod ano či ne, zda v Jeseníkách či jinde, zda téměř zadarmo či za stovku, zda tou či onou formou. Organizátorům by přibylo potřebného klidu, případně by šli od toho. Závod by se měl dostat do zaběhaných kolejí, zafixovat v podvědomí jako vítané zpestření horolezeckého kalendáře stejně jako každoroční orien-

ťák, o jehož smyslu a oblibě už naštěstí nikdo nediskutuje a který nemusí každým rokem znova obhajovat nárok na existenci.

RECENZE

ing. Josef Jurák

MESSNER, Reinhold: Die Herausforderung. Zwei und ein Achttausender.

Vyzvání. Dva a jedna osmitisícovka.

208 str., 32 bar., 29 č.-b. foto, 3 mapy, form. 16x23,5cm, cena 28 DM, BLV, Mnichov, 1976

"Vyzvání" uskutečnit to, co se zdálo dosud nemožné, vzali za své Reinhold Messner se svým přítelem Petrem Habelerem - a obstáli. V létě 1975 dosáhli jako první lidé vrcholu Hidden Peaku v Karakorumu ve dvoučlenné expedici bez výškových nosičů a táborů, bez fixních lan, kyslíkových přístrojů a spojení s vnějším světem.

Kniha je stejně neobvyklá jako jejich předsevzetí. Není to pouhá expediční zpráva, je to velmi strhující, lidské a častné vyprávění v jehož středu stojí horolezec, méně už hora. Vypovídá o hranicích lidského výkonu a o jeho smyslu.

Jako protiklad k malé expedici předchází zpráva o neúspěšné velké italské expedici na jižní stěnu Lhotse, ze které se Messner vrátil několik týdnů před svým dobrodružstvím na Hidden Peaku. Mezitím se dovídáme o jeho osobním životě, jeho ženě, přátelích, myšlenkách, cílech a zkušenostech. Závěr a vrchol tvoří líčení smělého podniku - nejmenší, nejrychlejší a nejlevnější expedice, která kdy zdolala osmitisícovku.

Reinhold Messner, současný nejúspěšnější expediční horolezec, dosáhl vynikajících úspěchů i jako fotograf a spisovatel, což dokazuje i tato jeho nová kniha.

BONATTI, Walter: Grosse Tage am Berg.

Velké dny na hoře.

218 str., 36 č.-b. a 39 bar. obr., form. 19x26 cm, cena 40 sFr., Albert Müller Verlag, Rüslikon - Zürich, 1972

V této zajímavé knize nechává Bonatti ožít vzpomínky jeho vnitřním pohledem stále přítomné: zdařilé výstupy na svou horu - Mont Blanc, dramatické

chvilky v pověstných severních stěnách, nezapomenutelné dojmy z Olympu a ledové pustiny pólu chladu na Sibiři.

Jako mnozí jeho kamarádi z hor je Bonatti velmi citlivý člověk. To, co píše o moderním alpinismu nebude příjemné mnohemu "skalnímu technikovi". Bonatti se však nedává zmást. Uvažuje o hoře jako o příteli i protivníku, kterému musí člověk přinést lidskou sílu, vůli, vytrvalost a lásku. Vyžaduje od každého pravého alpinisty osobní nasazení a je přesvědčen, že teprve toto a ne přemíra technických pomůcek může poskytovat lezci opravdové uspokojení. Bonattiho sólové výstupy v severních stěnách Eigeru a Matterhornu dokazují, že jeho pojetí stojí v souladu s jeho

DIEMBERGER, Kurt: Gipfel und Gefährten. Zwischen Null und Achttausend.

Vrcholy a spolulezci. Mezi nulou a osmi tisíci.

350 str., 48 obr., z toho 8 bar., form. 17,5x24,5cm, cena 265 öS., Verlag Paul Neff, Wien, 1975

Kurt Diemberger je jedním z velkých horolezců, jediný dosud žijící, který jako první vystoupil na dvě osmitisícovky /Broad Peak a Dhaulagiri/. Jeho kniha už vyšla italsky, francouzsky, anglicky a dokonce maďarsky, ale nenašlo se žádné německé nakladatelství, které by ji vydalo. Až nyní se toho odvážilo vídeňské nakladatelství Paul Neff.

Diembergerova kniha je horolezeckou historií posledních dvaceti let. Napínavě a živě píše o svých prvovýstupech, přátelích a expedicích na čtyřech kontinentech. Přitom jsou kapitoly pestře uspořádány - jednou expediční úspěchy, potom opět proslulé túry v Alpách. Kniha začíná také nekonvenčně. Ne jako jiné autorovým mládím, nýbrž zdařilým prvovýstupem na Shartse v květnu 1974. Vyprávění nechybí notná dávka sebeironie a humoru.

Diemberger, původním povoláním diplomovaný obchodník, vytvořil zajímavou knihu. Také fotografie jsou vynikající kvality, neboť autor získal mnohé ceny i jako fotograf. Kniha byla po zásluze odměněna první cenou Německého alpského spolku v oboru horolezecké beletrie za rok 1976.

THOMA, Hans: Türkei. Reisen im Morgenland.

Turecko. Cesty v jitřní zemi.

252 str., 40 č.-b., 8 bar. obr., kresby, tab., form. 13,5x23,5 cm, cena 26 sFr., Hallwag Verlag, Bern, 1975

Hans Thoma je přední znalec země, který může tvořit z vlastních zkušeností. Za 10 let procestoval Turecko a vedl 4 horolezecké výpravy do velehor Ana-

tolie. Objevil prehistorické kresby na skalách, známé ledovce a zapomenuté nestorské chrámy. Diskutoval se studenty, rolníky, novináři, vojáky a mědlovci a žil s pastevci v kočovnickém stanu. Zavede nás ke zbytkům starých kultur, do říše Chetitů, k počátkům osmanství, k syrským křesťanům a Kurdům na východě.

Thoma zná také moderní Turecko a jeho politické a hospodářské problémy. Tak vznikl informativní a přitom osobní cestopis, který pro přípravu cesty do Turecka poskytne nepostradatelné informace.

FRASS, Hermann: Dolomiten - Berühmte Bergwelt. Entdeckung und Eroberung.

Dolomity - proslavený horský svět. Objevení a dobytí.

128 str., 71 obr. z toho 35 bar., form 23x30 cm, cena 39 DM, Verlag Athesia, Bolzano, 1976

Nová kniha, překrásný svazek vynikajícího fotografa a publicisty dr. Hermanna Frasse, tvoří doplněk k jím dříve vydané knize "Kouzelný svět Dolomit"

V první části, po geologickém úvodu, přicházejí ke slovu ti, kteří jako první procestovali Dolomity. Byli to hlavně Angličané, kteří prvně poznávali nedotčené Dolomity a začali s horolezeckým objevováním. Vyprávění je doplněno dobovými rytinami, fotografiemi i reprodukcemi děl velkého malíře hor Comptona.

Druhá část nám představuje 27 proslulých vrcholů a to originálními zprávami prvovýstupců a celostránkovými nádhernými barevnými snímky autora. Texty představují kroniku klasické objevitelské doby. Příspěvky a obrazy jsou proto uspořádány podle dat prvovýstupů a nikoliv podle horských skupin.

Kniha je přínosem pro ty, kdož se zajímají o dějiny objevitelského období a potěší i ostatní milovníky Dolomit.

Ženské expedice v Himalájích.

V pomornozunovém období 1977 se pokouší o vrchol Abi Gamin /7437m/ devítičlenné ženské družstvo z Indie vedené Swapna Chowdhuryovou. Na podzim 1978 budeme moci sledovat rovněž devítičlennou skupinu žen z USA na Annapurně I /8091m/. Jejich záměrem je dosažení vrcholu severovýchodním hřebenem. Expedici povede Arlene Blumová ze Stanfordu v Kalifornii. / Poznámka k výškám: The Himalayan Handbook / J.Sircar /, 1974 uvádí výšky: Abi Gamin 7 355m - 3 výstupy; Abi Gamin West 7 376m - nezlezený. /

/alpinismus 10/77/
JJ

První VII ve Wilder Kaiseru.

Nynější nejtěžší výstup ve Wilder Kaiseru - pilíř Fleischbanku, spáry "Pumprisse" /vpravo od Rebitschových spár/ - otevřeli 2.6.1977 Helmut Kiene a Reinhard Karl. Obtížnost podle UIAA VII- až VII /podle hodnocení v USA 5.10/, čas 7 hodin.

Aby nebylo nutné přehodnotit ostatní túry v Kaiseru, neboť nový prvovýstup je o stupeň těžší než dřívější výstup pilířem Fleischbanku /VI/, byl vědomě použit v alpské literatuře už delší dobu diskutovaný VII stupeň. Kromě 5 skob v nástupovém traverzu, které byly ponechány ve skále, použili prvovýstupci pouze vklíněnce. Spáry "Pumprisse" byly přeženy zcela volně ve stylu "clean climbing", t.zn. bez zanechání jakýchkoliv xtop za sebou. Vklíněnce /hexentriky č.7-11 a stoppery č.4-8/ byly použity jen pro jištění. Druhý výstup /bez posledních dvou lanových délek/ uskutečnili krátce na to Scharl a Pickl, třetí výstup se podařil družstvu Nöltner-Kubin, kteří ohodnocení potvrdili. Obtížnost srovnávají s výstupy VIIId v Labském pískovcovém pohoří.

/DAV - Mittelungen 4/77/

JJ

SZ hrana Cima Su Alto

První zimní výstup SZ hranou Cima Su Alto /skupina Civetta/ se podařil Polákům. Družstvo tvořili Czok, Laskowski, Skorek a Wurm. Spodní část přešli novou variantou 3.3.1977. Vlastní výstup začal následujícího dne tempem 5 až 6 délek za den. 9.3. v 9 hod. ráno dosáhli všichni vrcholu. Od prvovýstupu v r.1976 je známo dosud jediné přezení z r.1968.

/ Alpinismus 9/77 /

JJ

První přechod Kilimandžára

Dvoučlenné expedici, kterou tvořili Peter Snyder /Nairobi/ a Fritz Lörtschner /Bern/, se podařil první úplný přechod všech vrcholů masivu Kilimandžára. Dvojice vyšla z Moshi /Tanzanie/, překročila najdříve pásmo Shira a ze západu vystoupila na Kibo a Uhuru Peak přes ledovce Barranco a Diamond. Nejtěžší byl přechod vrcholů Mawenzi se sestupem do Laitokitok na hranicích Keňa-Tanzanie. Celý přechod trval 81 hod. se třemi bivaky.

Alpinismus 9/77

JJ

Výstava fotografií KAVKAZ

V ostravské výstavní síni FOTOHEMA proběhla ve dnech 21.2. - 13.3. 1978 výstava výtvarné fotografie KAVKAZ našeho člena a člena svazu českých fotografů Jiřího KRÁČALÍKA. Vernisáže se zúčastnili zajemci o norolezeckou fotografii a příznivci tohoto umění. Výstavu zahájil dramaturg státního divadla v Ostravě s. Sliva.

Na výstavě jsme mohli shlédnout asi 60 fotografií z oblasti centrálního Kavkazu, které byly působivě doplněny verši v jednotlivých ucelených celcích jako např. Tábory, Chlapi, Tvář Kavkazu, Cesty k vrcholům....

Fotografie nebyly dokumentem výpravy, nýbrž výtvarně ukazují divakovi nezvyklé pohledy na tamější přírodu, počasí i vyčerpané horolezce.

V budoucnu by měli tato výstavu shlédnout zájemci i v jiných městech.

SSSSSSSSSSSS

Představovat vám JOE HLAVÁČKA by bylo jistě zbytečné. Je neuvěřitelné, že 17. ledna 1978 oslavil své již sedmdesáté narozeniny. Blahopřejeme.

SSSSSSSSSSSS

NENÍ ŽÁDNÝM TAJEMSTVÍM, že horolezecký svaz severomoravského KV ČSTV připravuje expedici do indického Himálaje. Cílem expedice má být 7081 m vysoký Peak Kun. Přejeme této expedici úspěch a těšíme se, že o expedici napíší také do našeho bulletinu.

V Togu bývá zvykem vysázet při narození potomka mužského pohlaví 200 kokosových palm. Heleně a Jirkovi Kráčalíkovi se 16.11. 77 narodil syn Martin. Přejeme tedy Jirkovi, aby mu žádost o devizový příslib vyšla a aby byl v létě ve formě. 200 palm je 200 palm. Eva a Slávek Hokrovi starosti o palmy nemají. 23.9. 77 se jim narodila dcera Lenka.

SSSSSSSSSSSS

Každé léto pro mne začínalo urychleným opakováním mého lezeckého vývoje a vývoje alpinismu vůbec. Od chodeckých túr přes lehké lezecké túry to trvalo většinou jeden až dva měsíce až po šestý stupeň. Mohl jsem tuto průběžnou dobu cílevědomým tréninkem zkrátit, chránil jsem se však něco přeskakovat.

(z knihy R.MESSNER: DER 7. GRAD, str.50 přeložil Ing Josef Jurák)

SSSSSSSSSSSS

Truchlivá budoucnost kyne alpismu v Horních Rakousích a snad v celém soustátí předlitavském, uskutečnil-li se návrh nejmenovaného, ale váženého prý zemského poslance hornorakouského, aby alpským úrazům bylo čeleno zákonem /zda zemským či říšským se nepraví/. Návrh zákona vychází ze základní myšlenky, že se turistům zakazuje v Alpách se zabíjet, resp. o zabití se pokoušet. Všechny těžké výstupy budou zakázány, hospodáři a hospodyně na chatách budou vyzbrojeni pravomocí obdobnou jako železničním zřízením a jejich povinností bude odvracet výpravy od směrů nebezpečných, případně použití moci donucovací k čemuž mohou přivolatí nejbližšího obecního starostu. Nástupy budou policejně hlídány, turisté pak, kteří budou usvědčeni, že tajně provedli těžkou túru, byť i s úplným zdarem, podlehnou přísným trestům zvláště ztřeštěným tehdy, jestli sebou vzali dámy. Bude-li do rozpočtu dána zvláštní položka na výcvik policejních kamzíků, není ještě rozhodnuto.

Z Alpského Věstníku 1913 vybrala MARIE HROBAŘOVÁ

SSSSSSSSSSSS

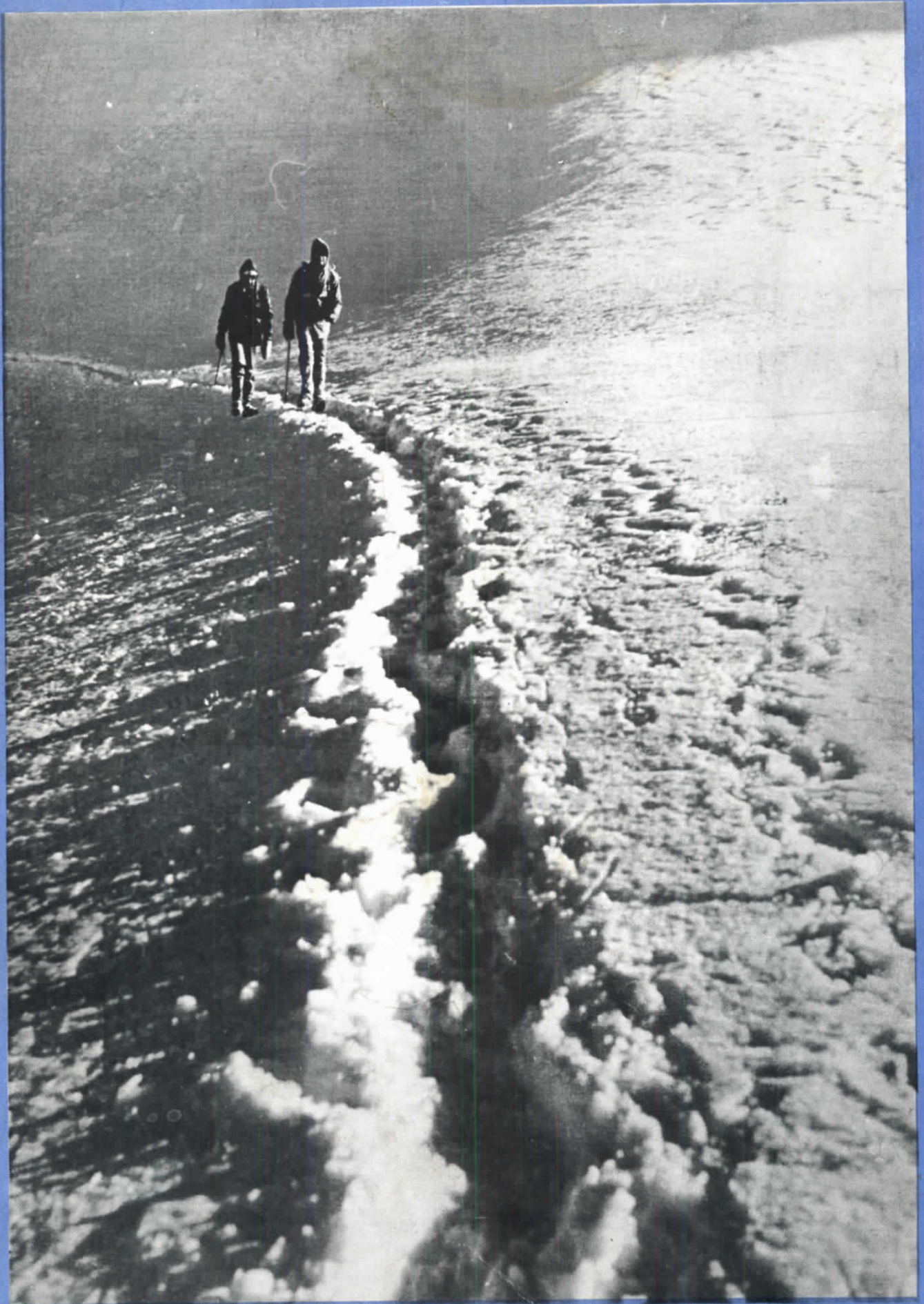
Dne 3.srpna 1977 tragicky zahynul v západní stěně Dru náš kamarád Stanislav PFEIFER.

SSSSSSSSSSSS

"....Příroda, hory mi byly vždy jakýmsi nadčasovým 'čtvrtým rozměrem' do něhož jsem se mohl kdykoliv uchýlit při všech těžkostech a strádáníh "třírozměrného" všedního života. Již v mladých letech jsem to pociťoval a v dospělosti došlo poznání ve skutečnou víru. Toho, v něhož věříš, nechťj zcela poznat, zcela chápat, jinak ti zevšední. Vznešená víra se změní v suchou vědu. A proto jsem obsah i náplň alpinismu také nikdy nerozebíral a rozebírat nebudu.
.....

AVČINIKOV

METASPORT - Ostrova 0712-7